EUROOPA KESKPANK

PANGANDUSJÄRELEVALVE

Ühtse järelevalvemehhanismi järelevalvekäsiraamat

Euroopa pangandusjärelevalve: ühtse järelevalvemehhanismi toimimine ja järelevalvepõhimõtted

Väljaanne on aegunud. Uusim versioon on avaldatud pangandusjärelevalve veebilehel.

Märts 2018

Sisukord

Järelevalvekäsiraamatu kasutamine **3**

Sissejuhatus 3

Ühtse järelevalvemehhanismi missioon 4

Eurosüsteemi ja ühtse järelevalvemehhanismi strateegilised suunised 4

Eurosüsteemi ja ühtse järelevalvemehhanismi organisatsioonilised põhimõtted 6

1 Ühtse järelevalvemehhanismi toimimine **8**

1.1 Ühtse järelevalvemehhanismi korraldus 8

1.2 Ühtse järelevalvemehhanismi toimimise struktuur 10

1.3 Otsuste tegemine ühtses järelevalvemehhanismis 16

1.4 Koostöö teiste institutsioonide ja asutustega 30

2 Järelevalvetsükkel **42**

2.1 Panus õigusnormide ja järelevalvepoliitika arendamisse 43

2.2 Metoodika ja standardite väljatöötamine ja arendamine 44

2.3 Igapäevane järelevalvetegevus 46

2.4 Pangandusjärelevalve tõhustamine 46

3 Ühtse järelevalvemehhanismi järelevalve kõikide järelevalve alla kuuluvate krediidiasutuste üle **50**

3.1 Krediidiasutuses olulise osaluse omandamise taotluste ja üleeuroopalise tegevusloa taotluste hindamine 51

3.2 Krediidiasutuste olulisuse hindamine 59

4 Oluliste krediidiasutuste järelevalve **62**

4.1 Strateegiline ja operatsiooniline kavandamine 62

4.2 Riskianalüüsid põhiriskide ja -haavatavuste tuvastamiseks ning hindamiseks 67

4.3 Järelevalveandmete kogumine 69

4.4 Juhtorganite liikmete sobivuse hindamine (sobivuse ja nõuetekohasuse hindamine) 74

4.5 Pideva järelevalve tegemine 79

4.6 Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi teostamine 82

4.7 Sisemudelite pidev jälgimine 91

4.8 Kohapealsete kontrollide läbiviimine 92

4.9 *Ad hoc* taotluste ja teadete hindamine 92

4.10 Kriisiolukordade ennetamine ja juhtimine 99

4.11 Järelevalvevolitused, jõustamismeetmed ja sanktsioonid 102

4.12 Krediidiasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemide kõlblikkuse hindamine ja seire 110

5 Vähem oluliste krediidiasutuste järelevalve 111

5.1 Riiklike pädevate asutuste järelevalvetavade jälgimine 112

5.2 Vähem oluliste krediidiasutuste järelevalve standardite väljatöötamine 113

5.3 Analüütilise ja metoodilise toe pakkumine 114

5.4 Vähem oluliste krediidiasutuste ja vähem oluliste krediidiasutuste sektorite järelevaatamine 116

Sõnastik 123

Lühendid 127

Järelevalvekäsiraamatu kasutamine

Järelevalvekäsiraamatus kirjeldatakse ühtse järelevalvemehhanismi (SSM) organisatsioonilist struktuuri ning määratakse kindlaks euroala pangandusjärelevalve meetodid, protsessid ja menetlused. Samuti antakse ülevaade ühtse järelevalvemehhanismi koostööst teiste asutustega laiemas institutsioonilises raamistikus.

Käsiraamatu alguses kirjeldatakse ühtse järelevalvemehhanismi ülesehitust ja järelevalveülesannete täitmist ning seejärel käsitletakse igapäevast praktilist järelevalvetegevust.

Käsiraamat ei ole siiski õiguslikult siduv dokument, selles ei kehtestata uusi regulatiivseid nõudeid ning samuti ei asenda see asjakohastes kohaldatavates Euroopa Liidu õigusaktides sätestatud õiguslikke nõudeid. Dokumendis esitatakse lähenemisviis, mida ühtne järelevalvemehhanism peab järgima oma järelevalveülesannete täitmisel. Ühtsel järelevalvemehhanismil on piisava põhjenduse esitamisel õigus selles käsiraamatus ette nähtud üldpõhimõtetest kõrvale kalduda, kui konkreetsetel juhtudel on tegureid, mis seda õigustavad. Käsiraamatus esitatust kõrvalekalduv lähenemisviis peab olema kooskõlas ka liidu õiguse üldpõhimõtetega, eelkõige järelevalve alla kuuluvate üksuste võrdse kohtlemise, proportsionaalsuse ja õiguspäraste ootuste põhimõttega. See on kooskõlas Euroopa Liidu Kohtu väljakujunenud kohtupraktikaga, milles käsitatakse asutusesiseseid juhiseid (nagu käesolev käsiraamat) käitumisnormina, millest ELi institutsioonid võivad põhjendatud juhtudel kõrvale kalduda. Vt näiteks Euroopa Liidu Kohtu 28. juuni 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-189/02, C-202/02, C-205/02–C-208/02 ja C-213/02, punkt 209: *„Euroopa Kohus on juba leidnud ametiasutuste sisekorrameetmete osas, et kuigi neid ei saa lugeda õigusnormiks, mida ametiasutus igal juhul peab järgima, annavad nad siiski tunnistust praktikat väljendavast käitumisnormist, mida ametiasutus konkreetsel juhtumil ei või eirata, andmata võrdse kohtlemise põhimõttega kooskõlas olevaid põhjendusi. Sellised meetmed on seega üldaktid, mille ebaseaduslikkusele asjaomased ametnikud ja teenistujad võivad viidata nende suhtes vastuvõetud üksikaktide peale esitatud hagiavaldustes.”*

EKP avaldab käesoleva riiklike pädevate asutuste abiga koostatud käsiraamatu oma läbipaistvuspoliitika raames.

Sissejuhatus

Ühtne järelevalvemehhanism on Euroopa pangandusliidu esimene sammas ühtse kriisilahenduskorra ja praegu arutlusel oleva Euroopa hoiuste tagamise skeemi kõrval. Need kolm sammast tuginevad ühtsetele eeskirjadele, mida kohaldatakse kõigis ELi riikides. Euroopa pangandusjärelevalve eesmärk on aidata kaitsta krediidiasutuste turvalisust ja toimekindlust ning finantssüsteemi stabiilsust, tagades

kogu euroalal pangandusjärelevalve kõrge taseme ja selle järjekindla kohaldamise kõigi pankade suhtes.

Lõplikku vastutust kandev EKP täidab oma järelevalveülesandeid ühtse järelevalvemehhanismi raames, kuhu kuuluvad EKP ja riiklikud pädevad asutused. Selline ülesehitus tagab kõigi järelevalve alla kuuluvate üksuste jõulise ja järjepideva järelevalve kogu euroalal ning võimaldab optimaalselt kasutada riikide järelevalveasutuste kohalikku ja spetsiifilist oskusteavet.

Ühtsesse järelevalvemehhanismi kuuluvad ametiasutused on Euroopa seadusandja poolt EKP-le usaldatud ülesannete alusel sõnastanud ühtse järelevalvemehhanismi missiooni ja kindlaks määranud selle järelevalvepõhimõtted.

Ühtse järelevalvemehhanismi missioon

Ühtse järelevalvemehhanismi missioon
Strateegilised suunised
Organisatsioonilised põhimõtted

EKP täidab oma järelevalveülesandeid ühtse järelevalvemehhanismi raames, mis hõlmab EKPd ja riiklikke pädevaid asutusi. EKP vastutab ühtse järelevalvemehhanismi tõhusa ja järjepideva toimimise eest, et pangandusjärelevalve oleks sekkuva iseloomuga ja tõhus ning toetaks pangandussüsteemi turvalisust ja usaldusväärsust ning finantssüsteemi stabiilsust.

Nende sihtide saavutamisel peab ühtne järelevalvemehhanism äärmiselt oluliseks usaldusväärsust ja aruandekohustust. Oma ülesandeid täidame läbipaistvalt, järgides seejuures täpselt vajalikke konfidentsiaalsusnõudeid. Soovime, et meie suhtlus Euroopa kodanikega oleks tõhus. Meie koostöösuhted Euroopa ja liikmesriikide ametiasutustega peavad täielikult vastama seadustele ning võtma asjakohasel viisil arvesse sõltumatuse põhimõtet.

Meie järelevalvemeetodid lähtuvad rangeimatest rahvusvahelistest nõuetest. Viime sidusalt ja tõhusalt ellu pankade usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet puudutavat Euroopa Liidu poliitikat, tuginedes sõltumatu, ettevaatava ja riskipõhise järelevalve parimate tavade raamistikule. Järgime siseturu proportsionaalsuse, ühtsuse ja terviklikkuse põhimõtet ning avalikke huve. Lähtume heast juhtimistavast ning täidame oma ülesandeid ühistegevuse ja meeskonnatöö vaimus.

Eurosüsteemi ja ühtse järelevalvemehhanismi strateegilised suunised

Tunnustatud rahandus- ja finantsorgan

Lähtudes oma tugevast õiguslikust alusest, sõltumatusest ja sisemisest ühtekuuluvusest, teostab eurosüsteem ehk euroala keskpankade süsteem euroala rahapoliitikat ja on üks juhtivaid finantsorganeid, keda tunnustatakse nii Euroopas kui ka kaugemal. Oma esmase eesmärgi saavutamiseks ehk hinnastabiilsuse säilitamiseks teostab eurosüsteem vajalikke majandus- ja monetaaranalüüse ning

võtab vastu ja viib ellu vajalikke otsuseid. Samuti reageerib eurosüsteem asjakohaselt ja tulemuslikult rahapoliitilise keskkonna ja finantsturgude arengule.

Finantsstabiilsus ja Euroopa finantslõimumine

Eurosüsteemi ja ühtse järelevalvemehhanismi ülesandeks on kaitsta finantsstabiilsust ja edendada Euroopas finantslõimumist koostöös selleks loodud institutsiooniliste struktuuridega. Sel eesmärgil toetame meetmeid, mis on suunatud tugeva finantsstabiilsuse raamistiku tagamisele nii Euroopas kui ka mujal maailmas.

Aruandekohustus, sõltumatus ja usaldusväärsus; lähedus Euroopa kodanikele

Eurosüsteem ja ühtne järelevalvemehhanism peavad äärmiselt oluliseks usaldusväärsust ja aruandekohustust. Oma ülesandeid täidame läbipaistvalt, järgides seejuures täpselt kõiki asjakohaseid konfidentsiaalsusnõudeid. Soovime, et meie suhtlus Euroopa kodanikega oleks tõhus. Meie suhted Euroopa ja riikide ametiasutustega on täielikult kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu sätetega ning lähtuvad sõltumatuse põhimõttest. Jälgime raha- ja finantsturge mõjutavaid muutusi ja arengusuundi ning võtame arvesse üldsuse huvi ja turgude vajadusi.

Ühine identiteet, selge ülesannete jaotus ja head valitsemistavad

Eurosüsteemi ja ühtse järelevalvemehhanismi eesmärk on tugevdada ühist identiteeti, määratledes selgelt kõigi osapoolte ülesanded ja vastutusvaldkonnad. Seejuures tuginevad nii eurosüsteem kui ka ühtne järelevalvemehhanism kõigi oma liikmete potentsiaalile ja aktiivsele osalusele ning nende pühendumusele ja valmisolekule töötada kokkulepete saavutamise nimel. Lisaks järgivad eurosüsteem ja ühtne järelevalvemehhanism häid valitsemistavasid ning kohaldavad tulemuslikke ja tõhusaid organisatsioonilisi struktuure ja töömeetodeid.

Pangandusjärelevalve parimad tavad; võrdne kohtlemine ja võrdsed tingimused

Ühtse järelevalvemehhanismi järelevalveraamistiku mõõdupuuks on rangeimad rahvusvahelised nõuded. Ühendame riiklikest meetoditest parimad, et luua parimate tavade raamistik, mida hakkame kasutama osalevate liikmesriikide pangandusjärelevalves. Seejuures tugineme kõigi osalevate institutsioonide kogemustele. Ühtne järelevalvemehhanism järgib ühtset reeglistikku ning kohaldatavaid järelevalvepõhimõtteid ja -tavasid. Sellega on tagatud kõigile järelevalve alla kuuluvatele asutustele võrdsed tingimused ja nende võrdne kohtlemine.

Riskipõhine lähenemisviis ja proportsionaalsus; järelevalvemeetmed

Ühtse järelevalvemehhanismi pangandusjärelevalve on riskipõhine ja paindlik. Otsuseid tehakse kaalutletult, hinnates igakülgselt tulevikuväljavaateid. Järelevalves võetakse arvesse nii asutus(t)e maksejõuetuks muutumise tõenäosust kui ka selle võimalikku mõju finantsstabiilsusele. Ühtse järelevalvemehhanismi järelevalvetavades järgitakse proportsionaalsuse põhimõtet, st otsus järelevalvemeetme jõulisuse kohta tehakse järelevalve alla kuuluva panga süsteemse olulisuse ja riskiprofiili põhjal. Ühtne järelevalvemehhanism edendab tõhusaid ja õigeaegseid järelevalvemeetmeid ning jälgib hoolikalt krediidiasutuste samme neile meetmetele reageerimisel.

Eurosüsteemi ja ühtse järelevalvemehhanismi organisatsioonilised põhimõtted

Eurosüsteemis järgitakse detsentraliseerituse põhimõtet.

Osalus

Eurosüsteemi ja ühtse järelevalvemehhanismi liikmed aitavad strateegilisel ja tegevuslikul tasandil kaasa eurosüsteemi ja ühtse järelevalvemehhanismi eesmärkide saavutamisele.

Koostöö

Eurosüsteemi ja ühtse järelevalvemehhanismi liikmed täidavad oma ülesandeid koostöö- ja meeskondlikus vaimus.

Läbipaistvus ja aruandekohustus

Eurosüsteemi ja ühtse järelevalvemehhanismi liikmed tegutsevad läbipaistvalt ning kannavad täielikku vastutust oma ülesannete tõhusa täitmise eest.

Euroopa ja riikliku tasandi ülesannete eristamine

Riikide keskpankade ja pädevate asutuste tegevus Euroopa tasandil määratletakse selgelt ja see eristatakse ülesannetest, mis on seotud riigisiseste vastutusvaldkondadega.

Ühtekuuluvus ja ühtsus

Eurosüsteem tegutseb ühtselt ja ühiselt ning ühtne järelevalvemehhanism ühtselt ja koordineeritult, austades samal ajal oma liikmete õiguslikku staatust. Kumbki töötab meeskonnana ja kõneleb ühel häälel, et seista lähedal Euroopa kodanikele.

Ressursside vahetus

Eurosüsteemi ja ühtse järelevalvemehhanismi liikmed edendavad töötajate, oskusteabe ja kogemuste vahetust.

Tulemuslikkus ja tõhusus otsuste tegemisel

Nii eurosüsteemi kui ka ühtse järelevalvemehhanismi otsuste tegemisel ja kaalumisel lähtutakse tulemuslikkuse ja tõhususe põhimõttest. Otsuste tegemine põhineb analüüsil ja väitlusel ning arvamuste vahetusel.

Kulutõhusus, tulemuste mõõtmine ja meetodid

Eurosüsteemi ja ühtse järelevalvemehhanismi liikmed juhivad ressursse vastutustundlikult ning edendavad kogu oma tegevuses tulemuslikke ja kulutõhusaid lahendusi.

Eurosüsteem ja ühtne järelevalvemehhanism töötavad välja kontrollisüsteemid ja tulemusnäitajad, et hinnata püstitatud ülesannete täitmist ja nende vastavust seatud eesmärkidele.

Edaspidi töötatakse välja ja võetakse kasutusele võrreldavad meetodid kulude hindamiseks ja aruandluseks.

Sünergia kasutamine ja kattuvuste vältimine

Eurosüsteemis ja ühtses järelevalvemehhanismis määratakse kindlaks sünergia ja mastaabisäästu võimalused ning neid kasutatakse nii ulatuslikult kui võimalik. Seejuures tagatakse täielikult rahapoliitika ja järelevalveülesannete lahusus.

Välditakse töö ja ressursside tarbetut kattuvust ning liigset ja kasutut kooskõlastamist. Sel eesmärgil pürgitakse aktiivselt selliste organisatsiooniliste lahenduste poole, mis tagavad tulemuslikkuse, tõhususe ja kiire tegutsemise, toetudes omandatud kogemustele olemasolevate ressursside maksimaalse kasutamise kaudu.

Eurosüsteemi tugifunktsioonide ja -tegevuse süsteemivälist korraldamist kaalutakse samade kriteeriumite alusel, võttes arvesse turvalisuse aspekte.

1 Ühtse järelevalvemehhanismi toimimine

1.1 Ühtse järelevalvemehhanismi korraldus

1.1.1 Ülesannete jaotus EKP ja riiklike pädevate asutuste vahel

SSMi määruse artiklid 6, 14 ja 15

Ühtne järelevalvemehhanism vastutab osalevates riikides tehtava pangandusjärelevalve eest. Tõhusa järelevalve tagamiseks on järelevalve rollid ja kohustused jaotatud EKP ja riiklike pädevate asutuste vahel, lähtudes järelevalve alla kuuluvate üksuste olulisusest. Kõigi ühtse järelevalvemehhanismi järelevalve all olevate krediidiasutuste suhtes kohaldatakse samu järelevalvepõhimõtteid.

Joonis 1
Ülesannete jaotus ühtses järelevalvemehhanismis

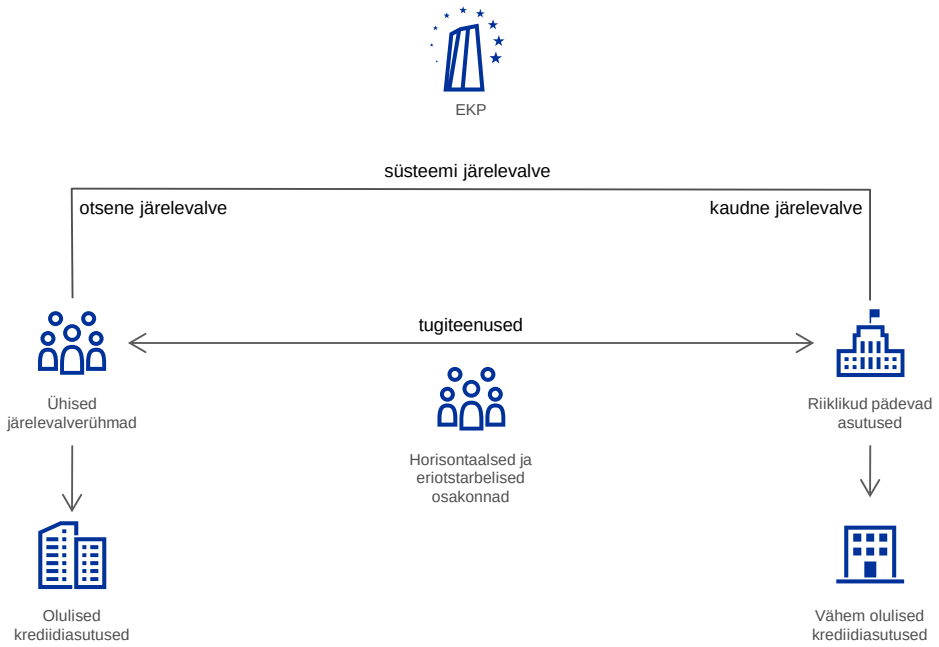

Allikas: EKP pangandusjärelevalve.

Ühtses järelevalvemehhanismis teeb EKP riiklike pädevate asutuste kaasabil otsest järelevalvet kõigi oluliseks liigitatud krediidiasutuste üle. Järelevalve alla kuuluvate oluliste üksuste ja vähem oluliste krediidiasutuste nimekiri on avaldatud EKP pangandusjärelevalve veebilehel ja seda ajakohastatakse korrapäraselt. Riiklikud pädevad asutused teevad EKP järelevaatamise all otsest järelevalvet vähem oluliste krediidiasutuste üle. Teatavatel tingimustel võib EKP üle võtta ka vähem oluliste krediidiasutuste otsese järelevalve.

Ühtne järelevalvemehhanism on kaasatud ka piiriüleste krediidiasutuste ja pangagruppide järelevalvesse, osaledes järelevalvekolleegiumides kas päritoluriigi

või vastuvõtva riigi järelevalveasutusena. Pangandusjärelevalve tegijana osaleb ühtne järelevalvemehhanism ka finantskonglomeraatide täiendavas järelevalves.

Ühtse järelevalvemehhanismi järelevalvealased otsused koostab EKP ja riiklike pädevate asutuste esindajatest koosnev järelevalvenõukogu ning võtab vastu EKP nõukogu kooskõlas vastuväidete mitteesitamise menetlusega (vt punkt 1.3.2).

1.1.2 Aruandekohustus

SSMi määruse artiklid 20 ja 21

EKP otsus üldsuse juurdepääsu kohta EKP dokumentidele riiklikes pädevates asutustes (EKP/2015/16)

EKP suunis, millega kehtestatakse ühtse järelevalvemehhanismi eetikaraamistiku põhimõtted (EKP/2015/12)

Aruandekohustus on äärmiselt tähtis järelevalveotsuste läbipaistvuse, seaduslikkuse ja sõltumatuse seisukohalt. EKP vastutab selle eest, kuidas ta täidab oma järelevalveülesandeid. Konkreetseid krediidiasutusi otseselt mõjutavad otsused võib asutusesiseselt läbi vaadata vaidlustusnõukogu. Samuti võib need vaidlustada Euroopa Liidu Kohtus. Riiklike pädevate asutuste otsused vähem oluliste krediidiasutuste kohta võib seevastu esitada asjaomase riigi kohtusse. EKP-l on aruandekohustus ka Euroopa Liidu kodanike ees Euroopa Parlamendi ning mõningal määral riikide parlamentide kaudu; järelevalvetegevusega seotud aruandekohustust täidetakse ELi nõukogu kaudu. EKP täidab oma poliitilist aruandekohustust peamiselt nelja kanali kaudu:

1. Järelevalvenõukogu esimees osaleb korralistel *kuulamistel ja ad hoc mõttevahetustel* Euroopa Parlamendis ja eurorühmas kõigi ühtses järelevalvemehhanismis osalevate liikmesriikide esindajate juuresolekul. Järelevalvenõukogu esimehele või mõnele liikmele ning asjaomase riikliku pädeva asutuse esindajale võivad kutse saata ka riikide parlamendid.

2. EKP esitab Euroopa Parlamendi majandus- ja rahanduskomisjonile kõigi järelevalvenõukogu koosolekute protokollid, sealhulgas ülevaatliku ja arusaadava kokkuvõtte järelevalvenõukogus toimunud aruteludest ning järelevalvenõukogu otsuste loetelu koos selgitustega.

3. Euroopa Parlamendi ja eurorühma liikmed võivad esitada järelevalvenõukogu esimehele kirjalikke küsimusi. Ka riikide parlamendid võivad taotleda EKP-lt vastust oma tähelepanekutele või küsimustele.

4. EKP esitab Euroopa Parlamendile, ELi nõukogule, eurorühmale, Euroopa Komisjonile ning osalevate liikmesriikide parlamentidele avalikult kättesaadava aastaaruande järelevalveülesannete täitmise kohta.

EKP aruandlusraamistikku on üksikasjalikumalt täpsustatud SSMi määruses, Euroopa Parlamendi ja EKP vahel sõlmitud institutsioonidevahelises kokkuleppes ning ELi nõukogu ja EKP vahelises vastastikuse mõistmise memorandumis.

Peale selle avaldab Euroopa Komisjon iga kolme aasta järel aruande SSMi määruse kohaldamise kohta, hinnates eelkõige selle võimalikku mõju siseturu tõrgeteta toimimisele. Euroopa Kontrollikoda on volitatud hindama EKP juhtimise tulemuslikkust (vt punkt 1.4.5) ning Rahvusvaheline Valuutafond (IMF) teeb korrapäraseid hindamisi finantssektori hindamisprogrammi raames (vt punkt 1.4.6).

1.2 Ühtse järelevalvemehhanismi toimimise struktuur

1.2.1 EKP pangandusjärelevalve korraldus

Lahususe põhimõte

SSMi määruse artikkel 25

EKP otsus Euroopa Keskpanga rahapoliitika ja järelevalve funktsioonide lahususe rakendamise kohta (EKP/2014/39)

Finantskriisiga toimetulekuks volitasid ELi nõukogu ja Euroopa Parlament EKPd täitma järelevalveülesandeid. Järelevalvefunktsioon lisandus senistele rahapoliitilistele ülesannetele. Huvide konflikti vältimiseks peab EKP tagama oma rahapoliitika- ja järelevalveülesannete lahususe ning mõlema funktsiooni täitmise vastavalt püstitatud eesmärkidele.

EKP-l on sõltumatu järelevalvenõukogu, kes esitab järelevalveotsuste eelnõud EKP nõukogule. EKP nõukogu võib otsused vastu võtta või esitada nende kohta vastuväiteid, kuid ta ei saa neid põhimõtteliselt muuta. EKP nõukogu käsitleb järelevalveküsimusi spetsiaalse päevakorraga eraldi koosolekutel ning rangelt lahus EKP muudest funktsioonidest.

Lahususe põhimõte hõlmab ka eeskirju, mis reguleerivad EKP kahe funktsiooni vahelist teabevahetust. Konfidentsiaalset teavet tuleb alati jagada üksnes teadmisvajaduse põhimõttel, ohustamata seejuures kummagi poliitikavaldkonna eesmärkide täitmist. Konfidentsiaalsele teabele juurdepääsu õiguse kohta teeb otsuse EKP juhatus.

Lahusus on tagatud ka töötajate tasandil: loodud on neli mikrotasandi usaldatavusjärelevalve peadirektoraati ja järelevalvenõukogu sekretariaadi peadirektoraat, mis annavad oma tegevusest aru järelevalvenõukogu esimehele ja aseesimehele.

Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve peadirektoraadid

EKP-le antud järelevalveülesandeid täidavad koostöös riiklike pädevate asutustega neli peadirektoraati ja järelevalvenõukogu sekretariaadi peadirektoraat.

- Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve I ja II peadirektoraat vastutavad oluliste krediidiasutuste otsese igapäevase järelevalve eest.
- Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat vastutab liikmesriikide pädevate asutuste tehtava vähem oluliste krediidiasutuste järelevalve järelevaatamise eest ning kõigi vähem olulisi krediidiasutusi puudutavate ühiste menetluste eest.
- Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve IV peadirektoraat täidab horisontaalseid ja eriülesandeid kõigi ühtse järelevalvemehhanismi järelevalve all olevate krediidiasutuste suhtes ning pakub mikrotasandi usaldatavusjärelevalve I ja

II peadirektoraadile eksperditeadmisi ja tuge näiteks sisemudelite ja kohapealsete kontrollide valdkonnas.

- Järelevalvenõukogu sekretariaadi peadirektoraati kuuluvad otsustusprotsessi osakond (toetab järelevalvenõukogu tegevust, valmistades ette koosolekuid ja tegeledes seonduvate õiguslike küsimustega), tegevuslubade osakond, järelevalvekvaliteedi tagamise osakond ning jõustamise ja sanktsioonide osakond. Viimased kolm osakonda täidavad ühtses järelevalvemehhanismis horisontaalseid ülesandeid.

Kõnealuse viie peadirektoraadi rolli otsustusprotsessis käsitletakse allpool (vt jagu 1.3).

Ühised teenused

Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve eest vastutava viie peadirektoraadi kõrval toetavad nii rahapoliitika- kui ka järelevalvefunktsiooni ka ühised teenused.

Need hõlmavad järgmisi valdkondi: personalijuhtimine, infosüsteemid, avalikud suhted, eelarve ja organisatsioon, kinnisvarahaldus, siseaudit, õigusteenused ja statistika. Ühised teenused võimaldavad EKP-l kasu saada tegevussünergiast, säilitades samal ajal rahapoliitika ja pangandusjärelevalve nõutava lahususe. Näiteks statistika peadirektoraat avaldab EKP pangandusjärelevalve veebilehel korrapäraselt üksikasjalikku järelevalvega seotud pangandusstatistikat. Andmekogumit ajakohastatakse kord kvartalis ning see hõlmab teavet olulisteks krediidiasutusteks liigitatud pankade kohta sellistes valdkondades nagu pankade kasumlikkus, kapitali adekvaatsus ja varade kvaliteet.

1.2.2 Ühised järelevalverühmad

SSMi raammääruse artiklid 3, 4, 5 ja 6

Oluliste krediidiasutuste igapäevast järelevalvet teevad mikrotasandi usaldatavusjärelevalve I ja II peadirektoraadis töötavad ühised järelevalverühmad. Nagu **joonisel 2** näidatud, kuuluvad ühistesse järelevalverühmadesse nii EKP eksperdid kui ka riiklike pädevate asutuste esindajad riikidest, kus asuvad olulised krediidiasutused (sh nende pangandusega tegelevad tütarettevõtjad ja olulised piiriülesed filiaalid). Iga olulise krediidiasutuse ühine järelevalverühm moodustatakse kõrgeimal konsolideerimistasandil. Ühiste järelevalverühmade suurus, üldine koosseis ja korraldus on erinev sõltuvalt järelevalve alla kuuluva üksuse olemusest, keerukusest, tegevuse ulatusest, ärimudelist ja riskiprofiilist.

Ühise järelevalverühma ülesanne on koostada järelevalvealane kontrolliprogramm (SEP) ja seda rakendada ning korraldada pidevat järelevalvetegevust konsolideeritud ja allkonsolideeritud ning üksikute krediidiasutuste tasandil. See tegevus hõlmab krediidiasutuste riskiprofiili, ärimudeli ja strateegia, riskijuhtimis- ja sisekontrollisüsteemide ning sisejuhtimise hindamist. Ühiste järelevalverühmade töö oluliseks osaks on järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi (SREP) korraldamine ning regulaarne dialoog järelevalve alla kuuluvate krediidiasutustega.

Ühiste järelevalverühmade liikmed võivad osaleda ka kohapealsetes kontrollides ja sisemudelitega seotud uurimistes.

Joonis 2
Ühiste järelevalverühmade toimimine

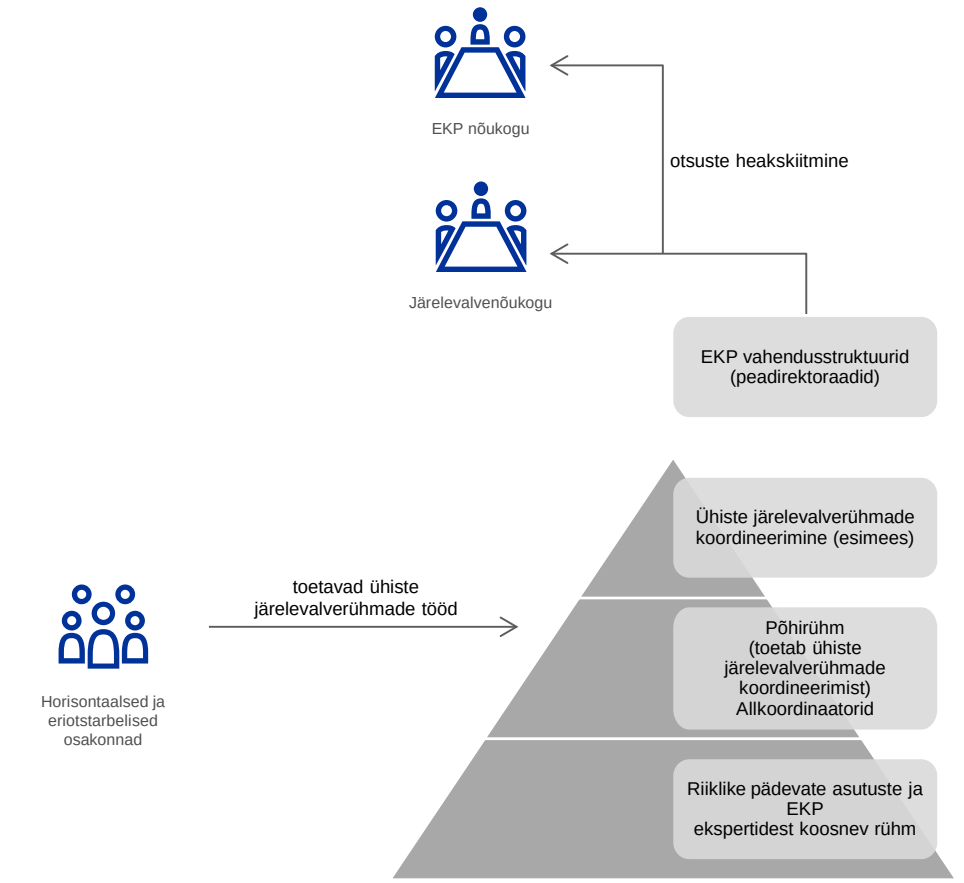

Allikas: EKP pangandusjärelevalve.

Teatavate kindlateemaliste või tehnilisi eriteadmisi eeldavate ülesannete korral võivad ühised järelevalverühmad küsida lisatoetust horisontaalsetelt ja eriteadmisi omavatelt EKP osakondadelt. Horisontaalsed ja erifunktsioonid pakuvad ühistele järelevalverühmadele tuge ja osutavad teenuseid ka ühtsete lähenemisviiside ja kooskõlastatud meetodite väljatöötamisel.

Ühise järelevalverühma koordinaator ja allkoordinaatorid

Iga ühist järelevalverühma juhib EKPs paiknev koordinaator. Ühise järelevalverühma koordinaatorit toetavad oluliste krediidiasutuste igapäevases järelevalves riiklike pädevate asutuste allkoordinaatorid, kes kajastavad ka asjaomase riikliku pädeva asutuse seisukohti. Näiteks osalevad nad SEPi koostamisel ja läbivaatamisel.

Ühiste järelevalverühmade koordinaatorid määratakse kolmeks kuni viieks aastaks. Nii ühise järelevalverühma koordinaatorid kui ka liikmed roteeruvad korrapäraselt, kuid kõik liikmed ei tohi roteeruda samal ajal.

Ühise järelevalverühma põhirühm

Rohkem kui ühes osalevas liikmesriigis oluliseks liigitatud pankade ühised järelevalverühmad moodustavad järelevalve põhirühma. Põhirühma esimeheks on ühise järelevalverühma koordinaator ning rühma kuuluvad kõigi asjaomaste riiklike järelevalveasutuste allkoordinaatorid sõltuvalt kohaliku tütarettevõtja või filiaali olulisusest. Põhirühma ülesanne on korraldada ülesannete jaotust ühise järelevalverühma liikmete vahel, ette valmistada ja läbi vaadata SEPi, jälgida selle rakendamist ja kontrollida hindamist.

1.2.3 Järelevaatamisfunktsiooni korraldus

SSMi määruse artiklid 4, 6, 12 ja 31

SSMi raammääruse artiklid 43, 62, 67, 70, 96, 97, 98, 99 ja 100

Riiklikud pädevad asutused vastutavad vähem oluliste krediidiasutuste otsese järelevalve eest. Nad kavandavad oma pidevat järelevalvetegevust ja viivad seda ellu, kasutades enda ressursse ja otsustusmenetlusi. Samuti teevad riiklikud pädevad asutused järelevalvet valdkondades, mis ei kuulu SSMi määruse kohaldamisalasse.

EKP mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat vastutab ühtse järelevalvemehhanismi tõhusa ja järjepideva toimimise eest ning tagab, et riiklike pädevate asutuste rakendatavad järelevalvemeetodid on kvaliteetsed. Sellega seoses on EKP-le usaldatud järelevaataja funktsioon, et tagada rangete järelevalvestandardite kohaldamisel põhinev järjepidev järelevalve. Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat saavutab need eesmärgid, i) kaaludes mikrotasandi usaldatavusjärelevalve IV peadirektoraadi poolt oluliste krediidiasutuste järelevalveks välja töötatud järelevalvemeetodite proportsionaalset kohaldamist vähem oluliste krediidiasutuste suhtes ning ii) töötades vähem oluliste krediidiasutuste järelevalveks välja ühised järelevalvestandardid.

Järelevaatamisfunktsiooni täitmisel teeb EKP tihedat koostööd riiklike pädevate asutustega. EKP ja riiklike pädevate asutuste koostöö on esmatähtis, et edendada kogu ühtses järelevalvemehhanismis ühist järelevalvekultuuri ning tagada süsteemi järjepidev toimimine. Järelevaatamise raames koostab EKP riiklikele pädevatele asutustele vähem oluliste krediidiasutuste järelevalve ühiseid standardeid, kogub riiklikelt pädevatelt asutustelt teavet ja töötleb seda ning teeb temaatilisi analüüse. Selline teave annab ülevaate riiklike pädevate asutuste järelevalvetavadest ja -otsustest ning vähem olulistest krediidiasutustest ja vähem oluliste krediidiasutuste sektorist.

EKP järelevaatamisfunktsioon hõlmab sellega seoses ka riiklike pädevate asutuste järelevalvet vähem oluliste krediidiasutuste üle, et tuvastada haavatavad krediidiasutused ning tagada kogu ühtses järelevalvemehhanismis järjepidevad ja ranged järelevalvestandardid. EKP järgib oma järelevaatajarollis proportsionaalset ja riskipõhist lähenemisviisi. Sellest tulenevalt võidakse kõrgema prioriteediga krediidiasutuste puhul vajadust mööda suurendada nii aruandlusnõudeid kui ka mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraadi järelevaatamistegevust.

Samamoodi osaleb EKP oma kriisiohjetegevuse kaudu ka vähem oluliste krediidiasutuste kriisijuhtimises.

Aeg-ajalt pakuvad EKP töötajad riiklikele pädevatele asutustele eksperditeadmisi ja tuge, osaledes näiteks kohapealsetes kontrollides. Ühise järelevalvekultuuri edendamiseks toetab EKP ka töötajate vahetust riiklike pädevate asutuste vahel.

1.2.4 Horisontaalsed ja eriteadmisi omavad funktsioonid

Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve IV peadirektoraadi horisontaalsed ja eriotstarbelised osakonnad toetavad nii oluliste kui ka vähem oluliste krediidiasutuste järelevalvet. Horisontaalsed osakonnad suhtlevad tihedalt ühiste järelevalverühmadega, näiteks määratledes ja rakendades ühiseid metoodikaid ja standardeid ning pakkudes tuge metoodikaküsimustes. Nad tagavad ühtsete lähenemisviiside ja kooskõlastatud meetodite väljatöötamise, täidavad eriülesandeid ja teevad analüüse ning pakuvad eksperditeadmisi ühistele järelevalverühmadele ja riiklikele pädevatele asutustele.

1.2.5 Sisesuhtlus ühtses järelevalvemehhanismis

Nagu eespool kirjeldatud, põhineb ühtse järelevalvemehhanismi toimimine EKP ja riiklike pädevate asutuste tihedal koostööl. Sujuv koostöö ja pidev teabevahetus nii EKPs kui ka EKP ja riiklike pädevate asutuste vahel võimaldavad ühtsel järelevalvemehhanismil nõuetekohaselt toimida ja saavutada kvaliteetseid järelevalvetulemusi.

EKP ja riiklike pädevate asutuste koostöö

Kõigis järelevalvetegevustes kohaldatakse heauskse koostöö põhimõtet. Oluliste krediidiasutuste otseses järelevalves teevad mikrotasandi usaldatavusjärelevalve I ja II peadirektoraat riiklike pädevate asutustega igapäevast koostööd asjaomaste ühiste järelevalverühmade kaudu. Vähem oluliste krediidiasutuste järelevalve järelevaatamisel suhtleb mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat riiklike pädevate asutustega tihedalt kõrgema juhtkonna esindajatest moodustatud spetsiaalse võrgustiku kaudu.

Riiklikud pädevad asutused panustavad ka horisontaalsete ja eriotstarbeliste osakondade töösse mitmesuguste foorumite (nt ekspertide võrgustikud) kaudu.

Järelevalvenõukogu võib ühtlasi otsustada moodustada EKP ja riiklike pädevate asutuste esindajatest koosnevaid töörühmi, et käsitleda konkreetseid horisontaalseid teemasid ja toetada horisontaalsete osakondade tööd.

Teabehaldus

EKP teabehalduspoliitika edendab ja toetab süsteemset, tulemuslikku ja tõhusat teabeloomet, -kasutust, -haldust ja -jagamist. See võimaldab teabevajaduse põhimõttel infovahetust EKP ja riiklike pädevate asutuste vahel.

Seda poliitikat rakendatakse kogu EKP teabehaldussüsteemis, millega on loodud tehniline alus tagamaks, et kõik ühised järelevalverühmad järgivad pangandusjärelevalves ühtseid meetodeid ja standardeid.

1.2.6 Töötajate jaotus ja finantsvahendid

Oluliste ja vähem oluliste krediidiasutuste järelevalvega tegelevate töötajate jaotus

Ühtse järelevalvemehhanismi järelevalvetavad on riskipõhised ja proportsionaalsed. Neis võetakse arvesse järelevalve alla kuuluva üksuse maksejõuetuse tõenäosust ja maksejõuetuse tõttu finantsstabiilsusele tekkiva võimaliku kahju suurust. Ühtlasi on tavad vastavuses järelevalve alla kuuluva üksuse riskiprofiiliga. Järelevalvepõhimõtete eesmärk on tagada tulemuslik ja põhjalik järelevalve, hõlbustades samal ajal piiratud järelevalveressursside tõhusat jaotust.

EKP tehtava otsese järelevalve puhul kooskõlastab ühtse järelevalvemehhanismi vahendite ja eriteadmiste jaotust järelevalvealase kontrolliprogrammi kavandamise ja kooskõlastamise osakond koostöös asjaomaste horisontaalsete funktsioonide ja riiklike pädevate asutustega. Ühised järelevalverühmad tegelevad operatsioonilise kavandamisega EKP koordineerimisel. Nad koostavad iga olulise krediidiasutuse kohta SEPi, milles on ette nähtud järgmise 12 kuu järelevalvealased põhiülesanded ja -tegevused, nende ligikaudne ajakava ja eesmärgid ning kohapealsete kontrollide ja sisemudelitega seotud uurimiste vajadus. Kohapealsed kontrollid kavandatakse ja mehitatakse tihedas koostöös riiklike pädevate asutustega, kes tagavad enamiku missioonijuhtidest ja rühmaliikmetest. SEPi kirjeldatakse üksikasjalikult punktis 4.1.3.

Vähem oluliste krediidiasutuste otsese järelevalve puhul kavandavad riiklikud pädevad asutused oma järelevalvetegevust ja viivad seda ellu kooskõlas ühtse järelevalvemehhanismi üldise strateegiaga, kasutades enda ressursse ja otsustusmenetlusi.

Riiklikke pädevaid asutusi julgustatakse osalema töötajate vahetuses nii EKP kui ka teiste pädevate asutustega. Vahetused võivad olla erineva kestusega ja hõlmata töötajaid organisatsiooni eri tasanditel. Töötajate vahetuse tingimused määratakse kindlaks eelnevalt, arvestades konkreetseid asjaolusid. Töötajate vahetusega edendatakse ühiste järelevalverühmade rahvusvahelist mõõdet ning võimaldatakse teatavat paindlikkust juhul, kui rühmad vajavad täiendavat toetust või eksperditeadmisi. EKP ja riiklikud pädevad asutused järgivad ka ühist koolituskava, mis aitab parandada järelevalvetavade ühtsust ja edendada ühist järelevalvekultuuri.

Finantsvahendid

SSMi määruse artikkel 20

EKP määrus järelevalvetasude kohta (EKP/2014/41)

EKP otsus iga-aastase järelevalvetasu arvutamiseks kasutatavate teguritega seotud andmete määratlemise ja kogumise metoodika ja korra kohta (EKP/2015/7)

EKP katab oma järelevalveülesannete täitmisega seotud kulud kõigilt järelevalve alla kuuluvatelt euroala pankadelt kogutava iga-aastase tasu arvelt; ühtlasi on ka riiklikel pädevatel asutustel õigus kehtestada tasusid kooskõlas asjaomase riigi õigusnormidega. Iga-aastaste järelevalvetasude kogusumma avaldatakse EKP otsuses iga aasta 30. aprilliks. Kogukulud jagunevad kaheks:

- otsese järelevalve kulud katavad EKP otsese järelevalve alla kuuluvad olulised krediidiasutused;
- kaudse järelevalve kulud katavad riikide järelevalveasutuste otsese järelevalve alla kuuluvad vähem olulised krediidiasutused.

Järelevalve alla kuuluva üksuse tasu koosneb minimaalsest tasukomponendist ja muutuvast tasukomponendist. Minimaalne tasukomponent on kindlaksmääratud protsent iga-aastaste järelevalvetasude kogusummast eespool nimetatud kategooriates. Muutuv tasukomponent arvutatakse panga suuruse ja riskiprofiiliga (sh panga riskiga kaalutud vara) seotud tasutegurite alusel. Nende mõõtmiseks kasutatakse vastavalt varade koguväärtust ja koguriskipositsiooni.

EKP järelevalveülesannete täitmisega seotud kulud hõlmavad peamiselt otseseid kulusid, mida kannavad EKP pangandusjärelevalve ja järelevalvefunktsiooni täitmiseks kasutatavad ühised teenused. Need kulud on EKP eelarves selgelt eristatavad.

EKP eelarvepädev organ on EKP nõukogu, kes võtab vastu EKP aastaeelarve juhatuse ettepanekul ning pärast konsulteerimist järelevalvenõukogu esimehe ja aseesimehega pangandusjärelevalvet puudutavates küsimustes.

EKP esitab igal aastal Euroopa Parlamendile, ELi nõukogule, Euroopa Komisjonile ja eurorühmale aruande iga-aastaste järelevalvetasude struktuuri ja suuruse kavandatava muutmise kohta.

1.3 Otsuste tegemine ühtses järelevalvemehhanismis

Üldjuhul võtab EKP järelevalveülesannete täitmisega seotud otsused vastu EKP nõukogu kooskõlas vastuväidete mitteesitamise menetlusega. Selle menetluse raames kiidab järelevalvenõukogu heaks järelevalveotsuste lõplikud eelnõud ning seejärel esitatakse need lõplikuks vastuvõtmiseks EKP nõukogule. Otsuste lõplikud eelnõud loetakse vastuvõetuks, kui EKP nõukogu ei ole nende suhtes esitanud vastuväiteid hiljemalt kümne tööpäeva jooksul.

Vastuväidete mitteesitamise menetlust kohaldatakse nii konkreetsete järelevalveotsuste vastuvõtmisel kui ka järelevalveülesannete täitmist käsitlevate EKP õigusaktide, poliitikadokumentide või muude suhtlusvormide puhul, millega EKP võtab väliseid kohustusi järelevalveülesannete täitmiseks.

Joonis 3

Vastuväidete mitteesitamise menetlus

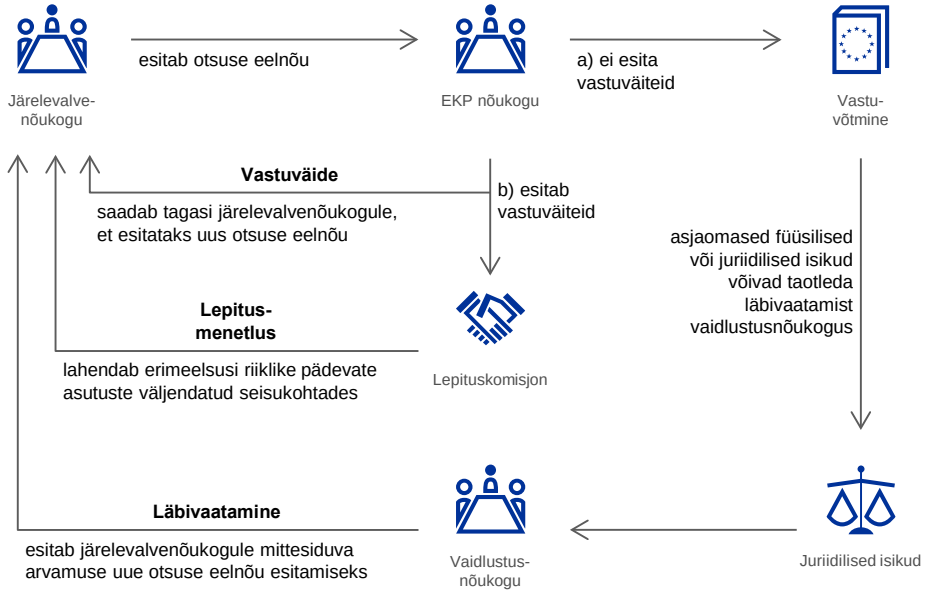

Allikas: EKP pangandusjärelevalve.

Vastuväidete mitteesitamise menetlus ei ole siiski ainus EKP kohaldatav otsustusmenetlus. Kasutada võib ka muid otsustusmenetlusi ning teatavat liiki järelevalvealaste otsuste puhul on ette nähtud otsustusõiguse delegeerimine, näiteks sobivuse ja nõuetekohasuse nõuete hindamist käsitlevate otsuste tegemisel ning krediidiasutuste olulisust puudutavate otsuste muutmisel. Muid järelevalvemeetmeid (v.a järelevalveotsused) käsitletakse punktis 1.3.2.

1.3.1 Otsuste tegemine

SSMi määruse artikkel 26

SSMi raammääruse VI ja VII osa

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 283

EKPSi põhikirja artikkel 11.6

EKP otsus Euroopa Keskpanga esindajate ametisse nimetamise kohta järelevalvenõukogus (EKP/2014/4)

Järelevalvenõukogu kodukord

Järelevalvenõukogu liikmete tegevusjuhend

EKP kodukord

Lepituskomisjoni kodukord

Järgnevate teemade all antakse ülevaade otsustusmenetluses osalejatest ja nende vastutusvaldkondadest.

EKP nõukogu

EKP nõukogu on kõrgeim otsustusorgan, kes vastutab EKP ülesannete (sh järelevalveülesanded) täitmise eest. Pangandusjärelevalvega seotud õigusaktid võetakse üldjuhul vastu vastuväidete mitteesitamise menetluse raames. Menetlus kehtestati SSMi määrusega ning selles võetakse asjakohasel määral arvesse järelevalvenõukogu kui EKP-sisese organi vastutavat rolli järelevalveülesannete kavandamisel ja elluviimisel ning otsuste lõplike eelnõude heakskiitmisel. EKP nõukogu ei saa selle menetluse kohaselt otsuste lõplikke eelnõusid muuta, vaid saab üksnes anda oma heakskiidu või esitada vastuväiteid.

EKP juhatus

EKP juhatus vastutab EKP igapäevase tegevuse juhtimise eest. EKP juhatuse liige on järelevalvenõukogu aseesimees.

Järelevalvenõukogu

Järelevalvenõukogu vastutab EKP järelevalveülesannete kavandamise ja täitmise eest, nagu need on sätestatud SSMi määruses. Järelevalvenõukogu peab andma heakskiidu kõigile õiguslikult siduvatele järelevalveotsuste eelnõudele, enne kui need esitatakse EKP nõukogule lõplikuks vastuvõtmiseks vastuväidete mitteesitamise menetluse raames. Järelevalvenõukogu koosseisu kuuluvad esimees, aseesimees, neli EKP esindajat, üks esindaja igast riiklikust pädevast asutusest ning – kui riiklikuks pädevaks asutuseks ei ole keskpank – üks esindaja igast keskpangast. Hääletamisel loetakse ühe ja sama liikmesriigi pädeva asutuse esindaja ja keskpanga esindaja siiski kokku üheks liikmeks.

Juhtkomitee toetab järelevalvenõukogu tegevust ja valmistab ette selle koosolekuid. Juhtkomitee koosneb väiksemast arvust järelevalvenõukogu liikmetest ning tal puudub otsuste tegemise õigus.

Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve peadirektoraadid I–IV

Järelevalve alla kuuluvatele üksustele suunatud otsuste eelnõude koostamise algatavad peamiselt mikrotasandi usaldatavusjärelevalve I ja II peadirektoraadis tegutsevad ühised järelevalverühmad. Otsuste eelnõude ettevalmistamisel tuginetakse andmetele, mis on saadud pideva järelevalve, sealhulgas kohapealsete kontrollide ja sisemudelitega seotud uurimiste käigus. Järelevalvenõukogu sekretariaadi peadirektoraati kuuluv otsustusprotsessi osakond teeb ühiste järelevalverühmadega tihedat koostööd järelevalveotsuste ettevalmistamisel ja otsuste tegemisel, samuti nõuetekohase menetluse nõuete täitmisel.

Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat võib samuti algatada otsuste eelnõusid, eelkõige neid, mis puudutavad vähem oluliste krediidiasutustega seotud ühiseid menetlusi ning ettepanekuid, mis käsitlevad riiklikele pädevatele asutustele suunatud üldisi juhtnööre vähem oluliste krediidiasutuste gruppide või kategooriate kohta.

Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve IV peadirektoraat osaleb vahetult kohapealsete kontrollidega seotud otsustusprotsessis ning uute õigusnormide, tegevuspõhimõtete ja meetodite väljatöötamisel. IV peadirektoraat on otsuste tegemisega seotud ka kaudselt, kuna pakub sihipärast toetust ühistele järelevalverühmadele eelkõige seoses SREPi otsustega, tehes näiteks horisontaalseid eelanalüüse.

Järelevalvenõukogu sekretariaadi peadirektoraat

Järelevalvenõukogu sekretariaadi peadirektoraati kuuluvad otsustusprotsessi osakond ning veel kolm osakonda, mis täidavad horisontaalseid ülesandeid: tegevuslubade osakond, järelevalvekvaliteedi tagamise osakond ning jõustamise ja sanktsioonide osakond. Otsustusprotsessi osakonna ülesanne on tõhusa ja kvaliteetse institutsioonilise otsustusprotsessi toetamine ja tagamine. Ühtlasi toetab ta järelevalvenõukogu tegevust. See hõlmab koosolekute ja kirjalike menetluste ettevalmistamist ja järeltoiminguid ning ettepanekute ja otsuste koostamist ja läbivaatamist. Otsustusprotsessi osakond aitab kõigil EKP tegevusharudel ette valmistada järelevalvenõukogule esitatavaid dokumente ning annab nõu otsustusprotsessiga seotud küsimustes. Osakond suhtleb EKP nõukogu sekretariaadiga EKP järelevalveülesannete täitmisega seotud otsustusprotsesside puhul ning aitab ette valmistada EKP nõukogu istungeid, kus käsitletakse järelevalvealaseid küsimusi.

Riiklikud pädevad asutused

Ühistes järelevalverühmades osalemise kõrval on riiklikel pädevatel asutustel ka oluline iseseisev roll otsustusprotsessis. Nad võivad teha ettepanekuid järelevalveotsuste eelnõude kohta. Ühiste menetluste puhul on SSMi raammääruses sõnaselgelt sätestatud, et EKP teeb otsuseid riikliku pädeva asutuse ettepaneku alusel. Riiklikud pädevad asutused jäävad vastutavaks kõigi järelevalveülesannete eest, mida ei ole ühtsele järelevalvemehhanismile üle antud. Need hõlmavad näiteks tarbijakaitse küsimusi ja rahapesuvastast tegevust.

Lepituskomisjon

Kui EKP nõukogul on vastuväiteid otsusele, mis on esitatud vastuväidete mitteesitamise menetluse raames, võib riiklik pädev asutus, keda otsus puudutab ja kes on teistsugusel seisukohal, esitada erimeelsuste lahendamise taotluse järelevalvenõukogule, et tagada rahapoliitika ja järelevalveülesannete lahusus. Vastuväite vaatab läbi lepituskomisjon, kuhu kuulub igast osalevast liikmesriigist üks liige, kes valitakse EKP nõukogu ja järelevalvenõukogu liikmete hulgast. Lepituskomisjon teeb otsuseid lihthäälteenamusega ja igal liikmel on üks hääl.

1.3.2 Järelevalvemeetmete liigid

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 132, artikli 139 lõike 2 punkt e ja artikli 288 lõige 2

SSMi määruse artikkel 4 ja III peatüki 2. jagu

SSMi raammääruse jaotis 2

Järelevalveotsus on õigusakt, mille EKP võtab vastu talle SSMi määrusega antud volituste ja ülesannete täitmisel ning mis on üldjuhul adresseeritud krediidiasutusele. Otsusega antakse õigusi ja/või määratakse kohustusi, mis muudavad adressaadi olukorda. Otsus võib sisaldada lisasätteid, nagu näiteks tähtajad, tingimused, kohustused või mittesiduvad soovitused. Kui tingimused muudavad otsuse tulemuslikkuse sõltuvaks konkreetsetest sündmustest, siis kohustuste näol on tegu täiendavate nõuetega, mille otsuse adressaat peab tavaliselt täitma teatavaks

tähtajaks. Kui otsust ei võeta vastu delegeerimise teel, kiidab selle eelnõu heaks järelevalvenõukogu ning seejärel esitatakse see EKP nõukogule vastuvõtmiseks vastuväidete mitteesitamise menetluse raames. Kui otsus mõjutab negatiivselt adressaadi huve, võetakse EKP lõplik järelevalveotsus vastu pärast adressaadile võimaldatud ärakuulamisperioodi möödumist, võttes nõuetekohaselt arvesse osapoolte tõstatatud küsimusi. Lõplik järelevalveotsus on adressaadi jaoks õiguslikult siduv.

Lisaks järelevalveotsustele võidakse rakendada muid järelevalvemeetmeid, võttes arvesse kohaldatavat õigusraamistikku, meetme soovitavat mõju, adressaati/adressaate ning proportsionaalsuse põhimõtet.

Tegevusjuhis ei ole ametliku otsustusprotsessi osa ning sellel puudub kindel õiguslik vorm. Tegevusjuhis sisaldab mittesiduvaid ja mittejõustatavaid järelevalveootusi, avaldusi ja muid akte.

Teatava tähtsusega küsimuste korral võidakse küsida järelevalvenõukogult eelnevat heakskiitu konkreetsele järelevalvemeetodile või teavitada teda sellest hiljem. Tegevusjuhise esitamise järel võib EKP vajaduse korral vastu võtta identse või sarnase sisuga järelevalveotsuse.

Soovitusi võidakse vastu võtta EKP mittesiduvate järelevalveootuste väljendamiseks järelevalve alla kuuluvatele üksustele, asjaomastele kolmandatele isikutele või riiklikele pädevatele asutustele.

Järelevalve alla kuuluvatele üksustele suunatud soovitused on üldkohaldatavad õigusaktid, mille EKP nõukogu kiidab heaks vastuväidete mitteesitamise menetluse raames ning mis avaldatakse EKP pangandusjärelevalve veebilehel ja Euroopa Liidu Teatajas. Soovituste kaudu teavitatakse üldsust EKP järelevalvepõhimõtetest.

Riiklikele pädevatele asutustele suunatud soovitused ei ole siduvad. Neid kasutatakse alternatiivina siduvatele suunistele, et võimaldada riiklikele pädevatele asutustele rohkem paindlikkust. Sellised soovitused võivad olla seotud vähem oluliste krediidiasutuste järelevalvega või laiendada olemasolevate oluliste krediidiasutustele suunatud soovituste kohaldamisala ka vähem oluliste krediidiasutustele. Soovitused võivad olla avalikud või mitteavalikud. Eri liiki soovituste näited on kättesaadavad EKP pangandusjärelevalve veebilehel.

SSMi määruse artikkel 9 ja artikli 6 lõige 5

EKP võib välja anda ka **juhiseid**. Esiteks võib EKP anda juhiste kaudu riiklikele pädevatele asutustele korralduse kasutada neile siseriikliku õiguse piires antud volitusi, et vajadust mööda täita EKP-le SSMi määrusega antud ülesandeid. Riiklikud pädevad asutused teavitavad EKPd meetmetest, mida nad on võtnud. Teiseks võib EKP anda riiklikele pädevatele asutustele üldisi juhiseid vähem oluliste krediidiasutuste kohta. Juhised puudutavad riiklikele pädevatele asutustele antud järelevalvealaseid erivolitusi ning on pigem seotud vähem oluliste krediidiasutuste gruppide või kategooriate kui konkreetsete üksustega.

Otsus (EL) 2015/530 iga-aastase järelevalvetasu arvutamiseks kasutatavate teguritega seotud andmete määratlemise ja kogumise metoodika ja korra kohta (EKP/2015/7)

Üldkohaldatavaid otsuseid kasutatakse siduvate menetlusnõuete puhul, mida kohaldatakse kõigi järelevalve alla kuuluvate üksuste, mõne nende rühma või riiklike pädevate asutuste suhtes. Selliste otsuse põhieesmärk on selgitada EKP ootusi järelevalve alla kuuluvate üksuste suhtes. Kui üldkohaldatavate otsustega määratakse kindlaks EKP konkreetsete järelevalveülesannete edasine täitmine (vt nt otsus (EL) 2015/530), võetakse need vastu vastuväidete mitteesitamise menetluse raames. Seejärel avaldatakse need EKP pangandusjärelevalve veebilehel ja Euroopa Liidu Teatajas.

Suunis (EL) 2017/697 riiklike pädevate asutuste poolt vähem oluliste krediidiasutuste ja investeerimisühingute suhtes liidu õiguses sätestatud valikuvõimaluste ja kaalutlusõiguse kasutamise kohta (EKP/2017/9)

Suunised on riiklikele pädevatele asutustele suunatud õigusaktid. Neis on sätestatud siduvat laadi lõpptulemused, kuid võimaldatakse riiklikele pädevatele asutustele paindlikkust nende saavutamisel. Suunised on eriti olulised EKP poolt vähem oluliste krediidiasutuste üle tehtava kaudse järelevalve puhul (vt nt suunis (EL) 2017/697 (link kõrval) ning muud suunised EKP pangandusjärelevalve veebilehel).

Määrus (EL) 2016/445 liidu õiguses sätestatud valikuvõimaluste ja kaalutlusõiguse kasutamise kohta (EKP/2016/4)

Määruste näol on tegu üldkohaldatavate dokumentidega; need on terviklikult siduvad ja vahetult kohaldatavad euroala riikides. Määrused avaldatakse EKP pangandusjärelevalve veebilehel ja Euroopa Liidu Teatajas. (Vt nt määrus (EL) 2016/445; link kõrval). Samuti võib EKP vastu võtta määrusi ulatuses, mis on vajalik talle SSMi määrusega antud ülesannete täitmise korraldamiseks või täpsustamiseks.

Juhendites/juhtnöörides selgitatakse EKP järelevalvealaseid ootusi. EKP pangandusjärelevalve veebilehel on avaldatud mitmesugused EKP juhendid/juhtnöörid pankadele. Neis käsitletakse näiteks selliseid teemasid nagu ELi õiguses sätestatud valikuvõimalused ja kaalutlusõigus, sobivuse ja nõuetekohasuse hindamine, finantsvõimendusega tehingud, viivislaenude käsitlemine jne.

1.3.3 Järelevalveotsused: ettevalmistamine ja otsuste tegemine

Otsuse eelnõu ettevalmistamine

SSMi määruse artikkel 22

Kui järelevalvemenetluse lõpus tuleb vastu võtta otsus, valmistatakse ette otsuse eelnõu. Otsuse eelnõu võidakse koostada järelevalve alla kuuluva üksuse taotlusel või ühise järelevalverühma, riikliku pädeva asutuse või EKP horisontaalse osakonna algatusel.

Nõuetekohane menetlus

SSMi määruse artiklid 22 ja 26

SSMi raammääruse artiklid 31 ja 33

Nõukogu määrus nr 1/1958, millega määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled

Nõuetekohase menetluse nõuded hõlmavad otsuse eelnõu koostamise piisavat põhjendust ning (vajaduse korral) õigust olla ära kuulatud.

Põhjendused

EKP järelevalveotsused peavad olema selgelt põhjendatud; põhjendustes tuleb esitada olulised faktilised asjaolud, õiguslikud alused ja järelevalvekaalutlused, millele otsus tugineb.

Ärakuulamisperiood

EKP otsuse eelnõu adressaatidel, kelle õigusi eelnõu võib negatiivselt mõjutada, on võimalus esitada enne otsuse vastuvõtmist oma märkused. Õigus olla ära kuulatud on järelevalveprotsessis üks menetluslikke põhiõigusi. See võimaldab adressaatidel avaldada arvamust EKP tehtud faktilise ja õigusliku analüüsi kohta ning tagab, et EKP otsused tehakse terviklike andmete põhjal. Kui adressaat esitab ärakuulamisperioodi jooksul märkusi, esitatakse järelevalveotsuse eelnõu uuesti järelevalvenõukogule heakskiitmiseks.

Otsustusprotsessi osakond saadab adressaadile otsuse eelnõu kohta teatise koos kaaskirjaga, mis sisaldab ärakuulamismenetluse ülevaadet. Üldjuhul on adressaadil märkuste esitamiseks kaks nädalat, kuid erandlike asjaolude korral võidakse seda aega lühendada minimaalselt kolme tööpäevani.

Joonis 4

Otsustusprotsess

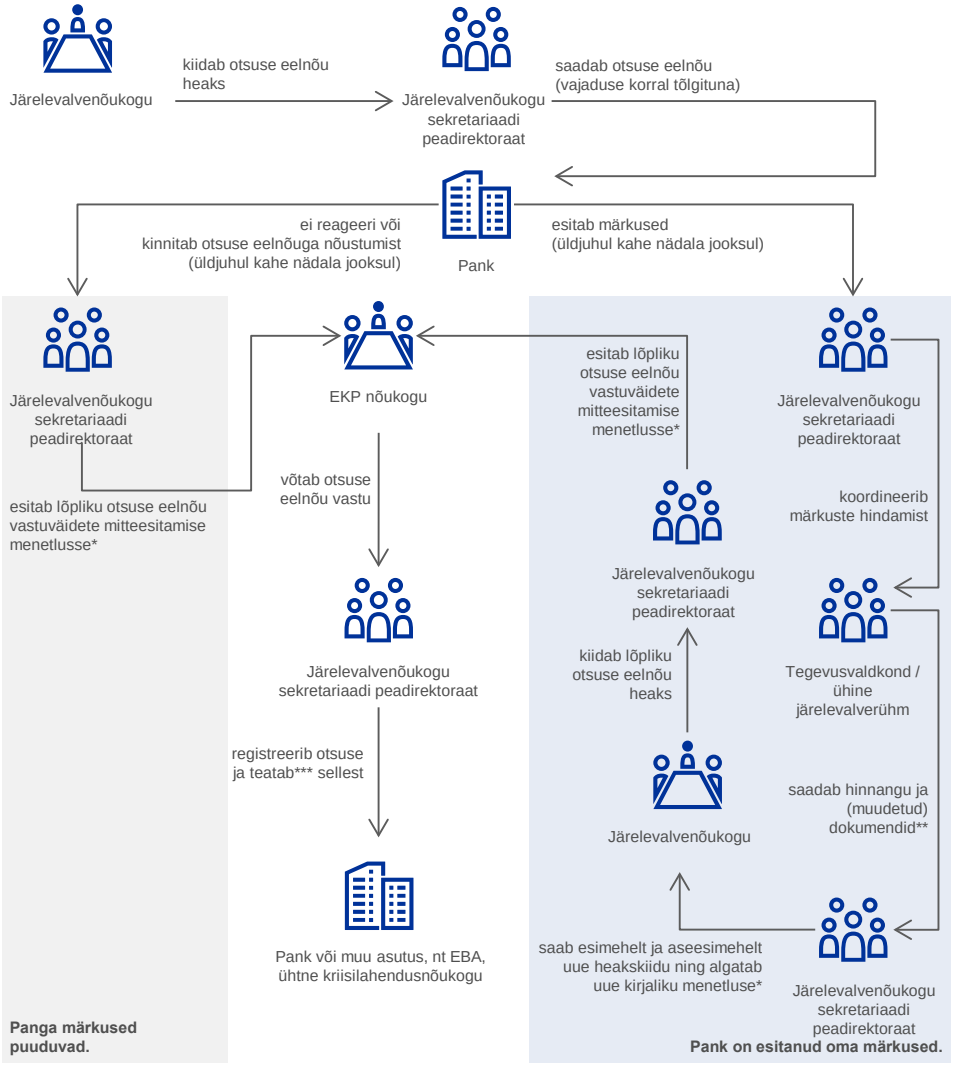

* Kirjalikus menetluses ja vastuväidete mitteesitamise menetluses on märkuste/vastuväidete esitamise tähtaeg viis tööpäeva.
** Tuleb järgida igal konkreetsel juhul kohaldatavaid seaduslikke tähtaegu.
*** Olenevalt presidendi allkirja kuupäevast saadetakse otsus e-posti teel umbes kahe tööpäeva jooksul pärast otsuse vastuvõtmist EKP nõukogus.

Allikas: EKP pangandusjärelevalve.

Otsustusprotsessi osakond korraldab ärakuulamise, mis toimub üldjuhul ainult kirjalikult. Kui finantssüsteemi ohustava märkimisväärse kahju ärahoidmiseks tuleb teha kiireloomuline otsus, võib EKP vastu võtta järelevalveotsuse, mis võib avaldada negatiivset mõju adressaadi õigustele, andmata talle võimalust esitada enne seda oma märkusi. Sel juhul lükatakse ärakuulamine edasi ning otsuses põhjendatakse selgelt edasilükkamise vajalikkust. Ärakuulamine toimub esimesel võimalusel pärast otsuse vastuvõtmist.

Otsuse vastuvõtmine vastuväidete mitteesitamise menetluse raames

Joonisel antakse ülevaade vastuväidete mitteesitamise menetluse neljast põhietapist.

Joonis 5
Otsustusprotsessi lihtsustatud ülevaade

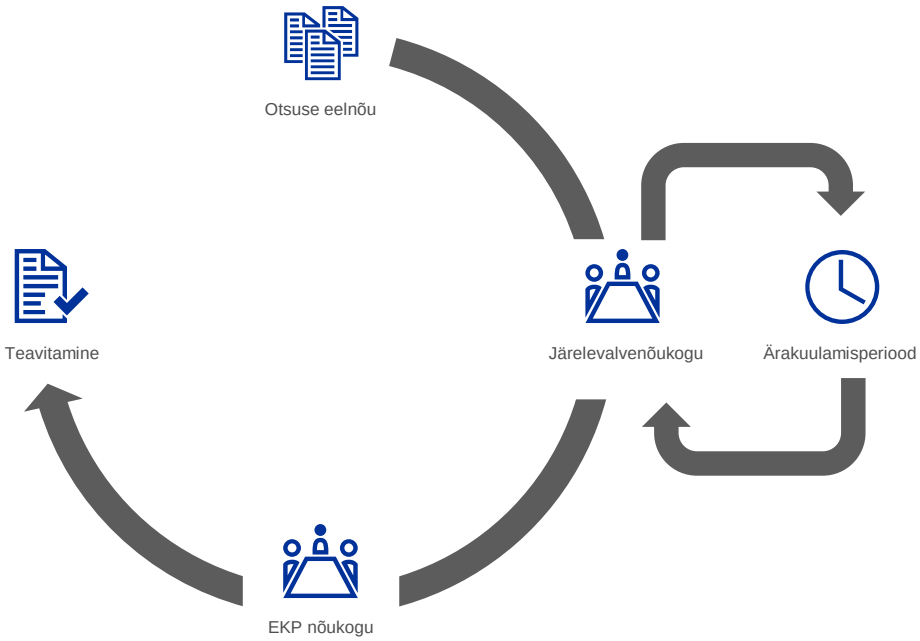

Allikas: EKP pangandusjärelevalve.

Järelevalvenõukogu heakskiit

Otsuste lõplikud eelnõud esitatakse järelevalvenõukogule, kes kiidab need heaks, muudab neid või lükkab need tagasi. Järelevalvenõukogu võib otsuste eelnõud heaks kiita koosolekul või kirjaliku menetluse teel. Valdav osa eelnõusid kiidetakse heaks kirjaliku menetluse teel. Kui vähemalt kolm järelevalvenõukogu liiget esitavad vastuväiteid kirjaliku menetluse teel toimuvale hääletusele, arutatakse otsuse eelnõu järelevalvenõukogu koosolekul. Järelevalvenõukogu kirjaliku menetluse tavapärane tähtaeg on viis tööpäeva.

Kui heakskiitu taotletakse kirjaliku menetluse teel ja järelevalvenõukogu liikmed esitavad märkusi, koostab tegevusharu või ühine järelevalverühm märkuste hinnangu ja saadab selle järelevalvenõukogule teavituse eesmärgil või uue heakskiidu saamiseks kas koosolekul või kirjaliku menetluse teel.

Kui järelevalvenõukogu on otsuse lõpliku eelnõu heaks kiitnud, võtab otsustusprotsessi osakond ühendust EKP nõukogu sekretariaadiga, et valmistada ette otsuse esitamine EKP nõukogule lõplikuks vastuvõtmiseks vastuväidete mitteesitamise menetluse raames.

Joonis 6

Kirjalik menetlus otsustusprotsessis

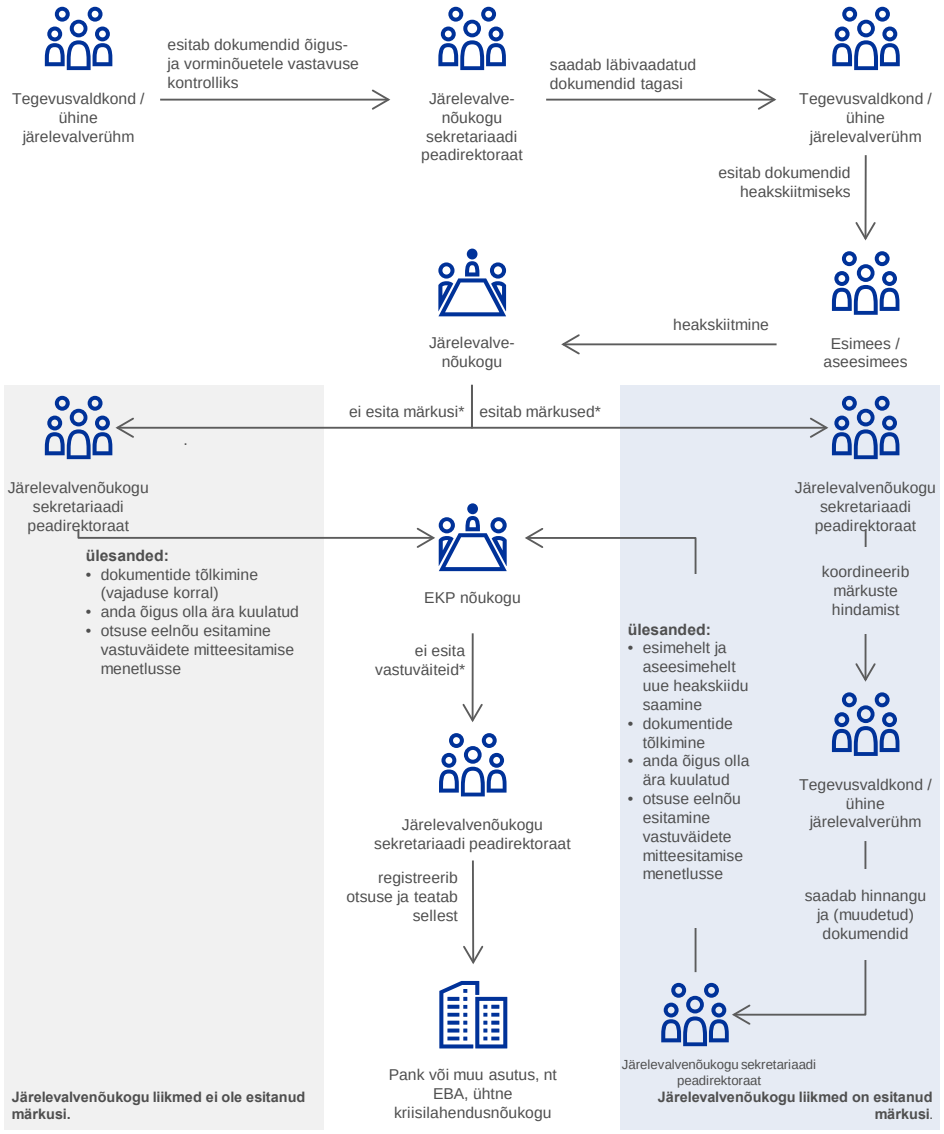

* Kirjalikus menetluses ja vastuväidete mitteesitamise menetluses on märkuste/vastuväidete esitamise tähtaeg viis tööpäeva.

Allikas: EKP pangandusjärelevalve.

Vastuvõtmine EKP nõukogu poolt

Otsuse lõplik eelnõu loetakse EKP nõukogu poolt vastuvõetuks, kui nõukogu ei ole esitanud vastuväiteid kümne tööpäeva jooksul. Tegelikkuses annab EKP nõukogu vastuväidete mitteesitamisest üldjuhul teada enne kümne tööpäeva möödumist. Vastuväiteid tuleb kirjalikult põhjendada. Kui EKP nõukogul on vastuväiteid, järgitakse ühte järgmisest kolmest menetlusest:

1. kui riiklikul pädeval asutusel, keda otsus puudutab, on vastuväidetega seoses erimeelsusi, võib ta esitada taotluse nende lahendamiseks;

2. kui erimeelsuste lahendamise taotlust ei ole esitatud, võib järelevalvenõukogu otsuse eelnõu muuta, et võtta arvesse EKP nõukogu märkusi;

3. kui järelevalvenõukogu ei esita uut otsuse eelnõu, saadetakse vastuväited vastutavatele tegevusharudele.

Kiirmenetlus

Kiireloomulistel juhtudel lühendatakse eespool kirjeldatud menetlust, et järelevalvenõukogu saaks vajalikud otsused õigeks ajaks vastu võtta.

Kiirmenetlus käivitatakse tavaliselt juhul, kui ettepaneku algatavad ühine järelevalverühm ning EKP ja riikliku pädeva asutuse juhtkond. Otsustusprotsessi lühendamiseks võidakse muuta kirjaliku menetluse tähtaega või korraldada järelevalvenõukogu koosolek lühikese etteteatamisega. Koosolek võib toimuda telekonverentsi teel. Kui kiireloomulisel juhul ei saada järelevalvenõukogus kokku kvoorumit (50%), kuulutatakse koosolek lõppenuks ja korraldatakse peatselt erakorraline koosolek. Erakorralise koosoleku kutses tuleks märkida, et otsused võetakse vastu olenemata kvoorumi olemasolust. Kiireloomulisel juhul võib järelevalvenõukogu taotleda ka EKP nõukogu järgitava vastuväidete mitteesitamise menetluse kohaldamist lühema tähtaja jooksul – sel juhul võib EKP nõukogu koguneda isegi kohe pärast järelevalvenõukogu koosolekut.

Otsuste vastuvõtmine delegeerimise teel

Otsuste vastuvõtmine vastuväidete mitteesitamise menetluse raames toob kaasa olukorra, kus järelevalvenõukogu peab igal aastal heaks kiitma ja EKP nõukogu seejärel vastu võtma väga suure hulga järelevalveotsuste eelnõusid, mis on erineva keerukusega ja avaldavad järelevalve alla kuuluvatele üksustele erinevat mõju. Seepärast tagab EKP järelevalveülesannetega seotud otsuste tegemise volituste delegeerimine proportsionaalsema ja tõhusama otsustusprotsessi pangandusjärelevalves. Delegeerimisraamistik võimaldab delegeerida EKP tööüksuste juhtidele selgelt määratletud otsustusvolitusi, eeldusel et EKP nõukogu on eelnevalt vastu võtnud delegeerimisotsuse ja EKP juhatus on ametisse nimetanud asjaomaste tööüksuste juhid.

Delegeerimisraamistik

Institutsiooniline raamistik, mis võimaldab järelevalveotsuseid vastu võtta delegeerimise teel, hõlmab järgmist:

1. üldine raamotsus, milles määratakse kindlaks EKP otsustusprotsessi kord;

2. delegeerimisotsused, milles nähakse ette kriteeriumid delegeerimisvolituste kasutamiseks teatavat liiki järelevalveotsuste tegemisel;

3. EKP juhatuse otsused, millega nimetatakse ametisse EKP tööüksuste juhid, kellele antakse otsustusvolitused.

Üldises raamotsuses on sätestatud, et EKP nõukogu selgelt määratletud otsustusvolituste delegeerimine on võimalik EKP järelevalveülesanne täitmisega seotud õigusaktide vastuvõtmisel. EKP kodukorda täiendavas üldises raamotsuses on sätestatud EKP juhatusele ja EKP tööüksuste juhtidele antud vastutusvaldkondade ulatus, delegeeritud otsuste vastuvõtmise menetlusnõuded, selliste otsustega seotud registreerimis- ja aruandlusnõuded ning delegeeritud otsuste halduskorras läbivaatamise menetlus.

Delegeerimisotsused, milles nähakse ette delegeerimisvolituste kasutamise kriteeriumid, võtab vastu EKP nõukogu vastuväidete mitteesitamise menetluse raames. Otsused jõustuvad alles pärast seda, kui juhatus on vastu võtnud asjaomaste juhtide ametisse nimetamise otsuse. Sellega seoses nimetab EKP juhatus pärast järelevalvenõukogu esimehega konsulteerimist ametisse ühe või mitu EKP tööüksuse juhti (üksuste hulgast, mis täidavad järelevalveülesandeid ja on organisatsiooniliselt eraldatud EKP muude ülesannete täitmisest), võttes arvesse delegeerimise tähtsust ja otsuse adressaatide arvu. Kaks delegeerimisotsust on juba vastu võetud. Need on seotud sobivuse ja nõuetekohasuse otsustega ning järelevalve alla kuuluvate üksuste staatuse muutmisega (oluline *vs.* vähem oluline). Delegeeritud otsused tehakse EKP nõukogu nimel ja vastutusel.

Teavitamine

Pärast otsuse vastuvõtmist teatab sellest adressaadile otsustusprotsessi osakond või – kui tegu on pangandustegevuse jaoks loa andmisega – riiklik pädev asutus.

Keelekorraldus

Määrus nr 1/1958, millega määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled

SSMi raammääruse artikkel 24

Suhtluses riiklike pädevate asutuste, järelevalve alla kuuluvate üksuste, liikmesriikide ja teiste ELi institutsioonidega lähtutakse Euroopa Liidus kehtivast keelekasutuse korrast. Kehtib järgmine kord:

1. saatja võib koostada EKP-le saadetavad dokumendid ühes Euroopa Liidu ametlikus keeles ja vastus tuleks koostada samas keeles;

2. EKP peaks koostama liikmesriigile või selle liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluvale isikule saadetavad dokumendid asjaomase riigi keeles.

Ühtse järelevalvemehhanismi töökeeleks on valitud inglise keel, mida kasutavad omavahelises sisesuhtluses nii EKP ja riiklikud pädevad asutused kui ka EKP tegevusharud.

EKP suhtlus krediidiasutustega

Valdav osa olulisi krediidiasutusi on nõustunud kasutama järelevalveotsustes ja igapäevases suhtluses inglise keelt. Ühe keele kasutamise kokkulepet saab tühistada.

Kui adressaadid on nõustunud inglise keele kasutamisega, koostab EKP järelevalve alla kuuluva(te)le üksus(t)ele suunatud otsused inglise keeles. Kui adressaadid ei ole valinud suhtluskeeleks inglise keelt, võetakse järelevalveotsuse autentne versioon vastu adressaadi valitud keeles. Sel juhul vastutab otsuse tõlkimise eest EKP.

Krediidiasutuste suhtlus EKP ja riiklike pädevate asutustega

Järelevalve alla kuuluvad üksused, kes ei ole nõustunud kasutama EKPga toimuvas igapäevases järelevalvealases suhtluses inglise keelt, võivad esitada dokumendid mis tahes ELi ametlikus keeles. Võimalike tõlkevajaduste täitmise eest jagavad vastutust EKP ja riiklikud pädevad asutused. Mõnel juhul tehakse järelevalve alla kuuluva üksuse poolt valitud keeles esitatud dokumentidest ingliskeelne kokkuvõte ja tervikdokumente ei tõlgita.

See keelekasutuse kord kehtib ainult järelevalveotsuste ja järelevalvealase põhidokumentatsiooni puhul. Vajaduse korral teevad riiklikud pädevad asutused EKPga koostööd, et esitada põhidokumendid ja selgitavad märkused inglise keeles.

1.3.4 Otsuste halduskorras läbivaatamine

SSMi määruse põhjendus 64, artikkel 4 ning artikli 24 lõiked 1 ja 10

Otsus vaidlustusnõukogu asutamise ja selle kodukorra kohta (EKP/2014/16)

EKP poolt järelevalvevolituste rakendamisel tehtud otsused vaatab halduskorras läbi vaidlustusnõukogu, mis on EKP-sisene sõltumatu organ. Vaidlustusnõukogu koosseis avaldatakse EKP pangandusjärelevalve veebilehel. Järgnevas osas kirjeldatakse sisemenetluse põhietappe, selle võimalikke tulemusi ning vaidlustusnõukogu sisestruktuuri. Lõpuks käsitletakse ka EKP tehtud otsuste kohtuliku läbivaatamise võimalust.

Asutusesisene läbivaatamine

Läbivaatamistaotlus

Iga füüsiline või juriidiline isik võib taotleda talle suunatud või teda otseselt ja isiklikult puudutava EKP otsuse läbivaatamist. Läbivaatamistaotlus tuleb esitada ühe kuu jooksul alates otsuse vastuvõtmisest teatamisest. Taotluse esitaja võib oma taotluse igal ajal tagasi võtta. Läbivaatamistaotluse esitamine ei peata otsuse täitmist, välja arvatud juhul, kui EKP nõukogu otsustab vaidlustusnõukogu ettepanekul teisiti.

Joonis 7

Vaidlustusnõukogus läbivaatamise protsess

Allikas: EKP pangandusjärelevalve.

Taotluse esitajal on õigus saada juurdepääs EKP toimikule. Juurdepääs ei hõlma siiski konfidentsiaalset teavet ja seda võib piirata teiste juriidiliste või füüsiliste isikute õigustatud huvi kaitsta oma ärisaladusi. Taotluse läbivaatamisel piirdub vaidlustusnõukogu taotluses esitatud põhjendustega ning seepärast ei ole pärast taotluse esitamist enam võimalik uusi põhjendusi lisada.

Taotluse esitaja võib ka taotleda tunnistaja või eksperdi tõendusmaterjali lisamist kirjaliku avalduse vormis. Vaidlustusnõukogu annab selleks loa, kui peab seda vajalikuks.

Vastuvõetavuse hindamine

Kui vaidlustusnõukogu on hinnanud taotluse vastuvõetavust, võib nõukogu esimees anda juhiseid läbivaatamise tõhusa korraldamise, sealhulgas dokumentide või teabe esitamise kohta.

Ärakuulamine

Taotluse esitaja ärakuulamine ei ole küll kohustuslik, kuid vaidlustusnõukogu võib siiski korraldada suulise ärakuulamise. Ärakuulamist juhib vaidlustusnõukogu esimees või aseesimees ning selles osalevad vaidlustusnõukogu liikmed ja sekretär, EKP esindajad ja taotluse esitaja esindajad. Taotluse esitaja võib kasutada läbivaatamisel kasutatavat keelt või inglise keelt ning EKP korraldab sünkroontõlke. Taotluse esitaja võib taotleda tunnistaja või eksperdi kohalekutsumist, et nad esitaksid ärakuulamisel suuliselt tõendeid.

Arvamus

Vaidlustusnõukogu peab võtma vaidlustatud otsuse kohta vastu arvamuse kahe kuu jooksul alates taotluse saamisest. Arvamus tuleb esitada viivitamata järelevalvenõukogule. Vaidlustusnõukogu arvamus ei ole järelevalvenõukogu või EKP nõukogu jaoks siduv.

Uus otsus

Kuigi vaidlustusnõukogu otsus ei ole siduv, peab järelevalvenõukogu esitama EKP nõukogule läbivaatamise järel uue otsuse lõpliku eelnõu. See otsuse eelnõu võib:

- asendada vaidlustatud otsuse otsusega, millel on identne sisu;
- asendada vaidlustatud otsuse muudetud otsusega;
- tühistada vaidlustatud otsuse.

Esimesel juhul tuleb uus otsuse eelnõu esitada EKP nõukogule kümne tööpäeva jooksul alates arvamuse kättesaamisest. Ülejäänud juhtudel tuleb otsuse eelnõu esitada EKP nõukogule 20 tööpäeva jooksul alates arvamuse kättesaamisest.

Läbivaatamine Euroopa Kohtus

Järelevalveotsuse sisemine halduskorras läbivaatamine, mida on kirjeldatud eespool, ei piira õigust alustada menetlust Euroopa Liidu Kohtus. Menetlust tuleb alustada hiljemalt kahe kuu jooksul pärast lõpliku otsuse kättesaamist. Taotluse esitaja võib alustada menetlust Euroopa Kohtus, ilma et ta oleks kõigepealt taotlenud sisemise läbivaatamise korraldamist. Taotluse esitaja võib alustada menetlust ka samaaegselt otsuse läbivaatamisega vaidlustuskomisjonis või selle järel. Viimasel juhul alustatakse menetlust EKP nõukogu vastuvõetud uue otsuse alusel.

1.4 Koostöö teiste institutsioonide ja asutustega

1.4.1 Koostööraamistik

EKP teeb aktiivselt koostööd teiste institutsioonidega nii poliitika väljatöötamisel kui ka igapäevases järelevalvetegevuses. EKP osaleb aktiivselt erinevatel rahvusvahelistel ja Euroopa foorumitel, tehes koostööd näiteks Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA), Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu (ESRN), Baseli pangajärelevalve komitee ja finantsstabiilsuse nõukoguga.

Järelevalvepoliitika osakond võib koos EKP õigusteenuste peadirektoraadiga pakkuda ühistele järelevalverühmadele vajaduse korral täiendavat tuge nende töös järelevalvekolleegiumite raames seoses koostöölepingute sõlmimise ja

ajakohastamisega. Järelevalvepoliitika osakond korraldab ja koordineerib ka koostööd mitteosalevate liikmesriikide ja Euroopa Liidu väliste riikidega, sõlmides näiteks vastastikuse mõistmise memorandumeid.

1.4.2 Tihe koostöö liikmesriikidega

SSMi määruse artikkel 7

SSMi raammääruse artiklid 118 ja 119

EKP otsus tiheda koostöö kohta pädevate asutustega osalevates liikmesriikides, mille rahaühik ei ole euro (EKP/2014/5)

Euroalavälised ELi liikmesriigid võivad soovi korral osaleda ühtses järelevalvemehhanismis. Nende euroalaväliste liikmesriikide pädevad asutused täidavad tiheda koostöö mehhanismi raames kõiki EKP juhiseid, suuniseid ja taotlusi. Nii nagu euroala riikide pädevad asutused, on ka nemad esindatud järelevalvenõukogus, ühistes järelevalverühmades ning muudes võrgustikes ja töörühmades.

Euroala riikidega võrreldes on siiski kaks erinevust. Esiteks ei ole tihedas koostöös osalevad liikmesriigid esindatud EKP nõukogus. Nad võivad siiski teavitada EKP nõukogu, kui nad on järelevalvenõukogu otsuse eelnõu suhtes eriarvamusel. EKP nõukogu võtab nende seisukohti arvesse ja vastab kirjalikult viie tööpäeva jooksul. Teiseks võivad euroalavälised liikmesriigid otsustada ühtsest järelevalvemehhanismist lahkuda ning EKP võib nendega tehtava tiheda koostöö teatavatel tingimustel peatada või lõpetada.

Ühtse järelevalvemehhanismiga tiheda koostöö alustamise menetlus hõlmab järgmist: asjaomane liikmesriik esitab taotluse, EKP hindab seda ja lõpuks võtab EKP vastu otsuse seada asjaomase liikmesriigiga sisse tihe koostöö.

- Enne otsuse tegemist korraldab EKP taotluse esitanud liikmesriigi õigusaktide õigusliku läbivaatamise. Selle tulemusena peaks saama otsustada, kas riiklik pädev asutus on suuteline täitma EKP juhiseid, taotlusi ja suuniseid.
- Samuti võib EKP enne otsuse tegemist teha taotluse esitanud liikmesriigi krediidiasutuste põhjaliku hindamise. Selle eesmärk on koostada üksikasjalik hinnang ühineva liikmesriigi pangandussektori kohta ning kõnealuse riigi selliste pangagruppide ja krediidiasutuste finantsseisundi kohta, kes võivad tõenäoliselt oluliseks muutuda. Asjaomane liikmesriik esitab selles liikmesriigis asutatud krediidiasutuste kohta kogu teabe, mida EKP võib vajada nende üksuste põhjalikuks hindamiseks.

EKP otsus tiheda koostöö sisseseadmise kohta avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas ja seda hakatakse kohaldama 14 päeva pärast avaldamist. Otsuses täpsustatakse nii järelevalveülesannete EKP-le üleandmise üksikasjad kui ka tiheda koostöö alguskuupäev.

1.4.3 Koostöö ühtses järelevalvemehhanismis mitteosalevate pangandusjärelevalve asutustega

Järelevalvekolleegiumid pangandusjärelevalves

Kapitalinõuete direktiivi artiklid 51 ja 112–116

SSMi raammääruse artiklid 9 ja 10

Komisjoni rakendusmäärus ühisotsuste kohta (EL/710/2014)

Komisjoni delegeeritud määrus järelevalvekolleegiumide toimimise kohta (EL/2016/98)

Järelevalvekolleegiumid on koostöö- ja kooskõlastusvahend asutustele, kes teevad järelevalvet piiriülestesse pangagruppidesse kuuluvate eraldi üksuste ja oluliste filiaalide üle. Kolleegiumid moodustavad raamistiku peamiste järelevalveülesannete kavandamiseks ja täitmiseks. Kolleegiumite toimimise alusraamistik on sätestatud Euroopa Komisjoni delegeeritud ja rakendusmääruses ning EBA suunistes järelevalvekolleegiumite kohta.

EKP võib täita oluliste pangagruppide järelevalvekolleegiumites järgmisi rolle:

- konsolideeritud järelevalvet tegev (päritoluriigi) asutus sellistes kolleegiumites, kuhu on kaasatud mitteosalevate liikmesriikide või kolmandate (st ELi-väliste) riikide järelevalveasutused;
- liige (vastuvõtva riigi järelevalveasutus) sellistes kolleegiumites, mille päritoluriigi järelevalveasutus on pärit mitteosalevast liikmesriigist või kolmandast riigist.

EKP kui konsolideeritud järelevalvet tegev asutus

Kui EKP on konsolideeritud järelevalvet tegev asutus, juhatab kolleegiumi ühise järelevalverühma koordinaator. Lisaks kolleegiumite toimimise alusraamistikule kehtestab iga kolleegium kirjaliku kooskõlastus- ja koostöökorra, mis käsitleb kolleegiumi toimimise praktilisi aspekte ja kolleegiumis osalejate vahelist suhtlust.

Kolleegiumites osalevad vaatlejana nende osalevate liikmesriikide riiklikud pädevad asutused, kus asub pangagrupi emaettevõtja või asuvad tütarettevõtjad või olulised filiaalid. See tähendab, et riiklikud pädevad asutused toetavad kolleegiumi ülesannete täitmist ja tegevust ning neile edastatakse kogu teave, kuid nad ei osale otsustusmenetlustes. Kolleegiumi koosolekul ühise seisukoha esitamiseks arutavad riiklikud pädevad asutused ja EKP koos ühise järelevalverühmaga eelnevalt asjaomaseid teemasid.

EKP kui vastuvõtva riigi järelevalveasutus

Kui konsolideeritud järelevalvet tegev asutus asub mitteosalevas liikmesriigis, sõltuvad kolleegiumis osalemise reeglid järelevalve alla kuuluvate üksuste olulisusest osalevates liikmesriikides.

- Kui osalevates liikmesriikides asuvad järelevalve alla kuuluvad üksused on kõik olulised krediidiasutused, osaleb EKP järelevalvekolleegiumis liikmena ning riiklikel pädevatel asutustel on õigus osaleda kolleegiumis vaatlejatena.

- Kui osalevates liikmesriikides asuvate järelevalve alla kuuluvate üksuste hulgas on nii olulisi kui ka vähem olulisi krediidiasutusi, osalevad EKP ja riiklikud pädevad asutused järelevalvekolleegiumis liikmetena. Nende osalevate liikmesriikide riiklikel pädevatel asutustel, kus on asutatud järelevalve alla kuuluvad olulised üksused, on õigus osaleda järelevalvekolleegiumis vaatlejatena.

Kui osalevates liikmesriikides on kõik järelevalve alla kuuluvad üksused vähem olulised krediidiasutused, osalevad riiklikud pädevad asutused järelevalvekolleegiumis liikmetena ning EKP ei osale üldse.

Kahepoolne koostöö pangandusjärelevalve asutustega

SSMi raammääruse artiklid 3, 8 ja 152

Kapitalinõuete direktiivi artiklid 55 ja 131

EKP ja ELi-välise riigi järelevalveasutuse kahepoolne koostöö eeldab erikokkulepete kehtestamist. Need võivad ulatuda mittekonfidentsiaalsetest sihtotstarbelistest aruteludest struktuurse koostööni, mis seatakse sisse vastastikuse mõistmise memorandumiga. Mõned vastastikuse mõistmise memorandumid on pangaspetsiifilised, teised aga teemapõhised ja hõlmavad suuremat hulka järelevalve alla kuuluvaid üksusi. Pangaspetsiifilised kokkulepped võivad hõlmata selliseid teemasid nagu konfidentsiaalse teabe vahetamine, kohapealsete kontrollide tegemise võimalus ja sisemudelite heakskiitmine. Teemapõhised kokkulepped puudutavad näiteks globaalseid süsteemselt olulisi finantsasutusi käsitleva teabe vahetust.

Joonis 8

Vastastikuse mõistmise memorandumitel põhinev teabevahetus ja koostöö

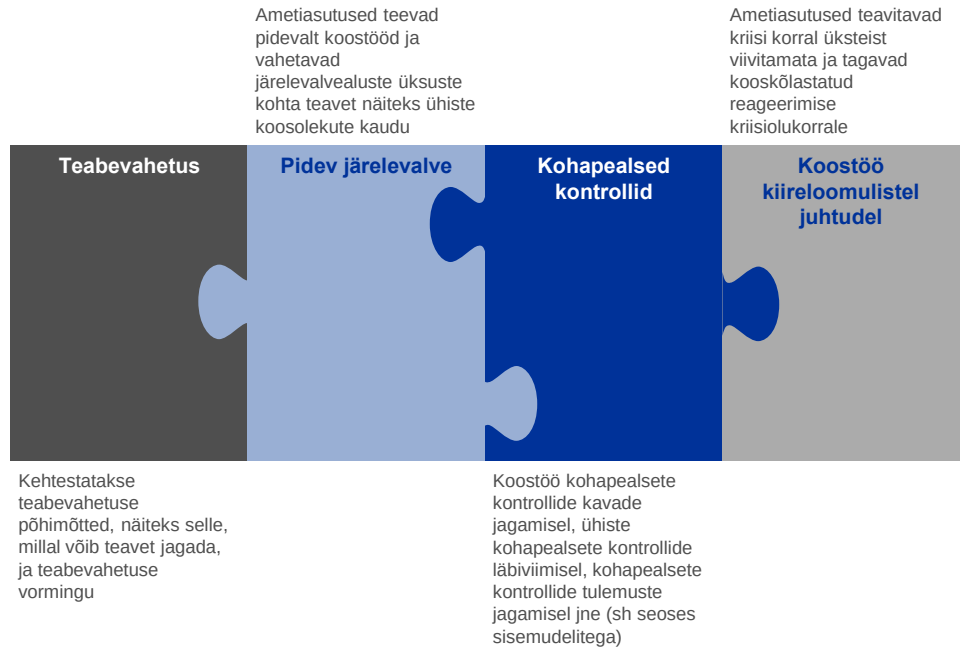

Allikas: EKP pangandusjärelevalve.

EKP ja mitteosalevate liikmesriikide riiklikud pädevad asutused allkirjastavad vastastikuse mõistmise memorandumi, milles käsitletakse üldiselt koostööviise järelevalveülesannete täitmisel. EKP allkirjastab vastastikuse mõistmise memorandumi iga sellise mitteosaleva liikmesriigi pädeva asutusega, mis on vähemalt ühe globaalse süsteemselt olulise krediidiasutuse päritoluriik. Memorandumite eesmärk on täpsustada teabevahetuskorda ja vajaduse korral konsulteerimismehhanisme. Neis kavandatakse ka menetlused koostöö tegemiseks kiireloomulistel juhtudel.

EKP-l on vaja konfidentsiaalse teabe vahetamiseks ja koostöö tegemiseks sõlmida halduskokkulepped ka kolmandate riikide järelevalveasutustega. EKP teeb enne sellise kokkuleppe sõlmimist kindlaks, kas kolmanda riigi õigusraamistik sisaldab konfidentsiaalsusnõudeid, mis on vähemalt samaväärsed asjaomaste liidu õigusnormidega.

1.4.4 Koostöö muude järelevalveasutustega

Finantskonglomeraatide direktiivi artiklid 6–17

SSMi raammääruse artikkel 18

Regulatiivsed tehnilised standardid, mis käsitlevad riskikontsentratsiooni ja kontsernisiseste tehingute täiendavat järelevalvet (EL/2015/2303)

ESA ühised suunised finantskonglomeraatide järelevalve koordineerimise korra kohta (JC/GL/2014/01)

Nii nagu pangandusjärelevalve asutuste puhul, on ka teiste järelevalveasutuste üldine koostööraamistik sätestatud nendevahelistes kahe- ja mitmepoolsetes vastastikuse mõistmise memorandumites. Neis käsitletakse protsesse ja menetlusi konfidentsiaalse teabe jagamiseks näiteks tegevuslubade andmise, kohapealse ja kaugjärelevalve ning karistuste kohta. Vastastikuse mõistmise memorandumid tuginevad olemasolevatele parimatele tavadele ja edendavad koostöökultuuri organisatsioonide kõikidel tasanditel. Neis võib asutustevaheliste kontaktide soodustamiseks ette näha spetsiaalsete komiteede loomise, mis tegutseksid peamiste teabevahetust hõlbustavate ja järelevalvetegevust kooskõlastavate organitena.

Finantskonglomeraatide järelevalve

Koostöö tegemiseks finantskonglomeraatide järelevalve valdkonnas on kehtestatud erikord. Finantskonglomeraat on finantsgrupp, kuhu kuuluvatest üksustest vähemalt üks tegutseb kindlustussektoris ja vähemalt üks panganduses või investeerimisteenuste sektoris. Seejuures ei ole oluline, kas asjaomast tegevust viib ellu ettevõte ise või teeb ta seda konkreetsete tütarettevõtjate kaudu.

Finantskonglomeraatide järelevalve peab olema sektoriülene ja seetõttu on vaja institutsioonilist erikorda. Euroopa Liidus tehakse finantskonglomeraati kuuluvate krediidiasutuste, kindlustusandjate ja investeerimisühingute üle täiendavat järelevalvet, kohaldades teatavaid erandeid. Täiendav järelevalve ei asenda sektoripõhist järelevalvet, vaid pigem tugineb sellele. Täiendava järelevalve raames käsitletakse riske, mis tulenevad finantstegevusalade sektoriülesest olemusest ja finantskonglomeraadi grupistruktuuride keerukusest.

Täiendava järelevalve koordinaator

Ühised järelevalverühmad osalevad finantskonglomeraatide täiendavas järelevalves seoses oma oluliste krediidiasutustega. Kui koordinaatoriks määratakse ühtse järelevalvemehhanismi pangandusjärelevalve asutus, asub ühise järelevalverühma koordinaator täitma sellega seotud ülesandeid vastavalt finantskonglomeraatide direktiivi artiklile 11. Nii nagu järelevalvekolleegiumite puhul pangandusjärelevalves, võivad riiklikud pädevad asutused osaleda vaatlejatena, kui finantskonglomeraati kuuluvad krediidiasutused on olulised, või liikmetena, kui need krediidiasutused on vähem olulised.

Koordinaator vastutab finantskonglomeraati kuuluvate reguleeritud üksuste täiendava järelevalve koordineerimise ja tegemise eest. Koostöös teiste asjaomaste pädevate asutustega tagab koordinaator finantskonglomeraatide asjakohase ja korrapärase stressitestimise, vältides samal ajal sektoripõhise järelevalve dubleerimist või asendamist.

Koordinaator määratakse pädevate asutuste seast ja vajaduse korral võetakse vastu spetsiaalne koordineerimiskord. Reguleeritud üksuse puhul on koordinaatoriks tavaliselt finantskonglomeraadi emaettevõtja järelevalve eest vastutav asutus. Kui emaettevõtja on segafinantsvaldusettevõtja, on koordinaatoriks tavaliselt kõige olulisemas finantssektoris tegutseva reguleeritud üksuse järelevalve eest vastutav asutus.

Asjaomased asutused teevad tihedat koostööd ja jagavad kogu teavet, mis on nende järelevalveülesannete täitmiseks oluline. Reguleeritud üksuste täiendava järelevalve tõhustamiseks võivad koordinaator ja asjaomased asutused koordineerimiskokkuleppes ette näha põhjalikuma teabe esitamise.

1.4.5 Suhtlus Euroopa institutsioonidega

Ühtne järelevalvemehhanism teeb laiemas institutsioonilises raamistikus tihedat koostööd teiste Euroopa institutsioonide ja asutustega.

Euroopa Komisjon

ELi toimimise lepingu artiklid 4, 107 ja 108

Kapitalinõuete direktiivi artikkel 53 jj

SSMi määruse artiklid 19, 26, 32 ja 37 ning põhjendus 32

Komisjoni teatis finantskriisi kontekstis pankadele antava riigiabi kohta (2013/C 216/01)

Euroopa Komisjoni eesmärgiks on muu hulgas taastada finantsstabiilsus, tagada laenamine reaalmajandusele ja tegeleda võimalikust maksejõuetusest tuleneva süsteemse riskiga. Avaliku sektori vahendite kasutamisel tuleb järgida riigiabieeskirju ja teavitada Euroopa Komisjoni konkurentsi peadirektoraati. Konkurentsi peadirektoraadil on ainupädevus ja -õigus tagada, et riigiabi on kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepinguga ning et riigiabi andmine kiidetakse heaks rangetel tingimustel.

Euroopa Komisjoni finantsstabiilsuse, finantsteenuste ja kapitaliturgude liidu peadirektoraat jälgib finantskriisi puhkemise järel ellu viidud reformide tulemuslikkust, et kindlustada finantsstabiilsus ja parandada finantsturgude järelevalvet. Ta tagab ka

ELi õigusaktide täieliku rakendamise ja reageerimise võimalikele finantsriskidele. Samuti teeb ta tööd hästi reguleeritud, stabiilsete ja üleilmselt konkurentsivõimeliste finantsturgude arendamiseks nii ettevõtjate kui ka tarbijate huvides. Finantsstabiilsuse, finantsteenuste ja kapitaliturgude liidu peadirektoraat on esitanud ka algatuse luua ELi kapitaliturgude liit eesmärgiga parandada ettevõtjate (eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate) juurdepääsu kapitalile ning soodustada sellega majanduskasvu ja töökohtade loomist.

EKP võib anda finantsstabiilsuse, finantsteenuste ja kapitaliturgude liidu peadirektoraadile taotluse korral teavet regulatiivsetes küsimustes, mis on seotud EKP järelevalveülesannete korralduse ja täitmisega. EKP osaleb arvamuste koostamise ning EKP ja eurosüsteemi avaliku panuse kaudu ka avalikes konsultatsioonides, mille peadirektoraat korraldab EKP pädevusvaldkonda kuuluvatel teemadel.

Euroopa Komisjon (ning finantsstabiilsuse, finantsteenuste ja kapitaliturgude liidu peadirektoraat) on volitatud avaldama iga kolme aasta järel aruande SSMi määruse kohaldamise kohta („SSMi määruse läbivaatamine”), pöörates eriti tähelepanu võimalikule mõjule, mida määrus avaldab siseturu sujuvale toimimisele. Komisjon suhtleb EKPga peamiselt selle läbivaatamise jaoks vajaliku taustteabe saamiseks. Kooskõlas ametisaladuse ja teabevahetuse suhtes kohaldatavate õiguslike piirangutega esitab EKP komisjonile kokkuvõtlikult ja summeeritud kujul i) EKP-siseseid korralduslikke ja järelevalvemenetlusi puudutavat teavet ning ii) järelevalvetegevust käsitlevat teavet.

Euroopa Komisjoni esindajale võidakse esitada kutse osaleda vaatlejana EKP järelevalvenõukogu koosolekutel. See tagab poliitikaküsimuste korrapärase arutamise Euroopa Komisjoniga, kellel puudub juurdepääs üksikute krediidiasutustega seotud konfidentsiaalsele teabele.

Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu

Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu (ESRN) on ELi sõltumatu organ, mille ülesanne on teha järelevalvet finantssektorit ohustavate riskide üle Euroopa Liidus tervikuna. EKP toetab ESRNi sekretariaati ja EKP president on ESRNi haldusnõukogu eesistuja.

EKP asepresident on ESRNi haldusnõukogu liige ja EKP osaleb ka tehnilise nõuandekomitee töös.

EKP ja ESRNi tihe koostöö soodustab teabevahetust ja on vastastikku kasulik: see suurendab ESRNi suutlikkust tõhusamalt tuvastada, analüüsida ja jälgida kogu Euroopa Liitu ohustavaid süsteemseid riske ning ühtse järelevalvemehhanismi raames saab kasutada ESRNi eriteadmisi kogu finantssüsteemi kohta, sealhulgas teiste finantsasutuste, turgude ja toodete kohta.

Euroopa Pangandusjärelevalve

Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA) üks ülesandeid on koostada eelnõusid tehniliste standardite, suuniste ja soovituste kohta, et suurendada järelevalvetavade ühtsust ning tagada järelevalvetulemuste järjepidevus kogu Euroopa Liidus. EKP kui pangandusjärelevalve asutus peaks oma ülesannete täitmisel järgima EBA eeskirju. EKP pangandusjärelevalve on kaasatud EBA tegevusse ja annab olulise panuse järelevalve lähendamisse, lõimides eri riikides toimuvat järelevalvet. Ühtset järelevalvemehhanismi esindavad EBA järelevalvenõukogus riiklikud pädevad asutused hääleõiguslike liikmetena ja EKP hääleõiguseta liikmena; EKP osaleb liikmena ka muudes tööstruktuurides. Järgnevalt kirjeldatakse olulisi koostöövaldkondi.

- **Ühtsed eeskirjad ja Euroopa järelevalvekäsiraamat.** Euroopa järelevalvekäsiraamatut peavad järgima kõik Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) järelevalveasutused. Ühtseid järelevalvestandardeid ja -menetlusi rakendades saavutab ühtne järelevalvemehhanism järelevalvetavade lähenemise kõrge taseme osalevates liikmesriikides.

- **Stressitestimine.** EBA koostöös ESRNiga vastutab krediidiasutuste vastupanuvõime ELi-ülese hindamise algatamise ja üldise koordineerimise ning selleks ühtsete lähenemisviiside ja meetodite väljatöötamise eest. EKP vastutab osalevates liikmesriikides hindamiste korraldamise eest riiklike pädevate asutuste toetusel.

- **Teabevahetus.** Ühtne järelevalvemehhanism osaleb tehniliste standardite, suuniste ja arvamuste eelnõude väljatöötamisel ning vastastikuses teabevahetuses EBAga.

- **Võrdleva hindamise mehhanism.** EKP toetab EBAt võrdleva hindamise ühtse metoodika väljatöötamisel, et tagada järjepidevus kõikides järelevalve alla kuuluvates krediidiasutustes ja järelevalvesuuniste järgimine.

- **Kriisijuhtimine ja muud järelevalveülesanded.** EBA vastutab mitmesuguste konkreetsete ülesannete täitmise eest kriisijuhtimise valdkonnas. Näiteks kui Euroopa Ülemkogu kuulutab välja eriolukorra, võib EBA välja anda ühtsele järelevalvemehhanismile suunatud soovitusi, et kooskõlastada ELi otsuseid ja mõnel juhul kohaldada neid vahetult üksikute krediidiasutuste suhtes. Peale selle on EBA volitatud tegutsema vahendajana teatavate päritoluriigi ja vastuvõtva riigi ametiasutuste vahelistes vaidlustes või ELi õiguse rikkumise korral. Pideva järelevalvega seotud ülesanded hõlmavad järelevalvekolleegiumite töö jälgimist nendes otsese osalemise kaudu.

Euroopa Finantsjärelevalve Süsteem

EKP teeb peale EBA koostööd ka teiste Euroopa järelevalveasutustega, st Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve (EIOPA) ja Euroopa Väärtpaberiturujärelevalvega (ESMA). Kui tegemist on kriisiga, mis puudutab

finantskonglomeraati, segafinantsvaldusettevõtjat või teisi finantsvahendajaid ja mille mõju võib üle kanduda pangandussektorile või pangandussektorilt muule sektorile, tagavad ühtse järelevalvemehhanismi ja teiste Euroopa Finantsjärelevalve Süsteemi kuuluvate asutuste vahelised täiendavad koostöökokkulepped tõhusa kavandamise, otsuste tegemise ja kooskõlastamise asjaomaste asutustega nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil.

Ühtne kriisilahenduskord

Ühtse kriisilahenduskorra määruse artiklid 7, 8 ja 34

Ühtne kriisilahenduskord kehtestati eesmärgiga tsentraliseerida olulised pädevused ja ressursid, et toime tulla krediidiasutuste maksejõuetusega osalevates liikmesriikides. Ühtne kriisilahenduskord täiendab ühtset järelevalvemehhanismi ning see tagab, et kui ühtse järelevalvemehhanismi alla kuuluval pangal on suuri raskusi, saab selle kriisilahendust hallata tõhusalt ning minimaalsete kuludega maksumaksjatele ja reaalmajandusele.

Pangandusjärelevalve asutuste ja pädevate kriisilahendusasutuste vahel on vaja teha tihedat koostööd ja vahetada teavet, et i) anda kriisilahendusasutustele kriisilahenduse kavandamiseks vajalikku krediidiasutusepõhist teavet, ii) parandada kõigi osapoolte valmisolekut tavaolukorras ning iii) suurendada nende suutlikkust tegutseda võimalikus kriisiolukorras kiiresti ja tõhusalt. Eelkõige konsulteerib ühtne kriisilahendusnõukogu ühtse järelevalvemehhanismiga kriisilahenduskavade üle ja viimane esitab järelevalvealast teavet, et vältida ülesannete kattumist.

Euroopa Stabiilsusmehhanism

SSMi määruse artiklid 3 ja 4 ning artikli 33 lõige 3

ESMi suunis krediidiasutuste otseseks rekapitaliseerimiseks rahalise abi andmise kohta

Euroopa Stabiilsusmehhanism (ESM) on stabiilsust toetav mehhanism, mille euroala liikmesriigid lõid eesmärgiga anda rahalist abi ESMi liikmetele, kellel on või keda ohustavad tõsised rahastamisprobleemid, eeldusel et abi andmine on hädavajalik euroala kui terviku ja selle liikmesriikide finantsstabiilsuse tagamiseks. ESM võib otsustada anda rahalist abi otseselt finantsasutuste rekapitaliseerimiseks, tingimusel et abikõlblikkuse kriteeriumid on täidetud ja ühtset kriisilahenduskorda käsitlevat määrust, sealhulgas selle kohustuste ja nõudeõiguste teisendamise sätteid, kohaldatakse täielikult. Rekapitaliseerimisvahendi toimimiseks on vaja ühtse järelevalvemehhanismi, ESMi ja riikide kriisilahendusasutuste tõhusat koostööd ja usaldusväärset teabevahetust kooskõlas SSMi määruse artikliga 3. Kui rekapitaliseerimist vajab EKP otsese järelevalve alla kuuluv üksus, mis on sattunud raskustesse, vastutab EKP pangandusjärelevalve vajaliku teabe koostamise eest. Üksuste puhul, mis ei kuulu EKP otsese järelevalve alla, esitab ESMi juhatajate nõukogu taotluse, et EKP võtaks üle nende otsese järelevalve vastavalt SSMi määrusele.

ESMi toetus krediidiasutuse rekapitaliseerimiseks sõltub sellest, kas konkurentsi peadirektoraat on heaks kiitnud asjaomase krediidiasutuse restruktureerimiskava kooskõlas riigiabi eeskirjadega. Seepärast peavad EKP pangandusjärelevalve,

riiklikud pädevad asutused ja konkurentsi peadirektoraat tihedalt suhtlema, et tagada sujuv koostöö.

Mõnikord võib riigiabi kontrollimine kattuda EKP kohustustega. Näiteks võib EKP nõuda asjaomastelt üksustelt selliste kohanduste tegemist, mis riigiabi saavate krediidiasutuste puhul võivad olla sarnased tingimustega, mis on ette nähtud nende restruktureerimiskavades, mille konkurentsi peadirektoraat on heaks kiitnud. Sel juhul on asutuste järjepideva tegevuse tagamiseks oluline EKP ja konkurentsi peadirektoraadi vaheline kooskõlastamine.

Euroopa Kontrollikoda

EKPSi ja EKP põhikirja protokolli (nr 4) artikkel 27

Euroopa Kontrollikoda asutati ELi rahaliste vahendite auditeerimiseks. Auditeerimisel lähtub kontrollikoda ELi eelarvest ja poliitikast, eelkõige valdkondades, mis on seotud majanduskasvu ja töökohtade loomise, lisaväärtuse, avaliku sektori rahanduse, keskkonna ja kliimameetmetega. Kontrollikoda auditeerib nii eelarve tulude kui ka kulude poolt.

EKP sõltumatust arvesse võttes on kontrollikoja auditeerimisvolitused EKP puhul piiratud tema juhtimise tulemuslikkuse hindamisega. Kontrollikoda võib oma pädevuse piires esitada tähelepanekuid, eelkõige eriaruannete vormis. Need võivad sisaldada soovitusi EKP pangandusjärelevalve toimimise kohta, eesmärgiga suurendada selle juhtimise tulemuslikkust. Samuti võib kontrollikoda avaldada mõne teise ELi institutsiooni taotlusel arvamusi.

1.4.6 Mitmepoolne koostöö

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 127 lõige 4

EKPSi põhikirja artikkel 25

Nõukogu otsus riikide ametiasutuste konsulteerimise kohta Euroopa Keskpangaga seoses õigusaktide eelnõudega (98/415/EÜ)

EKP osaleb mitme Euroopa ja rahvusvahelise organi töös, aga ka mitmepoolsete organisatsioonide korraldatud järelevalveasutuste rühmades. Nende osaluste kaudu, mis võivad toimuda eri vormides, saab EKP mõjutada panganduseeskirjade arengut rahvusvahelisel tasandil. Kui osalevad nii EKP kui ka riiklikud pädevad asutused, püüab järelevalvepoliitika osakond nende seisukohad vajaduse korral kooskõlastada. Kui EKP ei ole organi liige, võivad teda esindada liikmeks olevad riiklikud pädevad asutused, kui see on otstarbekas.

Baseli pangajärelevalve komitee

Baseli pangajärelevalve komitee on peamine üleilmne krediidiasutuste usaldatavusnõudeid kehtestav asutus ja pangandusjärelevalve küsimuste koostööfoorum. Tema volitused hõlmavad krediidiasutustega seotud reguleerimise, järelevalve ja tavade tugevdamist kogu maailmas eesmärgiga edendada finantsstabiilsust. EKP ja mitu riiklikku pädevat asutust on Baseli pangajärelevalve komitee liikmed ning osalevad komitee ja selle allstruktuuride koosolekutel. EKP on ka Baseli pangajärelevalve komitee järelevalveorgani, st keskpankade presidentide

ja järelevalveasutuste juhtide rühma liige. EBA ja Euroopa Komisjon osalevad Baseli pangajärelevalve komitees vaatlejatena.

Rahvusvaheline Valuutafond

Rahvusvaheline Valuutafond (IMF) koostab finantssektori hindamisprogrammi raames oma liikmesriikide jaoks finantssüsteemi stabiilsuse hinnanguid. Kuigi riigis toimuvat hindamist juhivad riiklikud asutused, osaleb neis järelevalvemenetlustes euroala riikides aktiivselt ka EKP, kuna talle on SSMi määrusega pandud olulised ülesanded pankade mikro- ja makrotasandi usaldatavusjärelevalve valdkonnas. EKP pangandusjärelevalve raames koordineerib järelevalvepoliitika osakond IMFile antavat teavet ja tegutseb peamise kontaktpunktina.

EKP osalus riikides toimuvates hindamistes tagab riikidevahelise võrreldavuse ja finantssektori hindamisprogrammi pangandussektori komponendi järjepidevuse. Osalus loob sünergiat ELi/euroala hõlmavate pangandussektori stressitestidega ja tagab, et ühtse järelevalvemehhanismi loomise tulemusena välja kujunenud mikro- ja makrotasandi pangandusjärelevalve raamistiku põhielemendid on täpselt kajastatud eri töösuundade poolt välja töötatud dokumentides. Samuti aitab see kindlaks teha valdkonnad, mida on vaja ühtset järelevalvemehhanismi hõlmavas raamistikus või liikmesriikide tasandil edasi arendada, et need vastaksid asjakohaselt IMFi soovitustele.

Euroopa pangandusjärelevalve ühtse järelevalvemehhanismi mõõdet kajastavad IMFi koostatud ELi/euroala finantssektori hindamisprogrammid, mida tuleb rakendada korrapäraselt pärast praeguse programmi lõpuleviimist, nagu majandus- ja rahanduskomitee eesistuja 2017. aasta jaanuaris ametlikult taotles. Selle eesmärk on saada ülevaade varasematest saavutustest ning hinnata finantsjärelevalve ja kriisijuhtimise struktuuri tulemuslikkust ELis/euroalal.

Peale finantssektori hindamisprogrammide korraldab IMF igal aastal artikli IV kohaseid konsultatsioone euroala riikidega, mille käigus IMFi töötajad külastavad nende riikide asutusi, et hinnata asjaomase riigi majanduslikku ja finantsolukorda ning poliitilisi probleeme. Konsultatsioonid hõlmavad konverentskõnesid IMFi, EKP pangandusjärelevalve ja riiklike pädevate asutuste töötajate vahel, et käsitleda ühtse järelevalvemehhanismiga seotud küsimusi. IMFi töötajad külastavad euroala artikli IV kohaste konsultatsioonidega seoses kaks korda aastas ka EKPd. Eespool nimetatud ELi/euroala finantssüsteemi hindamisprogrammi tulemusi võetakse arvesse euroala artikli IV kohaste konsultatsioonide finantssektori komponendis.

Finantsstabiilsuse nõukogu

Finantsstabiilsuse nõukogu (FSB) on rahvusvaheline organ, mis edendab finantsstabiilsust rahvusvahelisel tasandil. Ta koordineerib oma liikmete (maailma peamiste majandus- ja finantskeskuste keskpangad, rahandusministeeriumid ja finantsjärelevalve asutused ning üleilmsed standardiloome asutused ja rahvusvahelised finantsasutused) tegevust regulatiivsete, järelevalvealaste ja muude

finantssektorit puudutavate rangete põhimõtete väljatöötamisel. Finantsstabiilsuse nõukogu edendab võrdseid võimalusi, õhutades asjaomaseid asutusi rakendama neid põhimõtteid sidusalt kõikides sektorites ja riikides. Vastavalt nõukogu täiskogu 21. juuni 2016. aasta otsusele on täiskogus, mis on nõukogu ainus otsustusorgan, esindatud ka EKP pangandusjärelevalve. Lisaks sellele on ta alates 2015. aastast järelevalvelise ja regulatiivse koostöö alalise komitee liige ning on alates 2017. aasta veebruarist osalenud järelevalveasutusena standardite rakendamise alalise komitee töös. EKP osaleb alalise kutse alusel korrapäraselt ka Euroopa piirkondliku nõuanderühma koosolekutel.

2 Järelevalvetsükkel

Pangandusjärelevalve protsessi saab vaadelda tsüklina, nagu on näidatud **joonisel 9**. Selles peatükis selgitatakse järelevalvetsükli eraldiseisvaid elemente. Järelevalvetegevuse ning järelevalvemetoodika ja -standardite arendamise (vt jagu 2.2) aluseks on reguleerimine ja järelevalvepoliitika (vt jagu 2.1).

Joonis 9
Järelevalvetsükkel

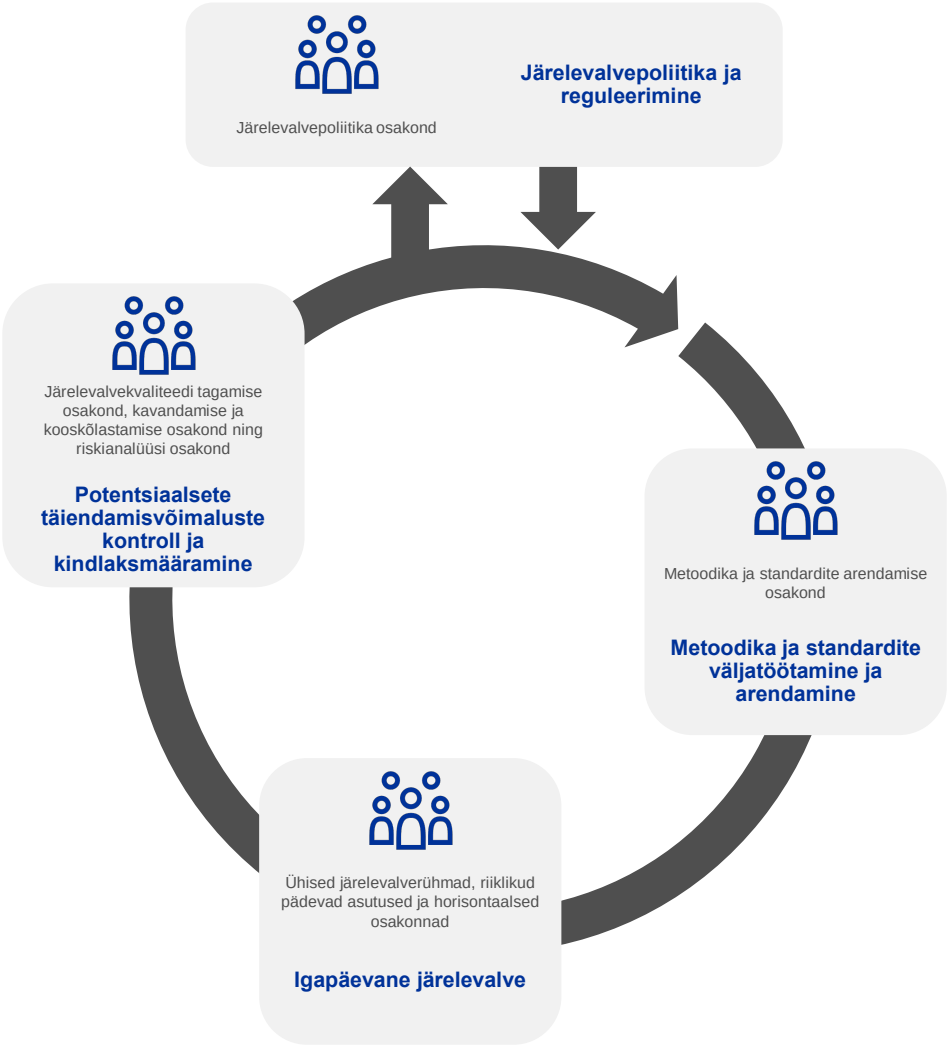

Allikas: EKP pangandusjärelevalve.

Metoodika ja standardid toetavad igapäevast järelevalvet, milles järgitakse kõigi krediidiasutuste puhul samu rangeid standardeid (vt jagu 2.3). Järelevalve ja kvaliteedikontrolli käigus saadud kogemusi kasutatakse mitme kanali kaudu (muu hulgas ühtse järelevalvemehhanismi osaluse kaudu rahvusvahelistel ja Euroopa foorumitel) metoodika, standardite, põhimõtete ja õigusnormide edasisel väljatöötamisel (vt jagu 2.4).

Metoodika ja standardite praktilise rakendamise kogemustest lähtutakse järgnevate tsüklite järelevalvetegevuse kavandamisel. Kavandamine hõlmab ka põhiriskide ja haavatavuse analüüsi ning strateegiliste järelevalveprioriteetide seadmist.

2.1 Panus õigusnormide ja järelevalvepoliitika arendamisse

Baseli lepingud

Kapitalinõuete määrus

Kapitalinõuete direktiiv

Pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiiv

Hoiuste tagamise skeemi direktiiv

Euroopa panganduse õigusraamistik järgib Baseli kokkuleppeid ja on ühtlustatud ühtsete eeskirjade kaudu, mida kohaldatakse kõikide ühtsel turul tegutsevate finantsasutuste suhtes. Ühtsed eeskirjad on pangandusliidu alus. Need koosnevad õigusaktidest, mida kõik finantsasutused (sh ligikaudu 8300 panka) peavad Euroopa Liidus järgima. Kõige tähtsamad õigusaktid on kapitalinõuete direktiiv ja kapitalinõuete määrus, hoiuste tagamise skeemi direktiiv ning pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiiv.

EKP pangandusjärelevalve aitab seda õigusraamistikku aktiivselt arendada selliste rahvusvaheliste ja Euroopa foorumite ja institutsioonide kaudu nagu EBA, ESRN, Baseli pangajärelevalve komitee ja finantsstabiilsuse nõukogu, kus ta on otseselt esindatud. Samuti tuleb selleks teha tihedat koostööd riiklike pädevate asutuste ja Euroopa Komisjoniga (kooskõlastades tegevuse rahvusvaheliste ja Euroopa suhete peadirektoraadi ning EKP teiste asjaomaste tegevusharudega).

Nagu **joonisel 9** näidatud, vastutab poliitika kooskõlastamise ja arendamise eest järelevalvepoliitika osakond, mis tegeleb regulatiivse ja järelevalvepoliitika küsimustega. Järelevalvepoliitika osakond tegeleb keskselt ka tehnilisel tasandil suhtlusega EKP pangandusjärelevalve ja IMFi vahel seoses IMFi järelevalvetegevusega (finantssektori hindamisprogrammid ja artikli IV kohased konsultatsioonid).

Ta pakub koostöös riiklike pädevate asutuste asjaomaste funktsioonidega ühistele järelevalverühmadele ja riiklikele pädevatele asutustele tuge ELi õigusnormide kohaldamisel.

Poliitika väljatöötamise toetuseks soodustab järelevalvepoliitika osakond EKP ja riiklike pädevate asutuste poliitiliste seisukohtade kooskõlastamist. Kui kooskõlastamine ei ole võimalik, edendab ta erinevaid seisukohti käsitlevat teabevahetust.

Järelevalvepoliitika osakond annab EKP kõrgemale juhtkonnale, järelevalvenõukogule, EKP juhatusele ja EKP nõukogule nõu poliitilistes küsimustes ning koostab ettepanekute eelnõusid, et välja töötada ühtsed lähenemisviisid ja kooskõlastatud meetodid seoses oluliste krediidiasutustega.

Nõustamine võib hõlmata eriaruannete, memorandumite ja/või ettepanekute koostamist järgmistel teemadel:

- olulised regulatiivsed algatused riikide, Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil;
- Euroopa ja rahvusvaheliste töörühmade tähtsad otsused ja/või nende kogetud raskused;

- üldise tähtsusega poliitilised, regulatiivsed ja järelevalvealased küsimused, mida ei saa nende keerukuse või erinevate seotud huvide tõttu lihtsalt käsitleda ja mis võivad nõuda õigusnormide muutmist;
- muud takistused või muutused poliitilises töös, mis võivad olla pangandusjärelevalve seisukohast üldiselt olulised.

Euroopa ja rahvusvahelistel foorumitel osalemise kõrval toetab järelevalvepoliitika osakond ka ühiste järelevalverühmade tööd, näiteks seades sisse ja kooskõlastades koostööd mitteosalevate liikmesriikidega ja ELi-väliste riikidega, korraldades muu hulgas läbirääkimisi vastastikuse mõistmise memorandumite ja muude sihtotstarbeliste koostöökokkulepete üle, mis soodustavad teabevahetust ja kohapealset kontrolli.

2.2 Metoodika ja standardite väljatöötamine ja arendamine

Kõrge kvaliteediga järelevalvemetoodika ja -standardid on järjepidevate ja tõhusate järelevalvetulemuste saavutamisel äärmiselt olulised. EKP pangandusjärelevalves vaatab metoodika ja standardite arendamise osakond korrapäraselt läbi ja arendab 2. samba kohaseid järelevalvemetoodikaid. Kõnealused järelevalvemetoodikad ja -standardid põhinevad parimatel tavadel ja neid täiustatakse pidevalt. Need arenevad edasi ka rahvusvaheliste standardiloome asutuste (nt Baseli pangajärelevalve komitee) poolt finantssektori õigusnormide ühtlustamisel tehtud jõupingutuste ja ELi asutuste (eriti EBA) töö tulemusena.

Rahvusvaheliste standardiloome asutuste koostatud eeskirjadega hõlmamata valdkondades või juhul, kui igapäevase järelevalve tegemisel tekib vajadus välja töötada ühised lähenemisviisid ja kooskõlastatud meetodid, võib EKP talle pandud järelevalveülesannetega hõlmatud ulatuses välja anda järelevalvemetoodikat ja ühiseid standardeid käsitlevaid määrusi, suuniseid ja juhiseid kooskõlas liidu asjakohase õigusega ja vastavalt EBA koostatud siduvatele standarditele. Seejuures peab EKP arvesse võtma ka rahvusvaheliste ja Euroopa õigusnormide arengut ning EBA rolli, et tagada aja jooksul ühtlustatud järelevalvetavade olemasolu ja järelevalvetulemuste järjepidevus ühtse järelevalvemehhanismi raames.

Metoodika ja standardite ühine kogum käsitleb selliseid teemasid nagu järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsess (SREP) (vt jagu 4.6).

Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi läbiviimiseks on ühtse järelevalvemehhanismi raames näiteks välja töötatud järelevalve alla kuuluvate üksuste riskide, juhtimiskorralduse ning kapitali- ja likviidsusolukorra pideva hindamise ühine metoodika. EKP kohaldab ühtse järelevalvemehhanismi ühist SREP-metoodikat kõigi oluliste krediidiasutuste suhtes. See hõlbustab samalaadsete krediidiasutuste võrdlemist ja laiahaardeliste läbivate analüüside tegemist. Metoodika tagab seega järelevalve alla kuuluvatele krediidiasutustele võrdsed võimalused, võttes samal ajal arvesse nende eripärasid.

Ühtse järelevalvemehhanismi raames kohaldatakse SREPi oluliste krediidiasutuste suhtes proportsionaalselt, tagades võimalikult rangete ja järjepidevate järelevalvestandardite järgimise.

Metoodika väljatöötamine ei ole ainult metoodika ja standardite arendamise osakonna ülesanne. Nagu allpool kirjeldatakse, vastutavad EKP pangandusjärelevalve asjaomased tegevusharud vähem oluliste krediidiasutustega seotud tegevuslubade väljaandmise, jõustamise ja sanktsioonide, kohapealse kontrolli, sisemudelite, ühiste standardite ja soovituste eest, aga ka SSMi määruse artikli 6 lõike 5 punkti a kohaselt vastu võetavate määruste, suuniste ja üldiste juhiste eest.

Tegevuslubade osakond arendab tegevusloataotluste hindamise metoodikat ning koostab ettepanekuid tegevuslubade kehtetuks tunnistamise, krediidiasutuses olulise osaluse omandamise ning sobivuse ja nõuetekohasuse hindamise menetluste kohta (vt 3. peatükk ja jagu 4.4). Tuleb siiski märkida, et tegevuslubade osakond ise ei algata tavaliselt ühtegi tegevusloa andmist või kehtetuks tunnistamist. Tegevusloa andmise, olulise osaluse omandamise ja enamiku tegevusloa kehtetuks tunnistamise juhtumite korral vastutavad otsuse eelnõu koostamise eest riiklikud pädevad asutused, tehes koostööd tegevuslubade osakonnaga, kes seejärel hindab ettepanekuid ning tagab asjakohaste nõuete täitmise ja ühiste menetluste järgimise.

Jaos 4.4 kirjeldatud sobivuse ja nõuetekohasuse hindamise menetluste korral vastutab tegevuslubade osakond hindamise eest. Kui olulise krediidiasutuse juhtorganisse määratakse uus liige, teeb tegevuslubade osakond liidu õiguse nõuete alusel esialgse hindamise, mille tulemus saadetakse seejärel asjaomasele ühise järelevalverühma koordinaatorile. Koos ühise järelevalverühma koordinaatoriga koostatakse ühine ettepanek, mille peavad heaks kiitma järelevalvenõukogu ja EKP nõukogu.

Selleks et tagada järjepidevus miinimumkapitalinõuete arvutamise sisemudelite läbivaatamisega seotud metoodikas ja protsessides (1. sammas), sealhulgas ühtsetes eeskirjades sisalduvate mudeli muutmise ja sisemudelite laiendamise põhimõtete kohaldamisel, on loodud spetsiaalne sisemudelite osakond. Sisemudelite osakonnal on koos metoodika ja standardite arendamise osakonnaga juhtiv roll selliste järelevalvestandardite ja -metoodika arendamisel ühtses järelevalvemehhanismis, mis käsitlevad mudelite heakskiitmist ja sisemudelite pidevat järelevalvet (vt jagu 4.7). Peale selle jälgib ta koostöös järelevalvepoliitika osakonnaga sisemudeleid puudutavate rahvusvaheliste standardite arengut rahvusvahelistel foorumitel (nt Baseli pangajärelevalve komitee).

Tsentraliseeritud kohapealsete kontrollide osakond vastutab kohapealse kontrolli metoodika väljatöötamise ja ajakohastamise eest. Selle raames suhtleb ta ühiste järelevalverühmade, EKP teiste horisontaalsete osakondade, kontrollirühmade, missioonijuhtide ja riiklike pädevate asutustega. Kohapealse kontrolli metoodika ajakohasena hoidmisel kooskõlastab ta tegevust eelkõige metoodika ja standardite arendamise osakonna ning riiklike pädevate asutustega.

2.3 Igapäevane järelevalvetegevus

Ühtse järelevalvemehhanismi põhimõtted, metoodika ja standardid toetavad igapäevast järelevalvet, mida tehakse SREPile tuginedes samade standardite alusel kõikides järelevalve alla kuuluvates krediidiasutustes euroalal (lähemalt vt jagu 4.6).

Oluliste krediidiasutuste igapäevast järelevalvet teevad ühised järelevalverühmad, kuhu kuuluvad nii riiklike pädevate asutuste kui ka EKP töötajad ning mida toetavad mikrotasandi usaldatavusjärelevalve IV peadirektoraadi horisontaalsed ja eriotstarbelised osakonnad ja riiklikes pädevates asutustes sarnaseid ülesandeid täitvad töötajad (nt sisemudelite eksperdid).

Järelevalvetegevuseks on olemas mitmesugused vahendid. Igapäevase järelevalve käigus analüüsivad ühised järelevalverühmad järelevalve alla kuuluvate üksuste järelevalvearuandlust, finantsaruandeid ja sisedokumente. Nad korraldavad korrapäraseid ja sihtotstarbelisi kohtumisi järelevalve alla kuuluvate üksuste eri tasandi töötajatega. Samuti tehakse heakskiidetud riskimudelite pidevat riskianalüüsi ning analüüsitakse ja hinnatakse järelevalve alla kuuluvate üksuste finantsseisundi taastamise kavasid.

Kõik need tegevused kajastuvad SREPis (vt jagu 4.6), mida viivad läbi ühised järelevalverühmad.

2.4 Pangandusjärelevalve tõhustamine

Nagu eespool selles peatükis kirjeldatud, püüab EKP pidevalt leida võimalusi metoodika, standardite, tegevuspõhimõtete ja määruste täiendamiseks. Potentsiaalsed võimalused tehakse kindlaks mitmesuguste kanalite kaudu, sealhulgas Euroopa pangandusjärelevalve osalusega rahvusvahelistel ja Euroopa foorumitel ning kasutades meetodite ja standardite praktilisest rakendamisest saadud kogemusi. Samuti kasutatakse selleks põhiriskide ja haavatavuse korrapärast kindlakstegemist ja hindamist (vt punkt 2.4.1), mis kuuluvad ka strateegiliste järelevalveprioriteetide hulka (lähemalt vt jagu 4.2). Edasiste täiustamisvõimaluste leidmisel on oma osa ka mikro- ja makrotasandi usaldatavusjärelevalve koostoimel (vt punkt 2.4.2) ning kvaliteedikontrolli tegemisel (vt punkt 2.4.3).

2.4.1 Riskide tuvastamine ja hindamine

Põhiriskide ja haavatavuse kindlakstegemise ja hindamise korrapärane protsess koosneb peamiselt neljast üksteist täiendavast komponendist (lähemalt vt jagu 4.2):

(i) olemasolevate ja tekkivate riskide korrapärane seire ja analüüs;

(ii) tuvastatud võimalike riskide süvaanalüüs;

(iii) korrapärased ja sihtotstarbelised stressitestid;

(iv) olemasolevate või edasiste regulatiivsete algatuste mõju analüüs.

Olemasolevate ja tekkivate riskide tuvastamise järel on järgmine loogiline samm neid hinnata, et kinnitada tuvastamisprotsessi tulemust ja leida asjakohane järelevalvemeede nende maandamiseks.

Riskidel on tavaliselt horisontaalne mõõde, eriti kui need on asjakohased kõikide järelevalve alla kuuluvate krediidiasutuse või neist märkimisväärse osa puhul. Mikro- ja makrotasandi usaldatavusjärelevalve perspektiive on sageli raske selgelt eristada ja seetõttu tuleb nende kahe funktsiooni vahel teha tihedat koostööd.

2.4.2 Mikro- ja makrotasandi usaldatavusjärelevalve sidumine

SSMi määruse artikkel 5

EKP mikro- ja makrotasandi usaldatavusjärelevalve funktsioonid teevad põhiriskide tuvastamisel tihedat koostööd, vahetades arvamusi riskide ja haavatavuse kohta.

Mikrotasandi usaldatavusjärelevalves võetakse arvesse makrotasandi tegureid ja vastupidi. Makrotasandi tegureid võetakse arvesse järelevalveprioriteetide seadmisel ja operatsioonilisel kavandamisel, SREPi otsustes ning vähem oluliste krediidiasutuste järelevalves. Makrotasandi usaldatavusjärelevalve riskianalüüs saab omakorda teavet ja sisendeid mikrotasandi usaldatavusjärelevalvest. Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve on suuteline varakult märku andma riskidest, mis tulenevad üksikutest süsteemselt olulistest krediidiasutustest, aga ka äritavade muutumisest või finantsuuendustest.

Mikro- ja makrotasandi usaldatavusjärelevalve perspektiivid täiendavad üksteist ka asjaomaste stressitestide tegemisel. Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve stressitestid keskenduvad ühele krediidiasutusele ning tulemusi kasutatakse selle krediidiasutuse järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessis. Seetõttu pööratakse neis stressitestides suurt tähelepanu horisontaalselt järjepidevale kohtlemisele. Kõnealuseid stressiteste täiendavad makrotasandi usaldatavusjärelevalve stressitestid, milles käsitletakse ka võrgustiku mõju krediidiasutuste seas ja tagasimõju, näiteks stressistsenaariumi negatiivset mõju laenuandmisele ja majanduse olukorrale (vt punkt 4.2.3).

Mikro- ja makrotasandi usaldatavusjärelevalve ülesandeid kooskõlastatakse kindla juhtimisstruktuuri kaudu (vt punkt 1.2.1), tagades täieliku ülevaate saamise riskide maandamise viisidest, et saavutada järelevalve üldine täiendavus ja tulemuslikkus. See on vajalik ka mikro- ja makrotasandi usaldatavusjärelevalve vahendite kattuvuse ning riskide võimaliku topeltarvestamise vältimiseks.

EKP teeb tihedat koostööd teiste Euroopa institutsioonide ja asutustega, näiteks Euroopa järelevalveasutuste (sh EBA) ja ESRNiga, et välja töötada ELi järelevalve-, õigus- ja kriisilahendusraamistikud. Samuti annab EKP panuse reguleerimist ja järelevalvet käsitlevatesse poliitilistesse aruteludesse nii rahvusvahelisel kui ka Euroopa tasandil.

Teatavale teabele juurdepääsu eeldava riskiseire ja mõju-uuringute puhul (vt punkt 1.2.1) koordineerib ühtse järelevalvemehhanismi riskianalüüsi osakond tihedas koostöös EKP statistika peadirektoraadiga ka asjaomaste andmete kogumist ning protsesse, mis võimaldavad sellise teabe kogumist, kvaliteedikontrolli ja koondamist.

2.4.3 Kvaliteedi ja kavandamise kontrollimine

Nii oluliste kui ka vähem oluliste krediidiasutuste järelevalve nõuab üldisi mehhanisme, mis tagaksid järelevalvemeetodite järjepidevuse ja kõrge kvaliteedi kõigi järelevalve alla kuuluvate üksuste lõikes. See tähendab, et mõlemat liiki krediidiasutuste vahel tuleb vältida moonutusi, kohaldades samal ajal struktureeritult järelevalvemeetodeid ja proportsionaalsuse põhimõtet.

Kavandamine ja kooskõlastamine

Oluliste krediidiasutuste puhul kontrollib EKP järelevalvealase kontrolliprogrammi kavandamise ja kooskõlastamise osakond korrapäraselt, kas ühised järelevalverühmad on täitnud järelevalvealastes kontrolliprogrammides nimetatud ülesanded, ja nõuab vajaduse korral parandusmeetmete võtmist.

Vähem oluliste krediidiasutuste puhul kavandavad järelevalvet riiklikud pädevad asutused ning vajaduse korral teeb selle üle järelevalvet mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat.

Peale selle kavandatakse ja ajakohastatakse järelevalvealaseid kontrolliprogramme varasemate perioodide järelduste põhjal. Järeldusi arutatakse kõigi osapooltega, et täiustada ja edasi arendada ühiseid lähenemisviise ja kooskõlastatud meetodeid edasiseks tegevuseks.

Kvaliteedi tagamine

Järelevalvekvaliteedi tagamise osakond tegutseb EKP sisekontrolliraamistikus teise kontrollitasandina seoses ülesannetega, mis on EKP-le antud SSMi määrusega.

Järelevalvekvaliteedi tagamise osakond käsitleb järgmist:

(i) otsese järelevalve tegemine mikrotasandi usaldatavusjärelevalve I ja II peadirektoraadi poolt ning riiklike pädevate asutuste tegevus ulatuses, milles nad on kaasatud oluliste krediidiasutuste järelevalvesse;

(ii) mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraadi kontroll, mis hõlmab riiklike pädevate asutuste järelevalvet vähem oluliste krediidiasutuste üle;

(iii) horisontaalsete funktsioonide eest vastutava mikrotasandi usaldatavusjärelevalve IV peadirektoraadi tegevus;

(iv) järelevalvenõukogu sekretariaadi peadirektoraadi tegevus;

(v) EKP teiste üksuste panus EKP järelevalvetegevusse.

Järelevalvekvaliteedi tagamise osakonna eesmärk on anda eeskätt EKP tegevusharude juhtidele ning järelevalvenõukogule, EKP nõukogule ja EKP juhatusele kindlus, et EKP pangandusjärelevalvet tehakse järjepidevalt kooskõlas SSMi määrusega ja vastavalt kõrgeimatele kvaliteedistandarditele.

Selle eesmärgi saavutamiseks täidab järelevalvekvaliteedi tagamise osakond järgmisi ülesandeid:

- hindab ja edendab EKP pangandusjärelevalve usaldusväärsust, õigeaegsust ja tõhusust kooskõlas SSMi määrusega;
- hindab järelevalvetegevuse erapooletust ühiste järelevalverühmade lõikes ning nii oluliste kui ka vähem oluliste krediidiasutuste järelevalves;
- annab tagasisidet ühtse järelevalvemehhanismi metoodikaraamistiku nõuetekohase kasutamise kohta ja selle täiustamise vajaduse kohta;
- annab välja soovitusi ja standardeid tegevusüksustele, sealhulgas horisontaalsetele funktsioonidele, andes tagasisidet nende järelevalvetavade kohta ja tehes kindlaks parimad järelevalvetavad;
- tuvastab ühtse järelevalvemehhanismi järelevalveraamistiku toimimises esinevad riskid (sh õiguslikud riskid), puudused ja nõrkused.

Järelevalvekvaliteedi tagamise osakond kasutab peamise vahendina kvaliteeditagamise hindamist, mida tehakse vajaduse korral koostöös riiklike pädevate asutuste kvaliteeditagamise funktsioonidega.

3 Ühtse järelevalvemehhanismi järelevalve kõikide järelevalve alla kuuluvate krediidiasutuste üle

EKP järelevalvealased kohustused erinevad olenevalt sellest, kas krediidiasutus on oluline või vähem oluline üksus. **Ühiste menetluste** puhul on EKP siiski pädev sõltumata asjaomase krediidiasutuse olulisusest. Neid menetlusi kirjeldatakse käesoleva peatüki esimeses osas. Teises osas käsitletakse menetlusi ja kriteeriumeid, mida kasutatakse krediidiasutuste olulisuse korrapäraseks ja sihtotstarbeliseks hindamiseks.

Joonis 10

Ühised menetlused

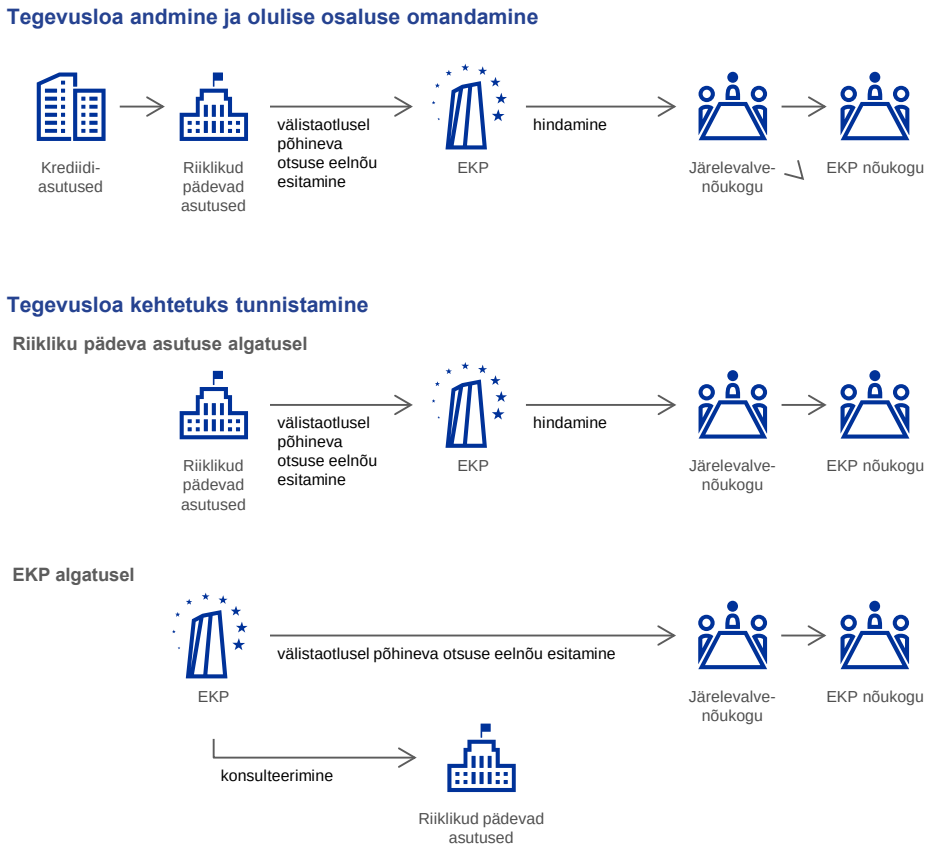

Allikas: EKP pangandusjärelevalve.

3.1 Krediidiasutuses olulise osaluse omandamise taotluste ja üleeuroopalise tegevusloa taotluste hindamine

SSMi määruse artikli 4 lõige 1 ning artikli 14 lõiked 5 ja 6

Kapitalinõuete direktiivi artiklid 18, 20 ja 45

SSMi raammääruse artikkel 79 ja V osa

Ühiste menetluste üle otsustab kokkuvõttes EKP. Need hõlmavad taotlejatele tegevusloa andmise või selle pikendamise menetlust ja tegevusloa kehtetuks tunnistamise menetlust. Ülejäänud ühised menetlused (vt punkt 3.1.2) on need, mis käsitlevad loa andmist krediidiasutuses olulise osaluse kavandatud omandamiseks ja olulise osaluse edasiseks suurendamiseks. Selles punktis kirjeldatakse ka menetlust, mis võimaldab ühes liikmesriigis tegevusloa saanud krediidiasutusel kasutada asutamisvabadust ja teenuste osutamise vabadust teistes Euroopa Liidu liikmesriikides (üleeuroopaline tegevusluba).

Joonis 11

Ühised menetlused (taotluste ja teadete esitamise üldine protsess)

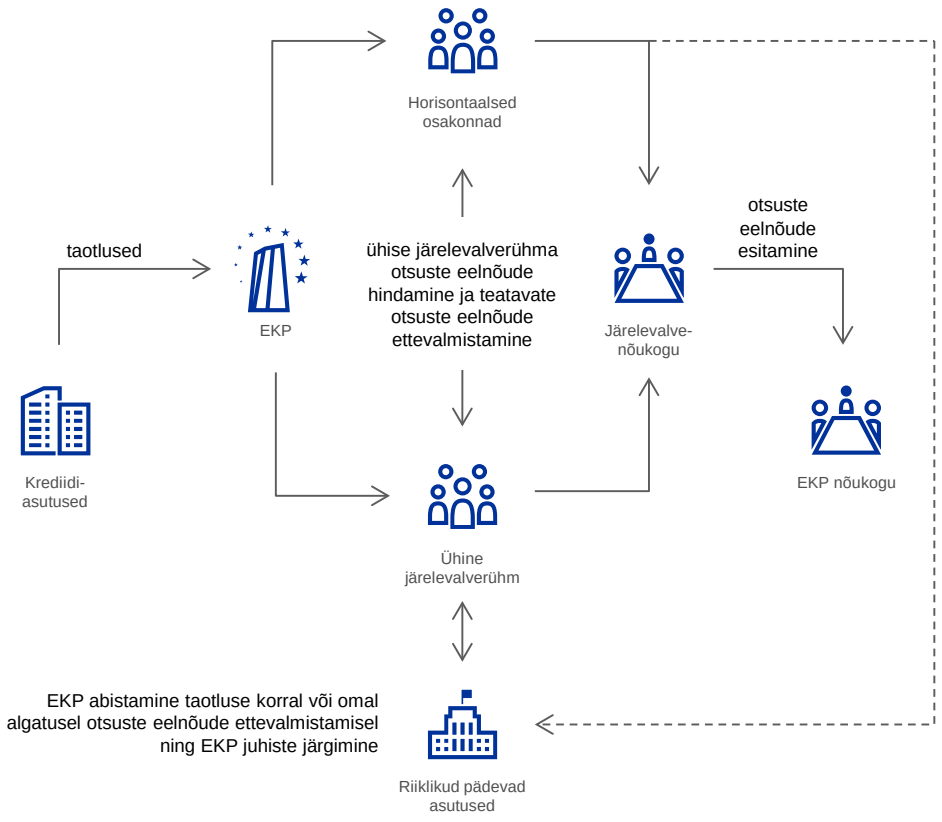

Allikas: EKP pangandusjärelevalve.

3.1.1 Tegevusloa andmine, kehtetuks tunnistamine ja aegumine

Krediidiasutused peavad taotlema osalevas liikmesriigis pangandustegevuse jaoks tegevusluba. Tegevusloataotlus tuleb esitada selle liikmesriigi pädevale asutusele, kus krediidiasutus asutatakse kooskõlas asjakohases siseriiklikus õigusaktis sätestatud nõuetega. Taotlust hinnatakse tagamaks, et turule sisenevad

krediidiasutustena üksnes need üksused, kes vastavad liikmesriigi ja ELi kohaldatavatele õigusnõuetele.

Krediidiasutused taotlevad tegevusluba erinevatel asjaoludel. Krediidiasutus, kes juba kuulub järelevalve alla, võib taotleda tegevusluba oma tegevuse laiendamiseks või ümberkorraldamiseks. Krediidiasutuse tegevusloa taotluse võivad siseriiklike õigusnormide kohaselt esitada ka tegevusloata üksused ja isikud, kes kavatsevad alustada pangandustegevust.

Ulatus

Kapitalinõuete määruse artikli 4 lõike 1 punkt 1

Kapitalinõuete direktiivi I lisa

SSMi raammääruse artikkel 88

EKP-le usaldatud krediidiasutuse tegevusloa andmise menetlust kohaldatakse kõikide tegevuste suhtes, mida teostavad üksnes krediidiasutused ja milleks on vaja tegevusluba. See hõlmab nii kapitalinõuete direktiivi I lisa kohaseid vastastikku tunnustatavaid tegevusi kui ka muid reguleeritud tegevusi, milleks on siseriikliku õiguse kohaselt vaja saada järelevalveasutuselt tegevusluba. Ühtse järelevalvemehhanismi tegevusloa andmise menetlust kohaldatakse seega ka olukordades, kus kapitalinõuete määruse artikli 4 lõike 1 punktis 1 määratletud krediidiasutus, kellel juba on tegevusluba, taotleb uue reguleeritud tegevuse alustamiseks oma tegevusloa laiendamist, kui sellise tegevusloa vajadus on sätestatud siseriiklikus õiguses. See ei sõltu sellest, kas tegemist on kapitalinõuete direktiivi I lisa kohase uue tegevusega või reguleeritud tegevusega, milleks on vaja tegevusluba üksnes usaldatavusjärelevalve aluseks oleva siseriikliku õiguse kohaselt.

Tegevusloataotlust hindavad riiklik pädev asutus ja EKP. Taotleja suhtleb selles protsessis riikliku pädeva asutusega. Riiklik pädev asutus hindab taotlust siseriiklikus õiguses sätestatud nõuete alusel, kaasates vajaduse korral asjaomase ühise järelevalverühma. EKP hindab taotlust liidu õiguse nõuete alusel. Riikliku pädeva asutuse ja EKP hindamised on omavahel tihedalt seotud. Ühine hindamine tagab taotluse esitanud üksuse vastavuse asjaomastele nõuetele, eelkõige nendele, mis käsitlevad juhtimist, äritegevust, usaldatavust ja ärimudelit. Samuti tagab hindamine kohaldatavate siseriiklike nõuete täitmise. Nii riiklikul pädeval asutusel kui ka EKP-l on õigus nõuda, et taotleja esitaks hindamiseks vajalikku lisateavet. EKP ja riiklik pädev asutus jagavad omavahel kõiki taotlusega seotud andmeid.

Kui riiklik pädev asutus leiab hindamise käigus, et siseriiklikus õiguses sätestatud tegevusloa andmise nõuded ei ole täidetud, jätab ta taotluse rahuldamata.

Kui taotleja vastab kõikidele siseriiklikus õiguses sätestatud tegevusloa andmise nõuetele, teavitab riiklik pädev asutus EKPd oma lõplikust hinnangust ja teeb seejärel EKP-le ettepaneku tegevusluba väljastada. Kavandatud otsus võib sisaldada kõnealuse krediidiasutuse suhtes kohaldatavaid tingimusi, talle pandud kohustusi ja/või antud soovitusi. EKP võib riikliku pädeva asutuse otsuse eelnõuga nõustuda või selle tagasi lükata. Kui EKP lükkab taotluse tagasi või kui positiivne otsus sisaldab taotlejaga eelnevalt kokku leppimata tingimusi ja/või kohustusi, antakse taotlejale võimalus kasutada õigust olla ära kuulatud. EKP peab lõpliku otsuse tegema kümne tööpäeva jooksul pärast seda, kui riiklik pädev asutus esitas

otsuse eelnõu, kuid seda tähtaega saab ühe korra pikendada veel kümne tööpäeva võrra.

EKP võib krediidiasutuse tegevusloa kehtetuks tunnistada enda algatusel või selle liikmesriigi riikliku pädeva asutuse ettepanekul, kus asjaomane krediidiasutus on asutatud. Riikliku pädeva asutuse ja EKP koostöö selle menetluse raames on valdavalt sama mis tegevusloa andmise menetluses, kuigi esineb teatavaid erinevusi olenevalt sellest, kas kehtetuks tunnistamist taotles järelevalve alla kuuluv üksus või selle algatas järelevalveasutus (riiklik pädev asutus või EKP).

Kui järelevalve alla kuuluv üksus on taotlenud oma tegevusloa kehtetuks tunnistamist näiteks põhjusel, et ta on pangandustegevuse lõpetanud, hindavad riiklik pädev asutus ja EKP, kas kohaldatavad eeltingimused tegevusloa kehtetuks tunnistamiseks on nii liikmesriigi kui ka liidu õiguse kohaselt täidetud. Eelkõige tuleb selgelt ja vaieldamatult kinnitada, et üksus ei hoia enam hoiuseid ega muid tagasimakstavaid vahendeid.

Kui krediidiasutuse tegevusloa kehtetuks tunnistamise algatab järelevalveasutus, näiteks põhjusel, et asjaomane krediidiasutus ei vasta enam usaldatavusnõuetele või ei pruugi enam suuta täita oma kohustusi võlausaldajate ees, viiakse läbi üksikasjalik hindamine. Selle eesmärk on põhjendada tegevusloa kehtetuks tunnistamist, võttes arvesse kõnealuse krediidiasutuse eelnevat järelevalvet, aga ka asjaomaseid kaasnevaid huve, näiteks hoiustajaid ohustavat riski. Sellisel juhul võib menetlusse kaasata ka kriisilahendusasutused. Kui tegevusloa kehtetuks tunnistamise algatab EKP, konsulteerib ta riikliku pädeva asutusega aegsasti enne otsuse tegemist. Järelevalve alla kuuluvale üksusele antakse tavaliselt võimalus olla ära kuulatud, enne kui EKP võtab vastu tegevusloa kehtetuks tunnistamise otsuse. Kui EKP peab vajalikuks kiireloomulist otsust, võib ta selle teha, ilma et peaks eelnevalt andma üksusele võimalust olla ära kuulatud.

Tegevusluba aegub siis, kui krediidiasutuse tegevusluba lõpetab kehtivuse. Tegevusloa kehtivuse lõppemine võib olla tingitud konkreetsetest riiklikest ja õiguslikult määratletud asjaoludest, mis ei ole üldiselt seotud pädeva asutuse järelevalvealase kaalutlusõiguse rakendamise või otsuse tegemisega. Siseriiklikus õiguses on sätestatud kolm tüüpilist olukorda, mille puhul tegevusluba võib aeguda:

- krediidiasutus ei ole tegevusluba kasutanud 12 kuu jooksul;
- krediidiasutus loobub sõnaselgelt tegevusloast;
- krediidiasutus on lõpetanud tegevuse vähemalt kuueks kuuks.

Siseriikliku õiguse kohaselt võib tegevusloa aegumisega sarnane mõju esineda siis, kui krediidiasutus lõpetab eksisteerimise, näiteks teise ettevõttega ühinemise tulemusena. Sel juhul lõpeb tegevusloa kehtivus samal ajal, kui krediidiasutus lõpetab eksisteerimise. Nimetatud juhtudel kohaldatakse sama menetlust, mida kasutatakse tegevusloa aegumise korral.

EKP teatab tegevusloa andmisest, kehtetuks tunnistamisest või aegumisest otse asjaomasele üksusele (tegevusloa kehtetuks tunnistamise või aegumise korral) või

asjaomasele riiklikule pädevale asutusele (tegevusloa andmise korral) ja EBA-le. Ühtse järelevalvemehhanismi järelevalve alla kuuluvate üksuste nimekirja ajakohastatakse vastavalt. Üldjuhul astub asjaomane riiklik pädev asutus vajalikke samme, et avaldada otsus vastavalt asjakohaste siseriiklike õigusnormide nõuetele.

3.1.2 Olulised osalused

SSMi määruse artikli 4 lõike 1 punkt c ja artikkel 15

SSMi raammääruse artiklid 85–88

Kapitalinõuete direktiivi artikli 3 punktid 1 ja 33 ning artiklid 22–27

Finantssektoris osaluse omandamise ja suurendamise usaldusväärsuse hindamise suunised (CEBS/2008/214)

Ühissuunised finantssektoriga seotud olulise osaluse omandamise ja suurendamise usaldatavushindamiseks (JC/GL/2016/01)

Kui krediidiasutuses olulise osaluse kavandatud omandamise või suurendamise tulemusena saavutataks või ületataks asjaomased künnised, tuleb kavandatud omandamisest või suurendamisest teatada selle osaleva liikmesriigi riiklikule pädevale asutusele, kus on asutatud krediidiasutus, kelles kavatsetakse olulist osalust omandada või suurendada. Riiklik pädev asutus teeb esialgse hindamise ja koostab EKP jaoks otsuse eelnõu. EKP viib koostöös riikliku pädeva asutusega läbi oma hindamise ja võtab kavandatud omandamise kohta vastu otsuse. See menetlus toimib kaitsemeetmena, mis hoiab ära krediidiasutuste omandamise ebasobivate ostjate poolt.

Hindamise eesmärk on eelkõige tagada, et potentsiaalsel omandajal on hea maine ja vajalik majanduslik usaldusväärsus, et omandatava krediidiasutuse äritegevust suunava juhatuse kõigil liikmetel on igal ajal piisavalt hea maine ning oma ülesannete täitmiseks piisavad teadmised, oskused ja kogemused, et omandatav krediidiasutus jätkab usaldatavusnõuete täitmist ning et tehingut ei rahastata kuritegelikul teel saadud vahenditest.

Ametlik hindamisperiood on kuni 60 tööpäeva alates täieliku teate kättesaamise kinnitamisest. Kui selle aja jooksul küsitakse potentsiaalselt omandajalt lisateavet, võib hindamisperioodi peatada kuni 20 tööpäevaks (reguleeritud omandajate korral) või teatavatel juhtudel kuni 30 tööpäevaks (reguleerimata omandajate ja kolmandates riikides asuvate omandajate korral).

Kui potentsiaalne omandaja kavatseb omandada osaluse krediidiasutuses, millel on krediidiasutusest tütarettevõtjad teistes osalevates liikmesriikides või mis omab olulist osalust teistes osalevates liikmesriikides asutatud krediidiasutustes, kooskõlastavad kõigi otseselt ja kaudselt omandatavate krediidiasutuste riiklikud pädevad asutused oma hindamised EKPga, nii et kõigi kavandatud omandamiste kohta saab teha otsused samal ajal.

Hindamiskriteeriumid on Euroopa tasandil ühtlustatud. Kapitalinõuete direktiivis on sätestatud kavandatud omandamise hindamise viis kriteeriumit, mille liikmesriigid on oma õigusaktidesse üle võtnud.

Potentsiaalse omandaja maine

Potentsiaalne omandaja peab olema vajalikul määral aus ja usaldusväärne, mida tõendab näiteks karistusregistrikannete või selliste kohtumenetluste puudumine, mis avaldaksid potentsiaalse omandaja mainele negatiivset mõju. Samuti peab

omandaja olema kutsealaselt pädev, mida tõendab juhtimis- ja/või investeerimisalane kogemus finantssektoris.

Omandatava krediidiasutuse juhtorgani potentsiaalsete uute liikmete maine, teadmised, oskused ja kogemused

Kui potentsiaalne omandaja kavatseb teha omandatava krediidiasutuse juhtorganites muudatusi, tuleb olulise osaluse menetluse raames hinnata ka potentsiaalsete uute juhatuse liikmete sobivust ja nõuetekohasust.

Potentsiaalse omandaja majanduslik usaldusväärsus

Potentsiaalne omandaja peab olema suuteline kavandatud omandamist rahastama ja säilitama lähitulevikus usaldusväärse finantsstruktuuri. Selleks tuleb kindlaks teha, kes vastutab omandatava krediidiasutuse toetamise eest pärast omandamist, aidates näiteks täita omandatava krediidiasutuse võimalikke lisakapitalinõudeid.

Mõju omandatavale krediidiasutusele

Omandatav krediidiasutus peaks olema omandamise järel endiselt suuteline täitma usaldatavusnõudeid. Näiteks ei tohiks omandamise rahastamisaspektid seada tema kasumlikkust ebamõistliku surve alla, mis tuleneb ülemäärasest võlast, mille omandatav krediidiasutus peab ise tagasi maksma. Samuti ei tohiks omandaja või selle grupi struktuur, mille osaks omandatav krediidiasutus muutub, olla nii keeruline, et järelevalveasutus ei saa teha asjaomaste krediidiasutuste tõhusat järelevalvet.

Rahapesu või terrorismi rahastamisega seotuse risk

Omandamiseks kasutatavad rahalised vahendid ei tohi olla saadud kuritegevusest või olla seotud terrorismiga. Hindamisel uuritakse ka seda, kas omandamine võib rahapesu või terrorismi rahastamise riske potentsiaalselt suurendada.

Nende riskide tuvastamise ülesanne kuulub liikmesriikide asutustele, kes tegelevad rahapesu ja terrorismi rahastamise vastase võitlusega. EKP-l ei ole selliste probleemide tuvastamiseks uurimisvolitusi. Alles pärast seda, kui asjaomane riiklik asutus on sellised rikkumised tuvastanud, saab EKP neid asjaolusid oma ülesannete täitmisel arvesse võtta.

EKP võib kehtestada riikliku pädeva asutuse ettepanekul või omal algatusel potentsiaalsele omandajale teatavad tingimused või kohustused, et tagada eespool nimetatud viie kriteeriumi täitmine. Kõik potentsiaalsele omandajale kehtestatud tingimused või kohustused peavad siiski olema seotud kõnealuse viie kriteeriumiga ja ei tohi minna nende täitmiseks vajalikust kaugemale. Kui potentsiaalne omandaja ei nõustu tingimuste või kohustustega või kui need võivad negatiivselt mõjutada tema õigusi, korraldatakse ärakuulamine, et anda potentsiaalsele omandajale

võimalus esitada oma seisukohad. Samamoodi toimitakse siis, kui EKP kavatseb kavandatud omandamise vaidlustada.

3.1.3 Üleeuroopalise tegevusloa andmine

SSMi määruse põhjendus 51 ning artikli 4 lõige 2 ja artikli 17 lõige 1

SSMi raammääruse artiklid 11–17

Kapitalinõuete direktiivi artiklid 35–39

Regulatiivsed tehnilised standardid teabe kohta, mida päritolu- ja vastuvõtvate liikmesriikide pädevad asutused üksteisele esitavad (EL/524/2014)

Rakenduslikud tehnilised standardid seoses teabevahetusega päritoluliikmesriigi ja vastuvõtva liikmesriigi pädevate asutuste vahel (EL/620/2014)

Rakenduslikud tehnilised standardid teadete kohta, mis on seotud asutamisõiguse ja teenuste osutamise vabaduse kasutamisega (EL/926/2014)

Ühes liikmesriigis tegevusloa saanud krediidiasutus võib kasutada asutamisvabadust ja teenuste osutamise vabadust teistes Euroopa Liidu liikmesriikides (nn üleeuroopaline tegevusluba). Üleeuroopalist tegevusluba saab kasutada kas filiaali asutamiseks või teenuste osutamiseks teises liikmesriigis. Üleeuroopalise tegevusloa korral tuleb teavitada asjaomase päritoluliikmesriigi pädevat asutust.

Üleeuroopalise tegevusloa andmine ühtse järelevalvemehhanismi riikides

Kui osaleva liikmesriigi oluline krediidiasutus soovib asutada filiaali teises osalevas liikmesriigis, peab ta sellest teatama oma päritoluliikmesriigi riiklikule pädevale asutusele ja esitama talle teavet kooskõlas kapitalinõuete direktiivi nõuetega. Päritoluliikmesriigi riiklik pädev asutus teavitab viivitamata EKPd. Seejärel hindab ühine järelevalverühm, kas filiaali asutamise nõuded on täidetud. Kui need on täidetud, esitab ta oma hinnangu järelevalvenõukogule, kes võtab selle teadmiseks. Järelevalvenõukogu sekretariaadi peadirektoraat edastab seejärel asjaomase filiaaliga seotud üleeuroopalise tegevusloa teabe enne tähtaja möödumist olulisele krediidiasutusele ning nii päritolu- kui ka vastuvõtva liikmesriigi riiklikele pädevatele asutusele. Pärast selle teate saatmist võib oluline krediidiasutus asutada filiaali ja alustada tegevust. Kui ühine järelevalverühm leiab, et nõuded ei ole täidetud, teeb ta vastuväidete mitteesitamise menetluse raames otsuse ja olulisele krediidiasutusele antakse õigus olla ära kuulatud.

Kui vähem oluline krediidiasutus soovib asutada filiaali teises osalevas liikmesriigis, peab ta sellest teatama oma päritoluliikmesriigi riiklikule pädevale asutusele kooskõlas kapitalinõuete direktiivis sätestatud nõuetega. Riiklik pädev asutus hindab, kas filiaali asutamise nõuded on täidetud, ja teeb asutusesisese otsustusmenetluse raames otsuse. Kui nõuded ei ole täidetud, teavitab riiklik pädev asutuse taotluse esitanud krediidiasutust taotluse rahuldamata jätmisest. Kui riiklik pädev asutus ei tee kohaldatava tähtaja jooksul alates teate saamisest vastupidist otsust, võib filiaali asutada ja alustada tegevust. Päritoluliikmesriigi riiklik pädev asutus teeb asjaomase teabe kättesaadavaks selle osaleva liikmesriigi riiklikule pädevale asutusele, kus filiaal asutatakse, ja EKP-le.

Iga osaleva liikmesriigi oluline krediidiasutus, kes soovib esimest korda kasutada vabadust osutada teenuseid ja teeb seda teise osaleva liikmesriigi territooriumil, peab sellest teavitama oma päritoluliikmesriigi riiklikku pädevat asutust kooskõlas kapitalinõuete direktiivis sätestatud nõuetega. Päritoluliikmesriigi riiklik pädev asutus teavitab EKPd sellise teate saamisest ja edastab teate vastuvõtva liikmesriigi riiklikule pädevale asutusele. Kui vähem oluline krediidiasutus soovib kasutada teenuste osutamise vabadust, peab ta sellest teatama oma riiklikule pädevale

asutusele kooskõlas kapitalinõuete direktiivis sätestatud nõuetega. Teade tehakse kättesaadavaks EKP-le.

Mitteosaleva liikmesriigi krediidiasutusele üleeuroopalise tegevusloa andmine tegevuseks osalevas liikmesriigis

Kui mitteosaleva liikmesriigi krediidiasutus kavatseb asutada filiaali osalevas liikmesriigis, peab ta sellest teatama oma päritoluliikmesriigi riiklikule pädevale asutusele. See riiklik pädev asutus hindab, kas üleeuroopalise tegevusloa andmise nõuded on täidetud. Kui nõuded on täidetud, teavitab päritoluliikmesriigi riiklik pädev asutus vastuvõtva liikmesriigi riiklikku pädevat asutust. Selle teate saamisel teavitab vastuvõtva liikmesriigi riiklik pädev asutus EKPd, kes seejärel hindab filiaali olulisust.

Kui filiaali peetakse vähem oluliseks, teavitab mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat järelevalvenõukogu oma hindamise tulemusest (järelevalvenõukogu nn teadmiseks võtmise menetlus). Vähem olulise filiaali üle teeb järelevalvet vastuvõtva liikmesriigi riiklik pädev asutus, kes kehtestab vajaduse korral tingimused, mille alusel filiaal võib vastuvõtvas liikmesriigis tegutseda. Vastuvõtva liikmesriigi riiklik pädev asutus teavitab päritoluliikmesriigi riiklikku pädevat asutust ja taotluse esitanud krediidiasutust. Kui filiaal on oluline, koostab mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat vastuväidete mitteesitamise menetluse raames ettepaneku otsuse kohta. Olulise krediidiasutuse olulise filiaali üle teeb järelevalvet EKP, kes kehtestab vajaduse korral tingimused, mille alusel filiaal võib vastuvõtvas liikmesriigis tegutseda. Järelevalvenõukogu sekretariaadi peadirektoraat teavitab päritoluliikmesriigi riiklikku pädevat asutust, vastuvõtva liikmesriigi riiklikku pädevat asutust ja taotluse esitanud krediidiasutust.

Kui mitteosaleva liikmesriigi krediidiasutus kavatseb osutada teenuseid osalevas liikmesriigis, teavitab ta sellest päritoluliikmesriigi riiklikku pädevat asutust, kes omakorda teavitab vastuvõtva liikmesriigi riiklikku pädevat asutust. Teate saamisel teatab vastuvõtva liikmesriigi riiklik pädev asutus sellest EKP-le ja teavitab taotluse esitanud krediidiasutust tingimustest, mille alusel saab teenuste osutamise vabadust kasutada kooskõlas siseriikliku õigusega ja üldistes huvides. EKP täidab selliste mitteosalevates liikmesriikides asutatud krediidiasutuste puhul, kes kasutavad teenuste osutamise vabadust osalevates liikmesriikides, vastuvõtva liikmesriigi pädeva asutuse ülesandeid.

Osaleva liikmesriigi krediidiasutusele üleeuroopalise tegevusloa andmine tegevuseks mitteosalevas liikmesriigis

Oluline krediidiasutus, kes soovib asutada filiaali või kasutada teenuste osutamise vabadust mitteosalevas liikmesriigis, peab oma kavatsusest teatama asjaomasele riiklikule pädevale asutusele. Riiklik pädev asutus teavitab selle teate saamisel EKPd, kes täidab päritoluliikmesriigi pädeva asutuse ülesandeid. Eelkõige hindab ühine järelevalverühm, kas filiaali asutamise nõuded on täidetud.

Kui nõuded on täidetud, teavitab ühine järelevalverühm järelevalvenõukogu oma hindamise tulemusest (järelevalvenõukogu nn teadmiseks võtmise menetlus). Järelevalvenõukogu sekretariaadi peadirektoraat teavitab positiivsest hindamistulemusest kolme kuu jooksul vastuvõtva liikmesriigi riiklikku pädevat asutust, kes teatab seejärel taotluse esitanud krediidiasutusele tingimused, mille alusel filiaal saab vastuvõtvas liikmesriigis üldistes huvides tegutseda. Kui ühine järelevalverühm leiab, et nõuded ei ole täidetud, koostab ta negatiivse otsuse, mille järelevalvenõukogu kiidab heaks ja mille EKP nõukogu võtab vastu vastuväidete mitteesitamise menetluse raames. Kohaldatakse õigust olla ära kuulatud. Pärast otsuse vastuvõtmist teatab järelevalvenõukogu sekretariaadi peadirektoraat negatiivsest otsusest taotluse esitanud krediidiasutusele ja päritoluliikmesriigi riiklikule pädevale asutusele.

Kui vähem oluline krediidiasutus soovib asutada filiaali mitteosalevas liikmesriigis, peab oma kavatsusest teatama päritoluliikmesriigi riiklikule pädevale asutusele. Päritoluliikmesriigi riiklik pädev asutus teavitab mitteosaleva liikmesriigi riiklikku pädevat asutust ja teeb teate samal ajal kättesaadavaks ka EKP-le.

Kui oluline krediidiasutus soovib kasutada teenuste osutamise vabadust mitteosalevas liikmesriigis, saadab ühine järelevalverühm ühe kuu jooksul teate selle mitteosaleva liikmesriigi riiklikule pädevale asutusele, kus hakatakse teenuseid osutama. Kui vähem oluline krediidiasutus soovib kasutada teenuste osutamise vabadust mitteosalevas liikmesriigis, peab ta oma kavatsusest teatama päritoluliikmesriigi riiklikule pädevale asutusele, kes teavitab mitteosaleva liikmesriigi riiklikku pädevat asutust ja teeb selle teate kättesaadavaks ka EKP-le.

Teavitamine filiaalidega ja teenuste osutamise vabadusega seotud muudatustest

Kui olulise krediidiasutuse filiaalis tehakse muudatusi (nt täiendavate teenuste osutamine filiaali kaudu, filiaali poolt osutatud teenuste lõpetamine, filiaali tegevuse lõpetamine, filiaali juhtkonna muudatused või filiaali ametliku nime ja aadressi muutmine), peab selle osaleva liikmesriigi riiklik pädev asutus, kus asub olulise krediidiasutuse peakontor, saatma teate vastuvõtva liikmesriigi riiklikule pädevale asutusele ja EKP-le.

Kui oluline krediidiasutus teeb muudatusi teenuste osutamise vabaduse raames osutatavates teenustes, peab ta nendest teatama EKP-le. Vastuvõtva liikmesriigi riikliku pädeva asutuse teavitamine jääb riiklike pädevate asutuste tasandile. Kui vähem oluline krediidiasutus teeb muudatusi oma mitteosalevas liikmesriigis asuvas filiaalis või seal teenuste osutamise vabaduse raames osutatavates teenustes, ei ole EKP teavitamine vajalik ja see menetlus jääb riiklike pädevate asutuste tasandile.

3.2 Krediidiasutuste olulisuse hindamine

SSMi määruse artikli 6 lõige 4 ja lõike 5 punkt b

SSMi raammääruse artiklid 39–72 ja 98–100

EKP vastutuse ulatus krediidiasutuse järelevalve tegemisel sõltub krediidiasutuse olulisusest, mis määratakse kindlaks kõrgeimal konsolideerimistasandil osalevates liikmesriikides. EKP on sisse seadnud protsessid, et hinnata järelevalve alla kuuluvate krediidiasutuste olulisust SSMi määruses sätestatud kriteeriumite alusel ning kindlaks teha järelevalve alla kuuluvate krediidiasutuste staatuse muutumine olulisest vähem oluliseks ja vastupidi. Sellise muutumise korral tuleb järelevalvekohustused nõuetekohaselt üle anda EKP-lt riiklikele pädevatele asutustele või vastupidi, tagades asjaomase krediidiasutuse pideva ja tõhusa järelevalve. SSMi raammääruse kohaselt on EKP kohustatud pidama ja avaldama järelevalve alla kuuluvate üksuste nimekirja. Nimekirja peab järelevalvenõukogu sekretariaadi peadirektoraat koostöös mikrotasandi usaldatavusjärelevalve I–IV peadirektoraadiga.

Krediidiasutuste korrapärane klassifitseerimine

Euroopa pangandusjärelevalve alla kuuluvate üksuste olulist hinnatakse kord aastas. Hindamisel lähtutakse SSMi määruses ja raammääruses sätestatud kriteeriumitest. Krediidiasutus muutub vähem olulisest oluliseks, kui on täidetud mõni SSMi määruses ja raammääruses sätestatud kvantitatiivne kriteerium.

Kvantitatiivsed kriteeriumid hõlmavad järgmist:

(i) suurus koguvarade ning koguvarade ja osaleva asukohaliikmesriigi SKP suhtarvu poolest;

(ii) nende osalevate liikmesriikide arv, kus pangal on tütarettevõtjad (üks piiriülese olulisuse kriteeriumi tegureid);

(iii) piiriülesed varad ja piiriülesed kohustused (üksnes juhul, kui see on vajalik piiriülese tegevuse hindamiseks).

Ühtse järelevalvemehhanismi riikides tegutseva krediidiasutuse klassifitseerimise oluliseks võivad määrata ka mitmesugused kvalitatiivsed kriteeriumid.

(i) Järelevalve üleandmine riiklikult pädevalt asutuselt EKP-le on kohustuslik, kui järelevalve alla kuuluv krediidiasutus on taotlenud või saanud otse Euroopa stabiilsusmehhanismilt avaliku sektori finantsabi.

(ii) Riiklik pädev asutus võib teha EKP-le ettepaneku kuulutada teatav järelevalve alla kuuluv grupp oluliseks asjaomase riigi majanduses, isegi kui ükski kvantitatiivne künnis ei ole saavutatud. EKP viib seejärel läbi hindamise eesmärgiga otsustada, kas ta nõustub riikliku pädeva asutusega või mitte ja kas ta võib pärast põhjalikku hindamist teha sellist olulisust kinnitava otsuse.

(iii) EKP võib krediidiasutuse ümber klassifitseerida, kui on toimunud erakorralised või märkimisväärsed muutused asjaoludes, mis on asjakohased olulisuse kindlaksmääramisel suuruse kriteeriumi alusel või lähtudes tähtsusest ELi või

mõne osaleva liikmesriigi majanduses. EKP võib otsustada seda teha riikliku pädeva asutuse taotlusel või krediidiasutuse piiriülese tegevuse olulisuse tõttu. Krediidiasutus võib ka mõningaid kvantitatiivseid künniseid ületades olla ikkagi vähem oluline krediidiasutus teatavate konkreetsete faktiliste asjaolude tõttu vastavalt SSMi raammäärusele.

(iv) SSMi määrus võimaldab EKP-l võtta omal algatusel või riikliku pädeva asutuse taotlusel riiklikult pädevalt asutuselt üle konkreetse vähem olulise krediidiasutusega seotud järelevalvekohustused ja otsustusõiguse, kui ta peab seda vajalikuks, et tagada rangete järelevalvestandardite järjepidev kohaldamine.

Krediidiasutuste sihtotstarbeline klassifitseerimine

Kuna SSMi määruses ja raammääruses nimetatud olulisuse kriteeriumid on seotud sündmustega, mis võivad toimuda ka *ad hoc* alusel, tuleb panku mõnikord väljaspool korrapärast klassifitseerimist sihtotstarbeliselt ümber klassifitseerida. Seetõttu on ülimalt oluline esitada kohe, kui mõni olulisuse kriteerium on täidetud, EKP vastutavatele funktsioonidele asjaomane teave, et saaks õigel ajal läbi viia olulisuse sihtotstarbelise hindamise ja teha vajaduse korral otsuse otsese järelevalve üleandmise kohta.

Olulisuse sihtotstarbelise hindamise võivad esile kutsuda ka sündmused ja muudatused järelevalve alla kuuluvate üksuste tingimustes või struktuuris, nagu ühinemine, omandamine, uute üksuste asutamine või tegevusloa kehtetuks tunnistamine.

Vähem olulise krediidiasutuse järelevalve EKP-le üleandmist käsitlevate otsuste täitmine

Kui EKP on teinud korrapärase või sihtotstarbelise klassifitseerimise põhjal otsuse, et vähem olulise krediidiasutuse järelevalve antakse üle EKP-le, hakatakse võtma meetmeid selle otsuse täitmiseks ja EKP muutub ettenähtud aja jooksul vastutavaks asjaomase krediidiasutuse otsese järelevalve eest.

Selleks et EKP saaks järelevalvekohustused üle võtta, tuleb luua uus ühine järelevalverühm. Enne järelevalve üleandmise alustamist tuleb teha otsus ühise järelevalverühma koosseisu ja liikmete kohta. Selleks algatatakse koostöös mikrotasandi usaldatavusjärelevalve IV peadirektoraadi järelevalvealase kontrolliprogrammi kavandamise ja kooskõlastamise osakonnaga järelevalve kavandamise protsess, mille raames suheldakse ja tehakse koostööd ka riiklike pädevate asutuste ja teiste asutuste või institutsioonidega, kes osalevad krediidiasutuste olukorra hindamises või juhtimises.

EKP järelevalvekohustuste üleandmine riiklikele pädevatele asutustele

Mõne olulisuse kriteeriumi ühekordne mittetäitmine ei põhjusta olulise krediidiasutuse klassifitseerimist vähem oluliseks krediidiasutuseks. Grupp või krediidiasutus peab ümberklassifitseerimiseks jätma asjaomased kriteeriumid täitmata kolmel järjestikusel kalendriaastal. Kolme aasta tingimusega püütakse vältida järelevalvekohustuste kiiret või korduvat üleminekut riiklike pädevate asutuste ja EKP vahel. Mõned erandid sellest tingimusest:

(i) kui EKP on otsese järelevalve üle võtnud selleks, et tagada rangete järelevalvestandardite järjepidev kohaldamine;

(ii) kui Euroopa stabiilsusmehhanismilt otsese avaliku sektori finantsabi saamise taotlus on rahuldamata jäetud või kui see abi on täielikult tagasi makstud või lõpetatud;

(iii) kui on toimunud erakorralised või märkimisväärsed muutused asjaoludes, mis on asjakohased olulisuse kindlaksmääramisel suuruse kriteeriumi alusel.

Neil juhtudel võib EKP igal ajal pärast asjaomaste riiklike pädevate asutustega konsulteerimist otsustada, et EKP otsene järelevalve ei ole (enam) vajalik.

EKP teeb otsuse järelevalvekohustuste tagasiandmise kohta. Alates tagasiandmise kuupäevast läheb vastutus peamiste järelevalveülesannete eest ühistelt järelevalverühmadelt üle asjaomasele riiklikule pädevale asutusele (asjaomastele riiklikele pädevatele asutustele) ja mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat asub täitma oma kaudse järelevalve kohustusi. Kokkulepitud üleminekukorraldusest olenevalt võib EKP-le jääda teatavate ülesannete puhul pädevus viia pooleliolevad menetlused lõpule.

4 Oluliste krediidiasutuste järelevalve

Pangandusjärelevalve algab järelevalvealases kontrolliprogrammis kindlaks määratud korrapäraste järelevalvetegevuste kavandamisega. SEPis kirjeldatakse pideva järelevalve ja kohapealsete kontrollidega seotud ülesandeid ja tegevusi, võttes arvesse olemasolevaid ressursse. EKP oluline roll pangandusjärelevalves on tuvastada ja hinnata Euroopa pangandusjärelevalve alla kuuluvaid üksusi ohustavaid põhiriske ja haavatavust. Selle põhjal määratakse kindlaks järelevalveprioriteedid ja saadud teavet kasutavad ühised järelevalverühmad oma igapäevases töös.

Pidev järelevalve hõlmab mitmesuguseid korrapäraseid või ühekordseid tegevusi, mille eesmärk on hinnata juhtorganite liikmete sobivust, kontrollida usaldatavusnõuete täitmist, analüüsida riskiprofiili ja läbi viia SREPi. Ühtsesse järelevalvemehhanismi kuuluvate oluliste krediidiasutuste puhul täidavad neid ülesandeid ühised järelevalverühmad. Peale pideva järelevalve võib olla vajalik vaadata põhjalikult läbi teatud teemad, korraldades selleks kohapealse kontrollkäigu (nt kontrolli või sisemudeli uurimise). Kohapealset kontrolli teeb tavaliselt kontrollirühm, mis on küll organisatsiooniliselt sõltumatu, kuid teeb tihedat koostööd asjaomase ühise järelevalverühmaga.

Erinevate järelevalvetegevuste tulemuseks on üldjuhul järelevalve alla kuuluvale krediidiasutusele suunatud järelevalvemeetmed. Järelevalvetegevustele ja -otsustele järgneb tavaliselt mitu korrapärast etappi, nagu nõuete täitmise jälgimine ja vajaduse korral sanktsioonide kehtestamine.

4.1 Strateegiline ja operatsiooniline kavandamine

Järelevalvetegevuse kavandamine toimub kahes etapis: strateegiline kavandamine ja operatsiooniline kavandamine. Strateegiline kavandamine hõlmab järgmise 12–18 kuu järelevalveprioriteetide määratlemist ja järgmise kolme aasta oluliste tegevuste ülevaadet. Järelevalve miinimumtaseme kehtestamine on samuti strateegilise kavandamise osa. Strateegilises kavas tuuakse välja SEPidesse lisatavate tegevuste olemus, ulatus ja sagedus.

Joonis 12

Ühtse järelevalvemehhanismi iga-aastane kavandamisprotsess

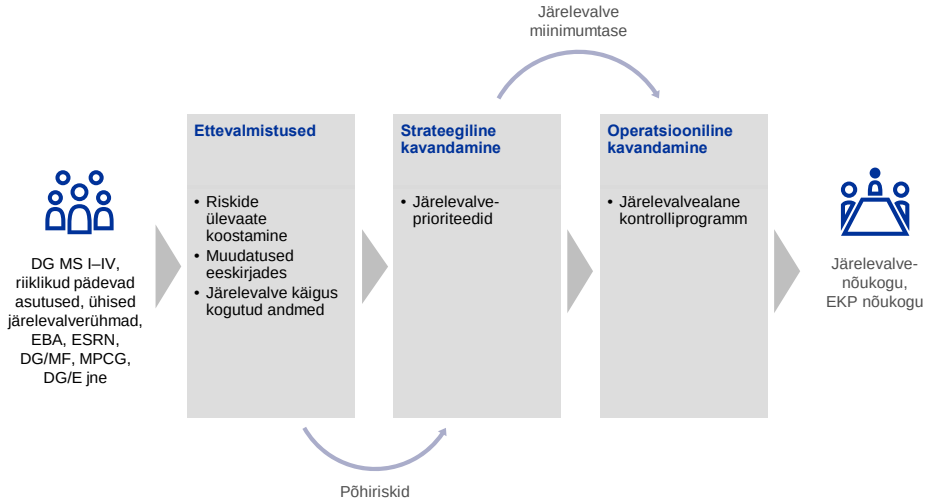

Allikas: EKP pangandusjärelevalve.

Operatsioonilise kavandamise käigus koostatakse konkreetsed SEPid. SEPis esitatakse järgmise 12 kuu põhitegevused, soovituslikud ajakavad ja eesmärgid ning kohapealsete kontrollide ja sisemudeli uurimise vajadus. Ühtlasi määratakse krediidiasutuste suurust, keerukust ja riskitaset hinnates kindlaks ressursivajadus tagamaks, et ühised järelevalverühmad suudavad täita oma iga-aastaseid järelevalveülesandeid ja -tegevusi.

4.1.1 Järelevalveprioriteetide määratlemine

Nagu on kirjeldatud eespool, hõlmab strateegiline kavandamine järelevalveprioriteetide määratlemist. Seda teeb igal aastal järelevalvenõukogu, kes määrab kindlaks Euroopa pangandusjärelevalve eelisvaldkonnad järgmiseks 12–18 kuuks ja oluliste tegevuste ülevaate järgmiseks kolmeks aastaks. Prioriteetide määratlemisel tuginetakse Euroopa pangandusjärelevalve alla kuuluvaid krediidiasutusi ohustavate põhiriskide hinnangule ning võetakse arvesse majandus-, õigus- ja järelevalvekeskkonna arengut. Põhiriskide hindamisel peetakse silmas finantssektori riskide ja haavatavuse hinnangut ning teiste Euroopa asutuste, eelkõige ESRNi ja EBA esitatud teavet. Samuti võetakse arvesse ühiste järelevalverühmade poolt pideva järelevalve käigus kogutud andmeid ja riiklike pädevate asutuste esitatud teavet.

EKP pangandusjärelevalve veebilehel avaldatavad järelevalveprioriteedid on oluline vahend, mille abil kooskõlastatakse järelevalve alla kuuluvate üksuste suhtes kohaldatavaid järelevalvetegevusi ja edendatakse ühtlustatud lähenemisviisi, suurendades seeläbi järelevalve tõhusust. Järelevalveprioriteedid aitavad tagada eelkõige oluliste krediidiasutuste kohta koostatud SEPide sidususe ja järjepidevuse.

Ühtlasi aitavad need riiklikel pädevatel asutustel määratleda proportsionaalsel viisil oma prioriteedid vähem oluliste krediidiasutuste järelevalves.

4.1.2 Proportsionaalse järelevalvetaseme määramine: järelevalvetaseme kehtestamine ja tegevused minimaalsel järelevalvetasemel

Kapitalinõuete direktiivi artiklid 97 ja 99

Järelevalve peab olema nii riskipõhine kui ka proportsionaalne asjaomase järelevalve alla kuuluva üksuse liigiga. Seega tuleb erinevate krediidiasutuste järelevalveks mõeldud Euroopa pangandusjärelevalve üldiste ressursside jaotamisel lähtuda neist kahest eesmärgist. Selle tulemusel kehtestatakse erinevad järelevalvetasemed: erilaadsete krediidiasutuste üle tehakse eri sageduse ja ulatusega järelevalvet. Krediidiasutuse üldise riskiprofiili ja järelevalvealase tegevuse taseme vahel on otsene seos.

Oluliste krediidiasutuste järelevalvetaseme määramisel lähtutakse kahest aspektist.

Ühelt poolt arvestatakse krediidiasutuse suurust ja keerukust. Neid kahte näitajat võetakse muu hulgas arvesse järelevalve alla kuuluvate krediidiasutuste klastritesse liigitamisel. Esimesse klastrisse kuuluvad seejuures suurimad ja keerukaima struktuuriga krediidiasutused.

Teiselt poolt peetakse silmas krediidiasutuse sisemist riskitaset, mis määratakse ühise järelevalverühma tehtud viimase üldise riskihindamise põhjal. Kokkuvõttes saadakse iga järelevalve alla kuuluva üksuse kohta punktisumma ühest neljani, kusjuures neli näitab kõrgeimat riskitaset. Hindamisprotsessi kirjeldatakse üksikasjalikult jaos 4.6

Oluliste krediidiasutuste puhul võetakse järelevalvetaseme määramisel arvesse tema klastrit ja SREPi üldist punktisummat. See tähendab, et suurematel ja kõrgema riskitasemega olulistel krediidiasutustel on intensiivsem järelevalvetase kui väiksematel ja madalama riskitasemega olulistel krediidiasutustel, nagu on näidatud **joonisel 13**.

Joonis 13

Järelevalvetaseme määramine oluliste krediidiasutuste puhul

Allikas: EKP pangandusjärelevalve.

Igale olulisele krediidiasutusele määratakse järelevalvetase tema SREPi üldise punktisumma ja klastri alusel. Lisaks üldisele järelevalvetasemele kehtestatakse konkreetsed järelevalvetasemed iga alltoodud kaheksa riskikategooria kohta:

(i) ärimudelirisk;

(ii) sisejuhtimine ja riskiohjamine;

(iii) krediidirisk;

(iv) operatsioonirisk;

(v) tururisk;

(vi) pangaportfelli intressirisk;

(vii) likviidsusrisk;

(viii) kapitali adekvaatsus.

Sama krediidiasutuse puhul võidakse eri riskikategooriatele kehtestada erinevad järelevalvetasemed lähtuvalt asjaomasest SREPi punktisummast, tagades seeläbi sihipärase riskipõhise lähenemisviisi. Sõltuvalt asjaomasest järelevalvetasemest määratakse iga olulise krediidiasutuse üldise riski ja kaheksa konkreetse riskikategooria kohta teatud põhitegevused ja nende sagedus (minimaalne järelevalvetase), mille alusel koostatakse tema SEP.

Nii riski- ja mõjupõhised järelevalvetasemed kui ka minimaalse järelevalvetaseme raames tehtavate tegevuste loetelu vaadatakse läbi igal aastal ning vajaduse korral neid ajakohastatakse.

4.1.3 Järelevalvealase kontrolliprogrammi koostamine

Kapitalinõuete direktiivi artiklid 97, 98 ja 99

Suunised järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi ühiste menetluste ning metoodikate kohta (EBA/GL/2014/13)

Olulise krediidiasutuse SEP hõlmab pideva järelevalve tegevusi, mida teevad ühised järelevalverühmad väljaspool järelevalve alla kuuluvat krediidiasutust, ja kohapealseid tegevusi, mida teevad ekspertide töörühmad järelevalvealuses krediidiasutuses.

Ühine järelevalverühm koostab igal aastal SEPi tema järelevalve alla kuuluvate oluliste krediidiasutuste kohta tihedas koostöös järelevalvealase kontrolliprogrammi kavandamise ja kooskõlastamise osakonnaga. SEPis kirjeldatud tegevused lähtuvad kehtivatest regulatiivsetest nõuetest, ühtse järelevalvemehhanismi järelevalvekäsiraamatust ja järelevalveprioriteetidest.

Samuti võivad ühised järelevalverühmad vajaduse korral igal ajal täita ühekordseid ülesandeid, mis ei ole SEPis loetletud, eelkõige selleks, et reageerida kiiresti muutuvale riskitasemele ühes krediidiasutuses või üldisemalt kogu süsteemi tasandil.

SEPis sisalduvad pidevad tegevused koosnevad kolmest komponendist.

1. **Minimaalsel järelevalvetasemel tehtavad tegevused** kujutavad endast pidevaid riskipõhiseid minimaalseid tegevusi, mida ühised järelevalverühmad peavad tegema. Selliste tegevuste ulatus ja sagedus sõltuvad otseselt olulise krediidiasutuse järelevalvetasemest (vt punkt 4.1.2). Minimaalse järelevalvetaseme moodustavad: i) põhitegevused, mida tuleb teha korrapäraselt (nt SREP); ii) süvaanalüüsid ühiste järelevalverühmade valitud teemal olulisi krediidiasutusi puudutavate konkreetsete probleemide käsitlemiseks ja iii) temaatilised analüüsid, mis kajastavad otseselt järelevalveprioriteetide eelisvaldkondi.

2. **Muud korrapärased SEPi tegevused** on seotud **organisatsiooniliste**, haldus- või õigusnõuetega ja neid saab eelnevalt kavandada. Selliste tegevuste ulatus ja sagedus määratakse tsentraalselt.

3. **SEPi raames tehtavaid lisategevusi** kavandavad ühised järelevalverühmad, et täiendada minimaalse järelevalvetaseme tegevusi ja kohandada SEPi veelgi järelevalve alla kuuluva grupi või üksuse eripäraga, võttes arvesse ühisele järelevalverühmale kättesaadavaid vahendeid (nt konkreetsete riskipositsioonide analüüsid või täiendavad kohtumised).

SEP hõlmab järgmisi kohapealseid tegevusi:

1. **kohapealsed kontrollid**, mille läbiviimist taotlevad ühised järelevalverühmad tuginedes proportsionaalsele ja riskipõhisele lähenemisviisile;

2. **sisemudelitega seotud uurimised**, mille käivitavad järelevalve alla kuuluva üksuse taotlused sisemudelite heakskiitmiseks või ühised järelevalverühmad.

SEPid viiakse ellu kindlaksmääratud ajakava alusel ja programmide täitmist jälgitakse.

Aasta alguses esitavad ühised järelevalverühmad järelevalve alla kuuluvatele üksustele SEPi lihtsustatud versiooni, st esialgse ülevaate peamistest kavandatud järelevalvetegevustest (kohapealsed ja muud), mis nõuavad krediidiasutuste otsest osalust.

Ettenägematutest arengusuundadest tulenevalt võidakse SEPe muuta kogu aasta vältel.

SEPi tegevuste kõrval tuleb ühistel järelevalverühmadel täita ka muid ülesandeid, mida ei saa eelnevalt kavandada (**SEPi-välised tegevused**), nagu sobivuse ja nõuetekohasuse hindamine, kriisiolukordade juhtimine, omandamistega ja riski ootamatu suurenemisega seotud tegevused.

4.2 Riskianalüüsid põhiriskide ja -haavatavuste tuvastamiseks ning hindamiseks

Tähtis osa EKP pangandusjärelevalve ülesannetest on tuvastada ja hinnata põhiriske ja -haavatavusi, mis ohustavad järelevalve alla kuuluvaid üksusi ühtses järelevalvemehhanismis. Selle põhjal määratakse kindlaks järelevalveprioriteedid ja saadud teavet kasutavad ühised järelevalverühmad oma igapäevases töös. Võimalike ja olemasolevate riskide tuvastamist ning korrapärast jälgimist (vt punkt 4.2.1) täiendavad põhjalikud või temaatilised analüüsid valitud teemadel (vt punktid 4.2.2 ja 4.5.3), stressitestid (vt punkt 4.2.3) ning olemasolevate või eelseisvate regulatiivsete algatuste mõjuhinnangud (vt punkt 4.2.4).

4.2.1 Võimalike riskide tuvastamine

SSMi määruse artiklid 3, 4 ja 10

Järelevalve alla kuuluvaid üksusi ohustavate kõige olulisemate riskide hindamine ja eelkõige uute võimalike riskide varajane tuvastamine on tähtis eeldus pangandusjärelevalve tõhusaks rakendamiseks. Ühtlasi on see lähtepunktiks korrapärase strateegilise kavandamise protsessis, mille käigus määratletakse järelevalveprioriteedid. Sel eesmärgil teeb ühtse järelevalvemehhanismi riskianalüüsi osakond horisontaalseid analüüse ja annab üldhinnangu osalevates liikmesriikides esinevatele põhiriskidele ja -haavatavustele. Osakonna ülesanded on:

1. tuvastada võimalikud riskid ja jälgida riskide muutumist ühtse järelevalvemehhanismi raames;
2. koostada erinevas vormingus ja eri sagedusega horisontaalseid süvaanalüüse, mis hõlmavad kõiki asjakohaseid riskikategooriaid ja teemasid;
3. nõustada ja toetada ühiseid järelevalverühmi ning teisi osakondi nende järelevalvetegevuses (sealhulgas välja kujundada ja pakkuda jälgimis- ja analüüsivahendeid, viia läbi vastastikuseid analüüse põhiriskide valdkonnas ning toetada riskianalüüse).

Euroopa pangandusjärelevalve riskianalüüsides kasutatakse ühistelt järelevalverühmadelt saadud otsest teavet krediidiasutuste kohta ja muude EKP tegevusharude koostatud analüüse, näiteks makrotasandi usaldatavusjärelevalve analüüse, nagu on kirjeldatud punktis 2.4.1.

Iga-aastane riskide põhjalik hindamine toimub tihedas koostöös riiklike pädevate asutuste ekspertide ja horisontaalseid funktsioone täitvate osakondadega. Hindamise ja muu pideva analüütilise töö tulemusi jagatakse korrapäraselt ühiste järelevalverühmadega.

Riskide ja haavatavuste analüüsi tulemusi võetakse arvesse ühtse järelevalvemehhanismi üldises strateegilises kavandamises ja üldise järelevalvealase kontrolliprogrammi koostamisel (vt jagu 4.1). Neid täiendavad süvaanalüüsid (vt punkt 4.2.2), stressitestid (vt punkt 4.2.3), olemasolevate või tulevaste õigusnormide mõjuhinnangud (vt punkt 4.2.4) ja mõned temaatilised analüüsid (vt punkt 4.5.3).

4.2.2 Süvaanalüüsid

Ühtse järelevalvemehhanismi riskianalüüsi osakond teeb horisontaalsetel teemadel ja eelkõige riskide tuvastamise käigus kindlaks tehtud põhiriskide kohta süvaanalüüse, millega võib kaasneda ühekordne andmete kogumine. Süvaanalüüside järel koostatakse tavaliselt horisontaalsed aruanded ja luuakse krediidiasutusepõhised vahendid, näiteks vastastikused võrdlusanalüüsid, mis aitavad ühiseid järelevalverühmi nende pidevas järelevalvetöös.

4.2.3 Stressitestimine

SSMi määruse artikli 4 lõike 1 punkt f

Kapitalinõuete direktiivi artikkel 100

EBA määruse põhjendus 43 ning artiklid 21, 22 ja 32

Stressitestid on oluline vahend üksiku riski või riskide kombinatsiooni mõõtmiseks etteantud stsenaariumite alusel. EKP pangandusjärelevalves vastutab mikrotasandi usaldatavusjärelevalve stressiteste hõlmavate horisontaalsete ülesannete täitmise eest ühtse järelevalvemehhanismi riskianalüüsi osakond. Oluliste krediidiasutuste jaoks tähendab see eelkõige kapitalinõuete direktiivis ette nähtud iga-aastaste järelevalvealaste stressitestide tegemist, et hõlbustada SREPi, ja Euroopa pangandusjärelevalve alla kuuluvate üksuste osaluse kooskõlastamist EBA algatatavates ja koordineeritavates ELi-ülestes stressitestides.

Need ülesanded hõlmavad muu hulgas stressitestide metoodika ja vormide väljatöötamist, kvaliteedi tagamise strateegia kujundamist ja rakendamist krediidiasutuste stressitesti prognooside läbivaatamiseks ning asjakohaste mudelite ja IT-infrastruktuuri arengu järelevalvet. Vajaduse korral tehakse koostööd EKP muude osakondade, EBA ja/või riiklike pädevate asutustega.

Sageli täiendavad mikrotasandi usaldatavusjärelevalve stressiteste makrotasandile laiendatud testid, mille abil püütakse mõista tagasimõju või võrgustike mõju. Tagasimõju võib ilmneda näiteks juhul, kui keskkonnas toimuvad ebasoodsad muutused tingituna stressistsenaariumist, mis avaldab negatiivset mõju laenamisele.

Sellise stsenaariumi korral tekib võrgustiku mõju näiteks krediidiasutustevaheliste laenamis- või rahastamisseoste kaudu. Nii tagasimõju kui ka võrgustiku mõju käsitletakse tihti ülalt-alla põhimõttel toimivate mudelite abil, mis on koostatud makrotasandi usaldatavusjärelevalve ja finantsstabiilsuse analüüside jaoks. Need täiendavad mikrotasandil toimivaid alt ülespoole suunatud stressiteste, milles pangad kasutavad tavaliselt enda mudeleid ja mille eesmärk on kajastada suure tundlikkusega riske ning tagada krediidiasutuste tulemuste võrreldavus. Testitulemuste võrreldavus on iseäranis oluline aspekt, sest üldjuhul kasutatakse saadud tulemusi SREPi protsessis.

Süsteemiüleses stressitestimises osalemise kõrval teeb ühtse järelevalvemehhanismi riskianalüüsi osakond ka tundlikkusanalüüse ja muid kvantitatiivseid hindamisi, mida võetakse arvesse järelevalvealases otsustusmenetluses.

4.2.4 Kvantitatiivsed mõju-uuringud

Euroopa Pangandusjärelevalve peab järelevalve alla kuuluvaid krediidiasutusi ohustavate riskide tuvastamise ja jälgimise käigus hindama ka seda, kuidas ühtsesse järelevalvemehhanismi kuuluvad asutused järgivad kehtivaid mikro- ja makrotasandi usaldatavusmeetmeid ning kavandatavaid regulatiivseid algatusi.

Ühtse järelevalvemehhanismi riskianalüüsi osakond osaleb korduvas jälgimises eesmärgiga kindlaks teha, mil määral järelevalve alla kuuluvad krediidiasutused täidavad olemasolevaid ja kavandatavaid mikro- ja makrotasandi usaldatavusnõudeid. Ühtlasi viib riskianalüüsi osakond läbi valikulisi kvantitatiivseid mõju-uuringuid järelevalvealaste ja regulatiivsete algatuste kohta.

Nende tegevuste raames töötab osakond välja korduvaruanded järelevalve alla kuuluvate krediidiasutuste riskiprofiilide kohta ja koostab ühekordseid mõjuanalüüse järelevalvepoliitika küsimustes.

4.3 Järelevalveandmete kogumine

Kohapealseks ja üldiseks järelevalvetegevuseks on vaja koguda, töödelda ja analüüsida asjakohast teavet. Järelevalvetegevuse kooskõlastamine EKP ja riiklike pädevate asutuste vahel ning suhtlus aruandvate üksustega tugineb teabe, sealhulgas andmete kättesaadavusele ja vahetusele. Pärast järelevalvealaste vajaduste kindlakstegemist ja menetluse kehtestamist järelevalve alla kuuluvatelt üksustelt andmete kogumiseks hindavad riiklikud pädevad asutused ja EKP saadud andmete kvaliteeti, et tagada nende vastavus miinimumstandarditele.

Järelevalvearuandluse vajaduse kindlaksmääramine

Kapitalinõuete määruse artiklid 6, 24, 99, 100, 101, 394, 415 ja 430

SSMi määruse artikkel 10 ja põhjendus 47

SSMi raammääruse artiklid 139, 140 ja 141

Järelevalvearuandluse rakenduslikud tehnilised standardid (EL/680/2014)

EKP määrus järelevalvealase finantsteabe aruandluse kohta (EKP/2015/13)

Rakenduslikud tehnilised standardid seoses vormide, määratluste ja IT-lahendustega aruannete esitamisel EBA-le (EL/2016/2070)

EKP otsus järelevalve alla kuuluvate üksuste poolt riiklikele pädevatele asutustele esitatud andmete edastamise kohta Euroopa Keskpangale (EKP/2014/29)

EKP otsus riiklike pädevate asutuste poolt Euroopa Keskpangale esitatava krediidiasutuste rahastamiskavade aruandluse kohta (EKP/2017/21)

Pidevate järelevalveülesannete täitmiseks peab ühistele järelevalverühmadele olema õigeaegselt kättesaadav kogu asjakohane teave järelevalve alla kuuluvate üksuste kohta.

Regulatiivne aruandlus hõlmab standarditud teavet järelevalve alla kuuluvate üksuste finants- ja usaldatavusnõuete täitmise olukorra kohta ning suurt hulka korrapäraseid regulatiivseid andmeid ja aruandeid. Lisaks korrapärasele aruandlusele tegeletakse **täiendava andmete kogumisega**, et täita vajadust konkreetsete andmete järele.

Ühtse järelevalvemehhanismi riskianalüüsi osakonnal ning metoodika ja standardite arendamise osakonnal on tihedas koostöös ühiste järelevalverühmadega oluline osa järelevalvearuandluse vajaduse kindlakstegemisel. Ühtlasi kooskõlastavad nad protsesse, mis on vajalikud selle vajaduse kajastamisel õigusaktides.

SSMi määruses on sätestatud, et „[...] oma ülesannete tõhusaks täitmiseks peaks EKP saama nõuda kogu vajalikku teavet ning viia läbi uurimisi ja kohapealseid kontrolle, vajaduse korral koostöös liikmesriikide pädevate asutustega.”.

EKP võib nõuda, et füüsilised või juriidilised isikud esitaksid kogu teabe, mis on vajalik talle SSMi määrusega antud ülesannete täitmiseks, sealhulgas korrapäraste ajavahemike tagant ja kindlaksmääratud kujul esitatav teave järelevalve või sellega seotud statistilistel eesmärkidel. Kui EKP saab teavet otse juriidilistelt või füüsilistelt isikutelt, teeb ta selle kättesaadavaks asjaomastele riiklikele pädevatele asutustele. SSMi raammääruse kohaselt võib EKP nõuda järelevalve alla kuuluvatelt üksustelt täiendava järelevalvealase teabe esitamist, kui nimetatud teave on EKP-le vajalik järelevalveülesannete täitmiseks, täpsustades esitatava teabe liigid ning asjaomase teabe esitamise menetlused, vormingu, sageduse ja tähtajad.

Eristatakse:

(i) korrapärast aruandlust, mis põhineb ELi õigusaktidel / EBA suunistel või EKP määrusel/otsusel ja

(ii) erakorralist aruandlust (või täiendavat andmete kogumist), mis tugineb järelevalveotsustele.

Korrapärane aruandlus

EBA suunised rahastamiskavade kohta (EL/2014/04)

Rakenduslikud tehnilised standardid seoses vormide, määratluste ja IT-lahendustega aruannete esitamisel EBA-le (EL/2016/2070)

Komisjoni rakendusmääruses, millega sätestatakse **rakenduslikud tehnilised standardid** seoses krediidiasutuste ja investeerimisühingute järelevalvelise aruandlusega, kehtestatakse üksikasjalikud aruandlusnõuded seoses omavahendite ja finantsteabega (sh COREP, FINREP, likviidsuskattekordaja, stabiilse netorahastamise kordaja, riskide kontsentreerumine ja finantsvõimenduse määr). Asjaomaste rakenduslike tehniliste standarditega nähakse ette erinevate aruandlusnõuete puhul kohaldatav andmete esitamise ulatus, vorming, sagedus, esitamise kuupäevad ja selged määratlused. Ühtlasi täpsustatakse, kuidas võtta

kapitalinõuete määruses sätestatud nõuded üle nii, et need kajastuksid analüüsitavates andmetes. Selleks on koostatud erinevad vormid, mida krediidiasutused peavad täitma ja esitama oma riiklikule pädevale asutusele. Asjaomased rakenduslikud tehnilised standardid on suurim aruandlusnõuete kogum, mida kasutatakse ELi tasandil krediidiasutuste ja investeerimisühingute järelevalvealasel hindamisel. Täiendavad aruandlusnõuded on toodud EBA suunistes rahastamiskavade kohta ja EBA rakenduslikes tehnilistes standardites võrdlusportfellide kohta.

EKP määrus järelevalvealase finantsteabe aruandluse kohta laiendab rakenduslikes tehnilistes standardites sätestatud aruandlusnõudeid, et tagada järjepidevus ja suurendada võrreldavust osalevates liikmesriikides asutatud järelevalve alla kuuluvate üksuste vahel. Eelkõige laieneb finantsteabe korrapärase ühtlustatud aruandluse nõue seeläbi ka krediidiasutuste konsolideeritud aruannetele, mille suhtes kohaldatakse riiklikku raamatupidamisraamistikku, ja individuaalsel alusel esitatavatele aruannetele (nt järelevalve alla kuuluvate eraldiseisvate krediidiasutuste aruanded).

Ühtse järelevalvemehhanismi riskianalüüsi osakond tegeleb järelevalvearuandluse küsimustega, mis puudutavad järelevalvevajaduste määratlemist ja nende vajaduste kajastamist õigusaktides. EKP statistika peadirektoraadi pangandusjärelevalve andmete osakond aga vastutab asjaomaste andmete kogumise, koostamise ja levitamise menetluste rakendamise eest.

Ad hoc või täiendav andmete kogumine

Lisaks korrapärastele järelevalvealastele andmetele kogub EKP täiendavaid andmeid konkreetsete teabevajaduste täitmiseks.

Näiteks *ad hoc* andmete kogumine ehk **lühiajaline analüüs** töötati välja selleks, et täiendada Euroopa pangandusjärelevalvele SREPi raames kättesaadavat teavet, ja seda kasutatakse 2. samba eesmärgil. Lühiajalist analüüsi nõutakse oluliste krediidiasutuste kohta (kõrgeimal konsolideerimistasandil) ja oluliste krediidiasutuste teatud tütarettevõtjate kohta, kelle on määranud ühised järelevalverühmad tuginedes SSMi määruse artiklile 10. Krediidiasutusi teavitatakse lühiajalisest analüüsist EKP otsuse kaudu. Lühiajalises analüüsis käsitletavad vajadused vaadatakse läbi igal aastal enne SREPi algust.

Lühiajalise analüüsi raames kogutakse andmeid lähtuvalt proportsionaalsuse põhimõttest. Esitatavate andmete hulk sõltub krediidiasutuse keerukusest. Seega tuleb väiksematel üksustel esitada lühiajalise analüüsi erinevatel andmevormidel vähem andmeid. Ühtlasi koostatakse tavaliselt kaks korda igas aruandetsüklis aruanded andmete kvaliteedi kohta – esialgne ülevaade peagi pärast andmete esitamise kuupäeva ja kokkuvõttev aruanne üldjuhul kuus kuni kaheksa nädalat pärast seda kuupäeva, kuna selleks ajaks peaksid kogutud koondandmed olema suuremalt osalt lõplikud. Järelevalveasutused saavad juurdepääsu lühiajalise analüüsi raames kogutud andmetele viis kuni kümme tööpäeva pärast iga andmete esitamist. See annab aega andmeid töödelda ja kontrollida. Uuesti esitatud andmeid

ja ajakohastatud näitajaid uuendatakse pärast seda kord nädalas või vajaduse korral sagedamini.

Lisaks kogub EKP **täiendavaid andmeid**, mida eespool kirjeldatud andmete kogumised ei hõlma. Need on näiteks andmed töötasude ja suure viivislaenude osakaaluga krediidiasutuste kohta. Peale selle võib krediidiasutustele juhtumipõhiselt kehtestada konkreetseid **individuaalseid aruandlusnõudeid**. Aruandlusvajaduste ja -vormide väljatöötamise ning rakendamisega tegelevad mikrotasandi usaldatavusjärelevalve IV peadirektoraadi metoodika ja standardite arendamise osakond ning ühtse järelevalvemehhanismi riskianalüüsi osakond koostöös EKP statistika peadirektoraadi pangandusjärelevalve andmete osakonnaga. Täiendavate andmete kogumise aluspõhimõtte kohaselt tuleb kogumisel järgida kehtivaid ajakohaseid aruandlusstandardeid, mis on sätestatud järelevalvearuandluse rakenduslikes tehnilistes standardites, millega tagatakse kindel ühtlustatud alus. EKP kasutab ja kohaldab neid standardeid täies mahus. Esiteks kontrollib EKP alati, kas vajalikud andmed on juba kättesaadavad rakenduslike tehniliste standarditega ettenähtud vormingus või muus ELi-üleselt kokkulepitud vormingus. Sellega vähendatakse järelevalve alla kuuluvate krediidiasutuste aruandluskoormust ja välditakse topeltaruandlust.

Keskmises kuni pikas plaanis on EKP eesmärk teha ettepanekuid järelevalvearuandluse rakenduslike tehniliste standardite asjakohaseks muutmiseks, et vähendada täiendavat andmete kogumist.

Järelevalveandmete töötlemine

EBA suunised rahastamiskavade kohta (EBA/GL/2014/04)

Aruandluse rakenduslikud tehnilised standardid (rakendusmäärus (EL) nr 680/2014)

Aruandluse võrdlusanalüüsi tehnilised standardid (delegeeritud määrus (EL) nr 2017/180)

Regulatiivse aruandluse andmed, mis põhinevad eelkõige järelevalvearuandluse rakenduslikel tehnilistel standarditel või EKP määrusel järelevalvealase finantsteabe aruandluse kohta, edastatakse aruandvalt krediidiasutuselt EKP-le riikliku pädeva asutuse kaudu, kes kogub andmeid oma riigis asuvatelt järelevalve alla kuuluvatelt üksustelt. Riiklikelt pädevatelt asutustelt andmete kogumise eest vastutab EKP statistika peadirektoraadi pangandusjärelevalve andmete osakond. Riiklikud pädevad asutused laadivad järelevalvearuandluse rakenduslikel tehnilistel standarditel põhinevad andmed, sealhulgas laiendatud finantsaruandluse (FINREP) andmed, XBRL-vormingus üles järelevalvega seotud pangandusandmete süsteemi (SUBA). Kui andmed on SUBA süsteemi edukalt üles laaditud ning vastavad EBA ja EKP andmeesituseeskirjadele, alustab süsteem andmete hindamist, tehes automaatselt põhjaliku andmete valideerimise.

Andmete valideerimisel on kaks eesmärki. Esiteks kontrollitakse XBRLi valideerimiseeskirjade alusel eelkõige järjepidevust ja täpsust asjaomase mooduli raames. EBA avaldab selle teabe korrapäraselt. Teiseks kontrollib EKP andmete täielikkust, et kindlaks teha moodulist puuduvad või sellesse ootamatult lisatud vormid. Paranduste saamisel korratakse eespool kirjeldatud korrapärast andmete edastamise ja kvaliteedikontrolli protsessi. Lisaks sellele teeb EKP oma andmekvaliteedi hindamise raamistikust lähtuvalt ka täiendavat kontrolli.

Regulatiivse aruandluse andmeid levitatakse nii ühtse järelevalvemehhanismi väliselt kui ka siseselt. Kooskõlas EBA otsusega, mis käsitleb pädevate asutuste aruandlust EBA-le, edastatakse rakenduslikel tehnilistel standarditel põhinevad andmed kõrgeimal konsolideerimistasandil (EBA veebilehel avaldatud krediidiasutuste valimi kohta) nende saamisel kohe EBA-le (väline levitamine). Kehtestatud on järkjärguline käsitlusviis, mis aitab vältida andmete kahekordset esitamist riiklike pädevate asutuste poolt nii EKP-le kui ka EBA-le ning tagab riiklike pädevate asutuste, EKP ja EBA andmebaaside täieliku vastavuse.

Rakenduslikel tehnilistel standarditel põhinevad andmed, mis on SUBAsse sisestatud, tehakse ühtse järelevalvemehhanismi piires sisemiselt kättesaadavaks eri vormingutes ja erinevate vahendite abil (sisemine levitamine). Oluliste krediidiasutuste ja kõrge prioriteediga vähem oluliste krediidiasutuste andmed, mis on päeva jooksul SUBAsse sisestatud, teisendatakse öösel Exceli tabeliteks ja laaditakse üles ühtse järelevalvemehhanismi teabehaldussüsteemi. See protsess võimaldab järelevalveasutustel saada juurdepääsu kõnealustele andmetele järgmisel päeval pärast nende laekumist EKP-le. Lisaks ajakohastatakse oluliste krediidiasutuste kõik riskinäitajad kohe, kui SUBAsse laaditakse üles vähemalt üks arvutusi mõjutav moodul.

Andmekvaliteedi hindamine

Asjakohaste ja kvaliteetsete andmete kättesaadavus on tähtis nii järelevalve alla kuuluvatele krediidiasutustele kui ka järelevalveasutustele. Andmete kvaliteet ja asutusesisene riskide koondamise suutlikkus on usaldusväärse riskipõhise otsuste tegemise ja seega ka nõuetekohase riskijuhtimise olulised eeltingimused. Andmete kvaliteedi esmase hindamise eest vastutavad riiklikud pädevad asutused. Lisaks riigi tasandil tehtavale ühtlustatud valideerimisele (nt rakenduslikel tehnilistel standarditel põhinevate andmete suhtes kohaldatavate EBA koostatud XBRLi valideerimisreeglite alusel) võivad riiklikud pädevad asutused kasutada esitatavate andmete kvaliteedi parandamiseks täiendavaid meetodeid. Andmete teistkordse hindamise eest vastutab EKP, tehes täiendavaid kontrolle, mida mõnel juhul saab teha ainult täieliku andmekogumi kohta, näiteks samalaadsete gruppide analüüsid, usaldatavuskontrollid ja riikidevahelised võrdlused. Teistkordse hindamise käigus leitud vigade ja usaldatavusprobleemide korral võtavad riiklikud pädevad asutused krediidiasutuste suhtes järelmeetmeid.

EKP hindab andmete kvaliteeti kindlaksmääratud kriteeriumite alusel:

- **täpsus:** aruandluses kajastatud väärtuse lähedus asjaomasele järelevalvealasele mõistele. Järelevalvestatistikas tähendab täpsus vigade puudumist ja aruandluses kajastatud väärtuste täpset vastavust iga andmepunkti aluseks olevale mõistele;
- **usaldusväärsus:** konkreetse andmepunkti muudetud väärtuste lähedus esialgu avaldatud väärtusele. See kriteerium põhineb olulise uuesti esitamise määratlusel ja seda analüüsitakse uuesti esitamist käsitlevates uuringutes;

- **täielikkus:** nõutava teabe kättesaadavus. Puuduvate andmete tuvastamiseks kontrollitakse andmete täielikkust;
- **järjepidevus**: andmete eri allrühmade vaheliste loogiliste seoste täitmine (nt eri vormide vahel), nende vastavus krediidiasutusega seostatud põhiandmetele ja muudele avaldatud andmetele;
- **usaldatavus:** kontrolli eesmärk on tuvastada erandid aruandes kajastatud andmetes. Selleks vaadatakse läbi asjaomase muutuja aegread, et hinnata, kas väärtused lahknevad oluliselt tavapärasest või kas väärtused on eriti suured (või väikesed) võrreldes teiste samalaadsete krediidiasutustega;
- **õigeaegsus**: ajavahemik andmete esitamise kohustusliku kuupäeva ja selle kuupäeva vahel, mil riiklik pädev asutus need tegelikult EKP-le esitas.

EKP statistika peadirektoraat koostab nende kriteeriumite põhjal erinevad näidikud ja aruanded, sealhulgas iga olulise krediidiasutuse puhul kord kvartalis esitatav aruanne rakenduslikel tehnilistel standarditel põhinevate andmete kvaliteedi kohta. EKP statistika peadirektoraat jagab andmete kvaliteedi aruandeid ka riiklike pädevate asutustega ning teavitab neid muutustest. Aruanded esitatakse ühisele järelevalverühmale, kes kasutab neid andmete kvaliteedi jälgimiseks. Kui aruandest ilmnevad olulised probleemid andmete kvaliteedis ja ühine järelevalverühm tuvastab proportsionaalse analüüsi järel regulatiivsete nõuete rikkumise, võtab ta järelevalvemeetmeid. Näiteks võib järelevalve alla kuuluvale üksusele esitada tegevusjuhise või korraldada kohtumise krediidiasutuse juhtkonnaga. Teise võimalusena võib ühine järelevalverühm teha järelevalvenõukogule ja EKP nõukogule ettepaneku kasutada järelevalvevolitusi. Aruande tulemusi võetakse tõenäoliselt arvesse ka asjaomase järelevalve alla kuuluva üksuse riskide hindamisel, et üksuse olukorda täiendavalt analüüsida.

4.4 Juhtorganite liikmete sobivuse hindamine (sobivuse ja nõuetekohasuse hindamine)

4.4.1 Eesmärgid

Krediidiasutuse juhtorgan peab olema oma kohustuste täitmiseks sobiv ning selle koosseis peab toetama krediidiasutuse tõhusat juhtimist ja tasakaalustatud otsuste tegemist. See mõjutab nii krediidiasutuse enda ohutust ja usaldusväärsust kui ka pangandussektorit laiemalt, kuna suurendab üldsuse usaldust euroala finantssektori juhtimise vastu.

Järelevalve alla kuuluvatel üksustel lasub esmane vastutus selle eest, et valida ja määrata oma juhtorganisse isikud, kes vastavad sobivuse ja nõuetekohasuse nõuetele („sobivus”). Järelevalve alla kuuluv üksus peab täitma enda hoolsuskohustust ja hindama juhtorgani liikmeid mitte üksnes enne nende ametissenimetamist, vaid pidevalt (nt juhul, kui juhtorgani liikme ülesanded

muutuvad olulisel määral). Järelevalve alla kuuluvad üksused peavad tagama, et asjaomased isikud teevad seejuures täielikult ja läbipaistvalt koostööd.

4.4.2 Ulatus

EKP on kohustatud tegema otsuseid EKP otsese järelevalve alla kuuluvates krediidiasutustes (olulised krediidiasutused), sealhulgas (sega)finantsvaldusettevõtjates, ning tegevusloa andmise või olulise osaluse omandamise korral ka vähem olulistes krediidiasutustes juhtimisfunktsiooni (tegevjuhid) ja järelevalvefunktsiooni (mitte-tegevjuhid) täitvate juhtorgani liikmete sobivuse kohta. Korraliste ametissenimetamiste eest vähem olulistes krediidiasutustes (st väljaspool tegevusloa andmise või olulise osaluse omandamise menetlust) vastutab riiklik pädev asutus.

EKP on kohustatud täitma kontrollifunktsiooni. Tema ülesanne on tagada, et järelevalve alla kuuluvad olulised üksused täidavad töökindla üldjuhtimise korra kehtestamise nõudeid, sealhulgas krediidiasutuste juhtimise eest vastutavate isikute sobivuse ja nõuetekohasuse nõudeid. EKP-l on ka otsene pädevus kasutada liikmesriigi õigusega antud järelevalvevolitusi (mida ei ole ELi õiguses sõnaselgelt mainitud) seoses olulistes krediidiasutustes põhifunktsioonide täitjate ametisse nimetamise heakskiitmisega liikmesriigi õiguses sätestatud tingimustel ja piires.

4.4.3 Õigusraamistik

Kapitalinõuete määrus

Kapitalinõuete direktiivi artiklid 88, 91 ja 121

SSMi määruse artiklid 4, 6 ja 9

EKP kohaldab järelevalveülesannete täitmisel kogu asjakohast liidu õigust ja kui kõnealusteks liidu õigusaktideks on direktiivid, neid direktiive riigisisesesse õigusesse ülevõtvaid õigusakte. Sobivusnõuded on lühidalt kokku võetud kapitalinõuete direktiivis. Direktiivis käsitletakse sobivuse ja nõuetekohasuse standardite sisu, kuid ei täpsustata erinevate kriteeriumite üksikasju; direktiivis ei käsitleta, millist järelevalvemenetluse liiki tuleb järgida (st kas ametissenimetamisel taotletakse järelevalveasutuse eelnevat heakskiitu või järelevalveasutust teavitatakse ametissenimetamise järel).

Seega kohaldab EKP ühtse järelevalvemehhanismi raames sobivuse ja nõuetekohasuse otsuste tegemisel kapitalinõuete direktiivi rakendavates siduvates riiklikes õigusnormides sätestatud sisulisi sobivuse ja nõuetekohasuse nõudeid. Kuna kapitalinõuete direktiivi sobivuse ja nõuetekohasuse nõudeid tuleb käsitada minimaalse ühtlustamisena, on euroala 19 riiki kasutanud selle ülevõtmisel erinevaid lähenemisviise. Mõned riigid on läinud kapitalinõuete direktiivi nõuetest ka kaugemale.

Riigisiseste õigusaktide kõrval järgib EKP ka EBA koostatud sobivuse hindamise suuniseid ning sisejuhtimise suuniseid. Need jätavad riiklikele pädevatele asutustele ja EKP-le teatud võimaluse lisada nõuetele täiendavaid üksikasju. EKP võtab sobivuse ja nõuetekohasuse hindamisel arvesse nimetatud suunistes sisalduvaid mõisteid ja põhimõtteid.

Praktikas peavad krediidiasutuse juhtorgani liikmete sobivuse hindamise regulatiivseid nõudeid kohaldama riiklikud pädevad asutused. Õigusnõuete kohaldamise järjepidevuse tagamiseks on vaja selgitada nende nõuete tõlgendamist ning välja töötada ühtsed järelevalvetavad ja -protsessid.

Sel eesmärgil on EKP koos riiklike pädevate asutustega välja töötanud sobivuse ja nõuetekohasuse kriteeriumeid ning järelevalvetavasid ja -protsesse käsitlevad põhimõtted, milles selgitatakse üksikasjalikumalt, kuidas ühtne järelevalvemehhanism kohaldab üksikjuhtumi põhiselt kapitalinõuete direktiivi ja EBA suuniseid. Need põhimõtted võetakse vastu, ilma et need piiraksid riigisisese õiguse kohaldamist ja kooskõlas EBA suunistega. Kui ei ole vastukäivaid siduvaid riiklikke õigusnorme, peavad EKP ja riiklikud pädevad asutused neist põhimõtetest kinni pidama. Riiklikud pädevad asutused on kohustunud võimaluse korral tõlgendama ja välja töötama riiklikke õigusnorme kooskõlas nende põhimõtetega.

Eespool nimetatud EKP põhimõtteid ja järelevalvetavasid on üksikasjalikumalt selgitatud EKP juhendis sobivuse ja nõuetekohasuse hindamise kohta, mis on kättesaadav EKP pangandusjärelevalve veebilehel.

4.4.4 Hindamiskriteeriumid

Juhtorgani liikmete sobivust ja nõuetekohasust hinnatakse viie kriteeriumi alusel: i) kogemus, ii) maine, iii) huvide konflikt ja sõltumatus, iv) ametiülesannete täitmisele pühendatav aeg ja v) kollektiivne sobivus.

Kogu sobivuse ja nõuetekohasuse hindamise protsessi vältel kohaldatakse proportsionaalsuse põhimõtet, mis tähendab, et sobivuskriteeriumide kohaldamine peaks olema kooskõlas üksuse suurusega ning selle tegevuse laadi, ulatuse ja keerukusega, aga ka konkreetse ametikohaga. Proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamine sobivuskriteeriumite suhtes ei saa kaasa tuua sobivusstandardite langetamist, kuid selle tulemusel võidakse kasutada erinevaid lähenemisviise hindamismenetluses või sobivuskriteeriumite kohaldamisel (nt seoses teadmiste, oskuste ja kogemuste taseme või valdkondadega või juhtimisfunktsiooni täitvate juhtorgani liikmete ja järelevalvefunktsiooni täitvate juhtorgani liikmete ametiülesannete täitmisele pühendatava ajaga). Seetõttu sõltub hindamine kõigil juhtudel individuaalsest analüüsist ja järelevalvehinnangust.

Kogemus

Juhtorgani liikmetel peavad olema piisavad teadmised, oskused ja kogemused oma kohustuste täitmiseks. Mõiste „kogemus”, mida kasutatakse edaspidi laias tähenduses, hõlmab nii praktilist erialast kogemust, mis on omandatud eelmistel ametikohtadel, kui ka teoreetilist kogemust (teadmised ja oskused), mis on omandatud õpingute käigus ja koolitustel.

Kõikidelt juhtorgani liikmetelt eeldatakse vähemalt teoreetilist panganduskogemust, mis võimaldab neil mõista krediidiasutuse tegevust ja peamisi riske.

Juhtimisfunktsiooni täitva juhtorgani liikmelt nõutava kogemuse pikkus ja laad võivad erineda järelevalvefunktsiooni täitva juhtorgani liikmelt nõutava kogemuse pikkusest ja laadist, eriti juhul, kui neid funktsioone täidavad eraldi organid. Vajalikuks võidakse pidada lisakogemust, arvestades konkreetseid asjaolusid, näiteks selle ametikoha funktsiooni, millele kandideeritakse, üksuse laadi, suurust ja keerukust või muid tegureid, mida tuleb konkreetsel juhul arvesse võtta.

Maine

Juhtorgani liikmete maine peab olema igal ajal piisavalt hea, et tagada järelevalve alla kuuluva üksuse kindel ja usaldusväärne juhtimine. Kuna isikul võib olla kas hea või halb maine, ei saa proportsionaalsuse põhimõtet kohaldada maine nõude suhtes või maine nõude hindamisel, mis peaks toimuma kõikide krediidiasutuste puhul ühtmoodi.

Hindamisele kuuluva juhtorgani liikme maine loetakse heaks, kui puuduvad tõendid vastupidise kohta ja ei ole põhjust tema heas maines põhjendatult kahelda. Kui juhtorgani liikme isiklik või tööalane käitumine annab alust kahelda tema võimes tagada krediidiasutuse kindel ja usaldusväärne juhtimine, peab järelevalve alla kuuluv üksus ja/või hindamisele kuuluv juhtorgani liige sellest teavitama pädevat asutust, kes hindab asjaolude olulisust.

Pooleli olev, aga ka lõpetatud kriminaal- või haldusmenetlus võib mõjutada hindamisele kuuluva juhtorgani liikme ning järelevalve alla kuuluva üksuse mainet isegi siis, kui juhtorgani liige on nimetatud või nimetatakse ametisse muus riigis kui see, kus asjasse puutuvad sündmused toimusid. Pooleli olev menetlus võib mõjutada ka liikme suutlikkust pühendada piisavalt aega oma ülesannete täitmisele ja hindamisel tuleb seda arvesse võtta.

Huvide konflikt

Juhtorgani liikmed peavad olema suutelised tegema usaldusväärseid, objektiivseid ja sõltumatuid otsuseid (st tegutsema lähtuvalt sõltumatuse põhimõttest). Sõltumatust võib mõjutada huvide konflikt.

Järelevalve alla kuuluval üksusel peavad olema juhtimispõhimõtted mis võimaldavad tegelikke, potentsiaalseid (st mida on võimalik mõistlikult ette näha) või näilisi (st üldsuse poolt tajutavate) huvide konflikte kindlaks teha, avalikustada, leevendada, juhtida ja ennetada. Huvide konflikt esineb juhul, kui juhtorgani liikme huvid võivad negatiivselt mõjutada järelevalve alla kuuluva üksuse huve.

Huvide konflikti olemasolu ei tähenda tingimata, et juhtorgani liiget ei saa tunnistada sobivaks. See on nii ainult juhul, kui huvide konfliktist tuleneb oluline risk ja kui huvide konflikti ei ole võimalik järelevalve alla kuuluva üksuse kirjalike põhimõtete alusel ennetada, asjakohaselt leevendada või juhtida.

Kui riigisisene materiaalõigus sisaldab lisaks konkreetseid formaalseid sõltumatuse kriteeriumeid, mis puudutavad juhtorgani teatud liikmeid (nn sõltumatud direktorid), tuleb arvesse võtta ka neid kriteeriumeid.

Ametiülesannete täitmisele pühendatav aeg

Kõik juhtorgani liikmed peavad pühendama piisavalt aega oma ülesannete täitmisele krediidiasutuses. Aega, mille direktor saab pühendada oma ülesannete täitmisele, võivad mõjutada mitmesugused tegurid, näiteks juhtkonnakohtade arv (kvantitatiivne hindamine). Lisaks sellele tuleb hinnata kvalitatiivseid tegureid.

Kapitalinõuete direktiivi kohaselt võib olulise krediidiasutuse juhtorgani liikmel olla üks koht tegevjuhtkonnas koos kahe kohaga mitte-tegevjuhtkonnas või neli kohta mitte-tegevjuhtkonnas. Sellest reeglist on siiski kaks erandit.

Kvalitatiivsed tegurid, mis määravad, kui palju aega direktor saab pühendada oma ülesannete täitmisele, on näiteks järgmised: i) nende üksuste suurus ja olukord, kus tal on juhtkonnakoht, samuti nende tegevuse laad, ulatus ja keerukus; ii) üksuste asukoht või asukohariik ning iii) muud ametialased või isiklikud kohustused ja asjaolud (nt kohtuasi, milles juhtorgani liige osaleb). Kui järelevalve alla kuuluv üksus hindab, kas juhtorgani liige suudab pühendada oma ametikohustuste täitmisele piisavalt aega, peaks ta arvesse võtma ka pideva õppimise ja arenemise vajadust ning vajadust ettenägematute asjaolude korral kasutatavate puhvrite järele. Ettenägematud asjaolud hõlmavad peale krediidiasutusega seotud kriisiolukordade ka asjaolusid, mis võivad ootamatult mõjutada ametiülesannete täitmisele pühendatavat aega (nt kohtuasjad).

Kollektiivne sobivus

Järelevalve alla kuuluval üksusel lasub esmane kohustus tuvastada lüngad kollektiivses sobivuses, viies selleks läbi juhtorgani enesehindamise (näiteks sobivusmaatriksi alusel). Järelevalve alla kuuluv üksus peab ühist järelevalverühma lünkadest teavitama ja neid temaga arutama, sest juhtorgani kollektiivse sobivuse järelevalve on üldjuhtimise pideva järelevalve küsimus. Juhtorgani liikme sobivuse ja nõuetekohasuse esialgsel hindamisel on üks kriteerium see, kuidas konkreetne isik vastab kollektiivse sobivuse nõudele.

Hindamisprotsess

EKP teeb otsuse ainult olulist krediidiasutust puudutava ametissenimetamise kohta, välja arvatud juhul, kui ametissenimetamine moodustab osa tegevusloa andmise või olulise osaluse omandamise menetlusest (neid menetlusi viiakse läbi nii oluliste kui ka vähem oluliste krediidiasutuste puhul).

Ametissenimetamisest teatab krediidiasutus (või erandkorras ka hindamisele kuuluv juhtorgani liige) asjaomasele riiklikule pädevale asutusele, kasutades selleks riiklikku teavitusvormi. Seejärel teavitab riiklik pädev asutus EKPd. Koos koguvad nad vajaliku teabe, teevad hindamise ning esitavad üksikasjaliku ettepaneku otsuse kohta.

EKP võtab vastu ametliku otsuse pärast igat sobivuse ja nõuetekohasuse hindamist. Kui see on asjakohane, tehakse otsus siseriiklikes õigusaktides sätestatud tähtaja jooksul. Juhtorgani liiget peetakse sobivaks ja nõuetekohaseks või mitte. Positiivse otsuse tegemisel on EKP-l siiski õigus lisada soovitusi, tingimusi või kohustusi. Kui probleeme ei saa nende vahendite abil nõuetekohaselt lahendada, tuleb teha negatiivne otsus. EKP-l on volitus kõrvaldada mis tahes ajal ametist järelevalve alla kuuluva olulise üksuse juhtorgani liikmed, kes ei vasta sobivusnõuetele.

Järelevalve alla kuuluvat üksust (või erandjuhul juhtorgani liiget) teavitatakse EKP otsusest. Kui see on asjakohane, peavad järelevalve alla kuuluv üksus ja hindamisele kuuluv juhtorgani liige täitma kõiki muid siseriiklikes õigusaktides sätestatud nõudeid, näiteks riiklikus registris registreerimise nõuet.

Juhtorgani liige ja järelevalvealune üksus võivad taotleda otsuse läbivaatamist vaidlustusnõukogus või kaevata selle edasi otse Euroopa Liidu Kohtusse.

4.5 Pideva järelevalve tegemine

Oluliste krediidiasutuste pidevat järelevalvet teevad ühised järelevalverühmad EKP ja riiklike pädevate asutuste horisontaalsete osakondade toetusel. Pidev järelevalve tähendab korrapäraste ja sihtotstarbeliste meetmete võtmist ning hõlmab SEPi rakendamist (vt jagu 4.1) ja SREPi tegemist (vt jagu 4.6). Ühtlasi tagavad ühised järelevalverühmad koostöö kohapealse kontrolli meeskondadega ja suhtlevad riigi järelevalveasutustega.

Ühised järelevalverühmad koguvad krediidiasutuste kohta pidevalt teavet ja tagavad kestva järelevalvealase dialoogi.

4.5.1 Teabe kogumine

SSMi määruse artiklid 10 ja 11

Ühine järelevalverühm kasutab krediidiasutuse riskiprofiili pidevaks hindamiseks mitmesuguseid kvantitatiivseid ja kvalitatiivseid teabeallikaid. Ühised järelevalverühmad on ühtses järelevalvemehhanismis ühtseks teabekeskuseks suhtluses järelevalve alla kuuluvate üksuste ja teiste järelevalveasutustega. Ühise järelevalverühma koordinaator vastutab teabe levitamise eest kõikide asjaomaste osapoolte vahel. Kogu teave talletatakse ühtse järelevalvemehhanismi keskses andmebaasis või teabehaldussüsteemis.

Ühtse teabekeskuse põhimõttest on õiguslikel ja tehnilisel põhjusel siiski erandeid. Enamiku kvantitatiivse teabe kogumiseks on kehtestatud eraldi menetlusnormid.

Korrapäraseks aruandluseks, näiteks COREPi ja FINREPi puhul, kasutatakse olemasolevaid aruandlusplatvorme ja -menetlusi (vt jagu 4.3).

Üldjuhul võib EKP nõuda dokumentide esitamist ning küsida järelevalve alla kuuluvatelt üksustelt kirjalikke ja suulisi selgitusi sellise teabe kohta. Selle näiteks on siseandmed ja tegevusaruanded, nagu riskiaruanded, siseauditi aruanded, strateegiad ning äriplaanid ja kapitalikavad. EKP võib kasutada konkreetsete küsimuste ja riskide jälgimiseks ka järelevalvetegevuse käigus kogutud täiendavaid andmeid ning välistelt teenuseosutajatelt saadud teavet.

4.5.2 Pidev järelevalvealane dialoog

Kapitalinõuete direktiivi artiklid 10, 97, 104 ja 105

Suunised järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi ühiste menetluste ning metoodikate kohta (EBA/GL/2014/13)

Ühised järelevalverühmad korraldavad igapäevase järelevalve käigus korrapäraseid ja erakorralisi kohtumisi järelevalve alla kuuluvate üksuste eri tasandi töötajatega. Pideva järelevalvealase dialoogi pidamine on äärmiselt tähtis riskide varajaseks tuvastamiseks ja parandusmeetmete õigeaegseks võtmiseks. Samuti suurendab järelevalvealane dialoog järelevalve alla kuuluvate üksuste ja järelevalveasutuste ühist arusaama selliste järelevalvemenetluste nagu SREP ja stressitestid põhielementidest ja tulemuste peamistest teguritest.

SEPi koostamise iga-aastase protsessi raames valmistavad ühised järelevalverühmad ette iga järelevalve alla kuuluva üksusega toimuvate peamiste kohtumiste aastakava. Kava võib aasta jooksul ajakohastada. Peale selle võib järelevalveasutuse või asjaomase järelevalve alla kuuluva üksuse taotlusel korraldada sihtotstarbelisi kohtumisi. Riiklik pädev asutus ja krediidiasutuse kohalik juhtkond võivad ühtse järelevalvemehhanismi väliste järelevalveülesannete käsitlemiseks kohtuda siiski ka ühist järelevalverühma kaasamata, kuid teda sellest teavitades.

Korrapäraseid kohtumisi korraldatakse nii grupi juhtkonna kui ka oluliste tütarettevõtjate juhtkonnaga. Üldjuhul kohtutakse vähemalt kord aastas tegevjuhi, riskijuhi ja finantsjuhiga ning järelevalve alla kuuluva üksuse nõukogu esimehe ja siseauditi juhiga nii grupi kui ka asjaomaste tütarettevõtjate tasandil. Lisaks sellele võidakse korraldada kohtumisi peamiste äriliinide ning vastavus- ja tugiosakondade juhtidega, aga ka temaatilisi kohtumisi tehnilisel tasandil.

Ühise järelevalverühma koordinaator korraldab tavaliselt kohtumise krediidiasutuse juhtorganiga, et tutvustada SREPi järeldusi ja SREPi otsuse eelnõu aluseks olevaid põhjendusi. See on järelevalvealase dialoogi põhielement, mis võimaldab krediidiasutusel aru saada, kuidas teda on hinnatud ja millised valdkonnad vajavad parandamist.

Aeg-ajalt korraldab EKP sektori esindajatega täiendavaid kohtumisi, näiteks tegevjuhtide seminare spetsiaalsetel teemadel.

4.5.3 Ühtse järelevalvemehhanismi temaatilised analüüsid

Kapitalinõuete direktiivi artikkel 99

SSMi määruse artikkel 4, artikli 6 lõige 1, artikli 9 lõige 1 ja artikkel 10

EKP teeb temaatilisi analüüse teemadel, mis mõjutavad üldjuhul mitmes riigis tegutsevaid krediidiasutuste gruppe, kes kasutavad erinevaid ärimudelid ning on erineva suuruse ja keerukusega (nt juhtimise ja riskivalmiduse temaatiline analüüs). Temaatilise analüüsi tegemisel koostatakse krediidiasutuste valim, mis võimaldab usaldusväärset horisontaalset analüüsi ja võrdlusanalüüsi. Selle eesmärk on saada väärtuslikku teavet osalevates liikmesriikides täheldatud riskitegurite kohta. Faktide kindlakstegemisele keskendudes püütakse temaatilise analüüsi abil saada valitud teemadel põhjalikke teadmisi. Olenevalt teemast ja järeldustest võib temaatilise analüüsi tulemusi kasutada ühtse järelevalvemehhanismi suuniste väljatöötamiseks, parimate tavade kindlakstegemise ja/või edendamise toetamiseks või isegi krediidiasutusepõhiste kvalitatiivsete ja/või kvantitatiivsete meetmete võtmiseks. Temaatilise analüüsi valimisse kaasatud krediidiasutuste puhul võetakse analüüsi tulemusi arvesse iga-aastase SREPi tegemisel.

Temaatilise analüüsi teemad määrab järelevalvenõukogu, kes kiidab heaks järgmise aasta järelevalveprioriteedid, millest lähtudes tuvastatakse põhjalikku hindamist vajavad teemad. Temaatilise analüüsi võimalike teemade kindlakstegemist koordineerib järelevalvealase kontrolliprogrammi kavandamise ja kooskõlastamise osakond koostöös ühtse järelevalvemehhanismi teiste sidusrühmadega, nagu peadirektoraadid, ühised järelevalverühmad või EKP muud tegevusharud, riiklike pädevate asutuste horisontaalsed osakonnad ja rahvusvahelised asutused (nt EBA ja Baseli pangajärelevalve komitee).

Ühised järelevalverühmad edastavad teabe tehtud järelduste või parandamist vajavate valdkondade kohta spetsiaalse kirja või järelevalveotsusega. Avastatud puuduste tõsidusest olenevalt võib nõuda tegevuskava koostamist või konkreetsete parandusmeetmete võtmist. Pangandussektorile võib edastada temaatilise analüüsi koondtulemused, andes välja ühtse järelevalvemehhanismi ootusi sisaldava dokumendi.

4.5.4 Korrapärase regulatiivse analüüsi protsessid

Kapitalinõuete direktiiv

EBA suunised

Korrapärane regulatiivne analüüs hõlmab kapitalinõuete määrusest ja direktiivist ning pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivist tulenevaid järelevalveülesandeid, näiteks krediidiasutuste finantsseisundi taastamise kavade ja tasustamispoliitika korrapärast hindamist, 3. samba raames avalikustatava teabe nõuetele vastavuse hindamist ning dividendide jaotamise põhimõtete hindamist.

Iga ühine järelevalverühm peab näiteks koguma teavet järelevalve alla kuuluva krediidiasutuse tasustamispoliitika ja -tavade kohta ning läbi viima mõtestatud analüüsi, et hinnata vastavust kapitalinõuete direktiivi asjaomastele nõuetele. Hinnangut võetakse arvesse SREPi otsustes (vt jagu 4.7).

Seoses usaldusväärse tasustamispoliitika kohaldamisega peavad ühised järelevalverühmad hindama järelevalve alla kuuluvate krediidiasutuste taotlusi, mis käsitlevad eelneva heakskiidu saamist töötajate vabastamisele krediidiasutuse

riskiprofiili olulise mõjutamise eeldusest (nn kindlaksmääratud töötajad) või muutuvtasu osakaalu suurendamist võrreldes põhitöötasuga. Esimesel juhul võtab EKP nõukogu järelevalvenõukogu ettepaneku alusel vastu EKP otsuse (järgides EKP otsustusprotsessi). Viimasel juhul ei pea pädev asutus tavaliselt spetsiaalset otsust tegema, kui on ette näha, et kapitalibaas püsib kindlana.

Ühised järelevalverühmad on samuti kohustatud hindama, kas järelevalve alla kuuluvad krediidiasutused täidavad 3. samba avalikustamisnõudeid, mis tulenevad kapitalinõuete direktiivist ja määrusest, EBA suunistest ja riigi õigusnormidest. Sellega seoses hindavad ühised järelevalverühmad nii avalikustatud dokumente kui ka krediidiasutusesisest korda ja tavasid, mis reguleerivad avalikustamisega seotud otsuseid ja tegevusi. Selle hindamise tulemusi võib samuti arvesse võtta SREPi otsuses.

4.6 Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi teostamine

4.6.1 SREPi raamistik

Kapitalinõuete direktiivi artiklid 97, 98, 104, 105 ja 110

SSMi määruse artiklid 4 ja 16

Komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 710/2014 ühisotsuste kohta

Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2016/98 järelevalvekolleegiumide toimimise kohta

Rakenduslikud tehnilised standardid järelevalvekolleegiumide tegevuse kohta (EL/2016/99)

Suunised järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi ühiste menetluste ning metoodikate kohta (EBA/GL/2014/13)

EBA arvamus 1. ja 2. samba ja kombineeritud puhvrite kohta

EBA selgitus ELi-ülese stressitesti tulemuste kasutamise kohta SREPis

Suunised pankadele viivislaenude kohta

Kapitalinõuete direktiivis on sätestatud, et ühised järelevalverühmad peavad SREPi raames vähemalt kord aastas läbi vaatama enda järelevalve alla kuuluvate krediidiasutuste rakendatavad korrad, strateegiad, protsessid ja mehhanismid. Kohaldatava metoodika väljatöötamise, horisontaalsete analüüside tegemise ja protsessi koordineerimise eest vastutavad horisontaalsed funktsioonid. SREPi hindamistegevus on pidev protsess. Selle alusel tehakse otsused kapitali- ja likviidsustaseme adekvaatsuse kohta ning täiendavate järelevalvemeetmete kohta, mis võetakse vastu vähemalt kord aastas ja mida vajaduse korral ajakohastatakse.

Ühtse järelevalvemehhanismi SREPi protsess ja metoodika põhinevad EBA koostatud SREPi suunistel ja neid ajakohastatakse vastavalt kõnealustele suunistele, kajastades ka uusi kohaldatavaid õigusnorme. Arenevate tavadega sammu pidamiseks võetakse SREPi tegemisel arvesse ka ühtse järelevalvemehhanismi riikide juhtivaid tavasid ja rahvusvaheliste asutuste soovitusi, tagades seeläbi pideva täiustamise.

Pidev, ettevaatav ja proportsionaalne hindamine

SREPi tegemisel lähtutakse proportsionaalsuse põhimõttest: SREPi sagedus, ulatus ja põhjalikkus väljendavad konkreetse krediidiasutuse puhul vajalikuks peetud järelevalvetaset (vastavalt SEPile; vt punkt 4.1.3), mis omakorda sõltub selle krediidiasutuse riskiprofiilist.

SREPi tulemuste põhjal võetakse järelevalvemeetmeid, sealhulgas kapitali ja/või likviidsusega seotud meetmeid ning muud liiki järelevalvemeetmeid. Ühtse järelevalvemehhanismi SREPi metoodikas järgitakse oluliste krediidiasutuste puhul

EBA koostatud SREPi suuniseid ning tuginetakse nii ühtse järelevalvemehhanismi riikide parimatele tavadele kui ka muude rahvusvaheliste organite antud soovitustele. SREPi viivad läbi EKP ja riiklike pädevate asutuste kogenud järelevalvespetsialistid. Oma panuse annavad 26 riiklikku asutust 19 liikmesriigist. Seda toetavad ühine integreeritud IT-süsteem ja turvaline teabevoog kõikide järelevalveasutuste vahel. Tagatud on nii riiklike pädevate asutuste kui ka EKP eriteadmiste täielik arvessevõtmine. Andmete kvaliteeti hinnatakse ja kontrollitakse näiteks nii riikliku pädeva asutuse kui ka EKP tasandil.

SREPi hallatakse esmatähtsa projektina ja seda koordineerib mikrotasandi usaldatavusjärelevalve IV peadirektoraat, mis järgib üldist ajakava ning kasutab ekspertide võrgustiku, temaatiliste seminaride ja IV peadirektoraadi korraldatud spetsiaalsete küsimustele vastamise sessioonide kaudu täiel määral ära EKP ja riiklike pädevate asutuste eriteadmisi (eriti metoodika arendamisel). Lisaks sellele tagatakse hindamise järjepidevus horisontaalsete analüüside abil, mida mikrotasandi usaldatavusjärelevalve IV peadirektoraadi spetsiaalsed horisontaalsed funktsioonid teevad kogu SREPi jooksul.

Ühised järelevalverühmad viivad SREPi läbi kogu aasta vältel, järgides ühtse järelevalvemehhanismi SREPi metoodikat ja SEPi. Jälgitavuse tagamiseks ja aruandekohustuse täitmiseks salvestatakse analüüs ja hindamistulemused, usaldatavusjärelevalvealased tegevused ning võetud meetmed ja nende tulemused järelevalvealases IT-süsteemis.

Terviklik lähenemisviis

SREPi eesmärk on saada võimalikult täpne ülevaade krediidiasutuse riskiprofiilist, võttes arvesse riske ja nende maandamismeetmeid. Krediidiasutuse riskiprofiil on mitmetahuline ja paljud riskitegurid on omavahel seotud. Võimalike järelevalvemeetmete otsustamisel võetakse seda arvesse. Seepärast tuleb üldise SREPi hinnangu koostamisel ja SREPi otsuse ettevalmistamisel arvesse võtta SREPi kõiki nelja põhielementi (vt **joonis 14** allpool).

Joonis 14

SREPi ülevaade

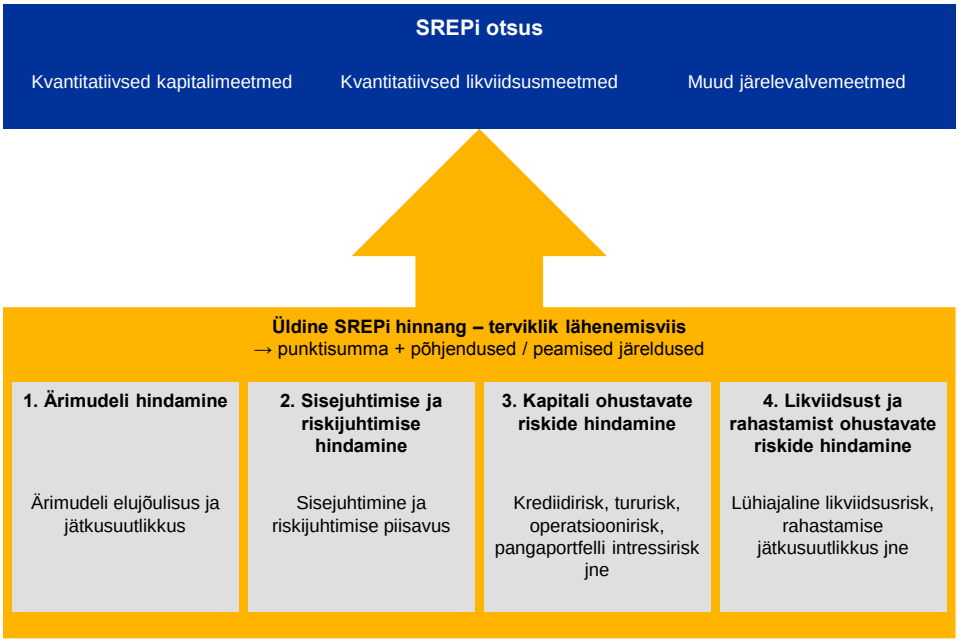

Allikas: EKP pangandusjärelevalve.

SREPi neli põhielementi on järgmised:

(i) ärimudeli ja kasumlikkuse hindamine (1. element), mis käsitleb krediidiasutuse ärimudeli laadi ja seda, kuidas see võib negatiivselt mõjutada tema suutlikkust toota kasumit ja edendada kasvu;

(ii) sisejuhtimise ja riskijuhtimise hindamine (2. element), mis keskendub krediidiasutuse sisekorraldusele ja sellele, kuidas ta juhib ja haldab oma äritegevust ning riske;

(iii) kapitali ohustavate riskide (krediidirisk, tururisk, operatsioonirisk ja pangaportfelli intressirisk) hindamine üksikute riskide haaval nii tavapärastes kui ka stressitingimustes (3. element); neid hinnanguid võetakse arvesse riskide katmiseks vajaliku kapitali esialgsel kindlakstegemisel ja kapitali adekvaatsuse hindamisel;

(iv) likviidsust ja rahastamist ohustavate riskide (lühikeses ja pikas plaanis) hindamine üksikute riskide haaval nii tavapärastes kui ka stressitingimustes (4. element); neid hinnanguid võetakse arvesse riskide katmiseks vajaliku likviidsusnõude esialgsel kindlakstegemisel ja likviidsuse adekvaatsuse hindamisel.

Iga ühine järelevalverühm vastutab SREPi läbiviimise eest tema järelevalve alla kuuluvate üksuste kohta eesmärgiga saada protsessi üksikasjalike etappide kaudu ajakohane ülevaade nende üksuste elujõulisusest. SREPi etappe kirjeldatakse ühtse järelevalvemehhanismi SREPi üldises ajakavas, mis tehakse ühistele

järelevalverühmadele kättesaadavaks igal aastal enne hindamisetapi algust, kui järelevalvenõukogu on selle heaks kiitnud (vt **joonis 15**).

Protsessi põhietappide struktuur võib erineda olenevalt sellest, kas olulisel grupil on ühtse järelevalvemehhanismi väliseid tütarettevõtjaid või olulisi filiaale. Sellisel juhul tuleb luua järelevalvekolleegium (vt punkt 1.4.3). Piiriüleste pangagruppide järelevalve tugevdamiseks on oluline suurendada ametiasutustevahelist koostööd nii ELi kui ka üleilmsel tasandil. Järelevalvekolleegiumid on alalised, ent paindlikud kooskõlastusstruktuurid, mis ühendavad pangagruppide järelevalves osalevaid reguleerivaid asutusi. Praktikas toimivad kolleegiumid päritoluliikmesriigi ja vastuvõtva liikmesriigi ametiasutuste vahelise teabevahetuse mehhanismina, mis võimaldab kooskõlastatult ja ühiselt kavandada ja täita peamisi järelevalveülesandeid, sealhulgas pideva järelevalve tegevusi. Samuti hõlbustavad kolleegiumid valmistumist kriisiolukordadeks ja nendega toimetulekut. Järelevalveasutuste üks põhiülesandeid kolleegiumite liikmena on teha otsuseid piiriüleste gruppide ja nende EMP riikides asuvate tütarettevõtjate riskipõhise kapitali adekvaatsuse kohta.

Allpool esitatud SREPi ajakava ja kirjeldatud üldise protsessi puhul eeldatakse, et EKP tegutseb konsolideeritud järelevalvet tegeva asutusena (st päritoluliikmesriigi järelevalveasutusena). Kui EKP tegutseb vastuvõtva liikmesriigi järelevalveasutusena, võib olla vaja järgida teistsugust ajakava ja protsessi.

Joonis 15

Lihtsustatud SREPi ajakava, mis lõpeb SREPi otsuse tegemisega

Allikas: EKP pangandusjärelevalve.

Kolmeetapiline lähenemisviis

Kapitali ja likviidsust ohustavate riskidega seotud SREPi elementide hindamist iseloomustab kolmeetapiline lähenemisviis nii riskitasemete kui ka riskikontrollimeetmete puhul. Ärimudelit ja kasumlikkust hõlmava elemendi hindamisel keskendutakse üksnes riskitasemetele, samal ajal kui sisejuhtimist ja riskijuhtimist hõlmava elemendi hindamisel võetakse arvesse ainult riskikontrollimeetmeid.

Kolmeetapilise lähenemisviisi ülesehitus on järgmine:

(i) **1. etapp:** teabe ja andmete kogumine, kasutades peamise allikana nõutavaid aruandeid, aga näiteks ka teavet, mis on kogutud temaatiliste analüüside, süvaanalüüside ja krediidiasutuse juhtkonnaga peetud kohtumiste käigus (vt punkt 4.5.3);

(ii) **2. etapp:** riskitaseme automaatse lähtepunktisumma arvutamine ja riskikontrollimeetmete ametlik nõuetele vastavuse kontroll;

(iii) **3. etapp:** piiratud järelevalvehinnang, mis põhineb täiendavatel teguritel ning milles võetakse arvesse krediidiasutuste eripärasid ja keerukust.

Ühised järelevalverühmad koostavad gruppide riskide hindamise aruandeid ja gruppide likviidsusriski hindamise aruandeid, tuginedes kõikidele SREPi ajakava kohaselt kättesaadavatele andmetele, kuid võttes arvesse ka pärast võrdluskuupäeva saadud olulist teavet. Järelevalvekolleegiumite puhul peavad ühised järelevalverühmad arvesse võtma ka vastuvõtva liikmesriigi järelevalveasutuste konkreetset panust, nagu on sätestatud kapitalinõuete direktiivis.

EBA suunised varajase sekkumise meetmete kasutamise käivitajate kohta (EBA/GL/2015/03)

Ühised järelevalverühmad valmistavad ette esialgsed seisukohad kapitali-, likviidsus- ja kvalitatiivsete meetmete kohta. Kooskõlas varajase sekkumise meetmeid käsitlevate EBA suunistega peaksid nad kaaluma varajase sekkumise meetmete vajadust, kui asjaomaste krediidiasutuste tulemused on mitterahuldavad ja riskitase seega kõrge.

Joonis 16

SREPi protsessi ja otsuste vaheline seos

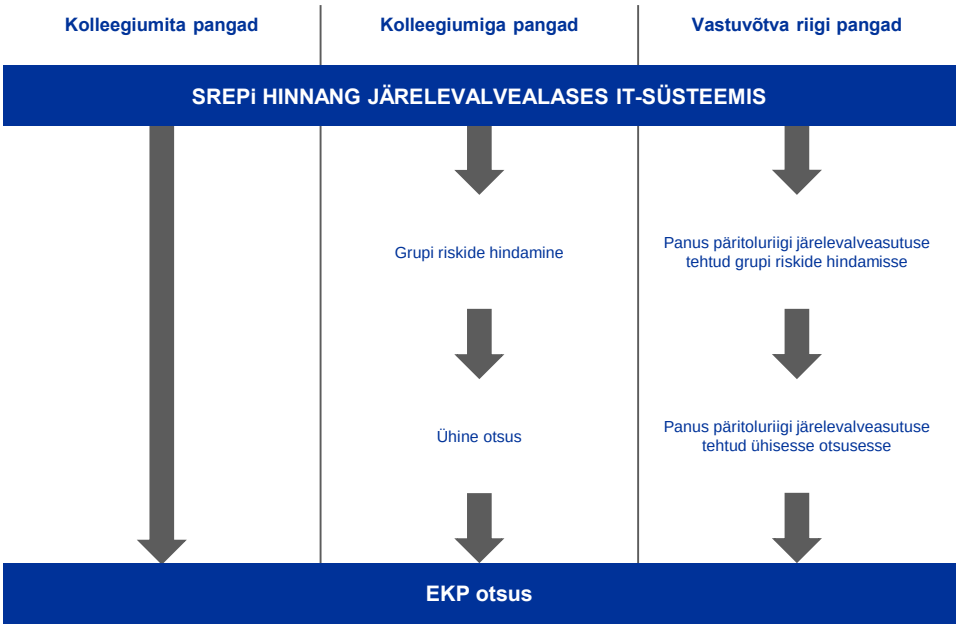

Allikas: EKP pangandusjärelevalve.
Märkus: vastuvõtva riigi pankade puhul võetakse EKP otsuses arvesse gruppi käsitleva ühisotsuse seda osa, mis puudutab ühtse järelevalvemehhanismi alla kuuluvat üksust.

4.6.2 Üldine SREPi hinnang ja otsus

SSMi määruse artiklid 16 ja 22

Üldise SREPi hinnangu alusel otsustavad ühised järelevalverühmad, millised on kõige asjakohasemad järelevalvemeetmed krediidiasutuses ilmnenud probleemide käsitlemiseks. Tavaolukorras järgitakse sealjuures SREPi ajakava. Mõningatel juhtudel võib aga olla vajalik käsitleda pideva jälgimise või muu järelevalvetegevuse (nt temaatilise analüüsi) käigus saadud teavet SREPi hinnangus, mida võetakse samuti arvesse SREPi otsuses. Sel juhul peab ühine järelevalverühm ajakohastama oma SREPi hinnangut esimesel võimalusel ja tegema ettepaneku uue SREPi otsuse vastuvõtmiseks.

Hinnangud on kättesaadavad kogu pangagrupi kohta konsolideeritud, allkonsolideeritud või üksikute krediidiasutuste tasemel ning neis võetakse nõuetekohaselt arvesse nii grupi kui ka tütarettevõtjate perspektiivi. Neid hinnanguid kasutatakse SREPi otsuste koostamisel.

SREPi hinnangu tulemusi kontrollitakse kahes etapis. Esmalt arutatakse riskihindamise tulemusi korrapäraselt ühise järelevalverühma põhirühma või kogu rühma tasandil. Võimalikud muudatused ja põhjendused salvestatakse järelevalvealases IT-süsteemis. Teisel kontrollitasandil saavad EKP vahendusstruktuurid korrapäraselt ajakohastatud hindamistulemusi ja võivad samuti neid vaidlustada. Iga-aastase SREPi tsükli jooksul valmistab metoodika ja standardite arendamise osakond ette erinevaid horisontaalseid analüüse eesmärgiga toetada samalaadsete krediidiasutuste võrdlust ja otsuste tegemist (vt joonis 17).

Joonis 17

SREPi horisontaalsed analüüsid: mitmemõõtmelised analüüsid

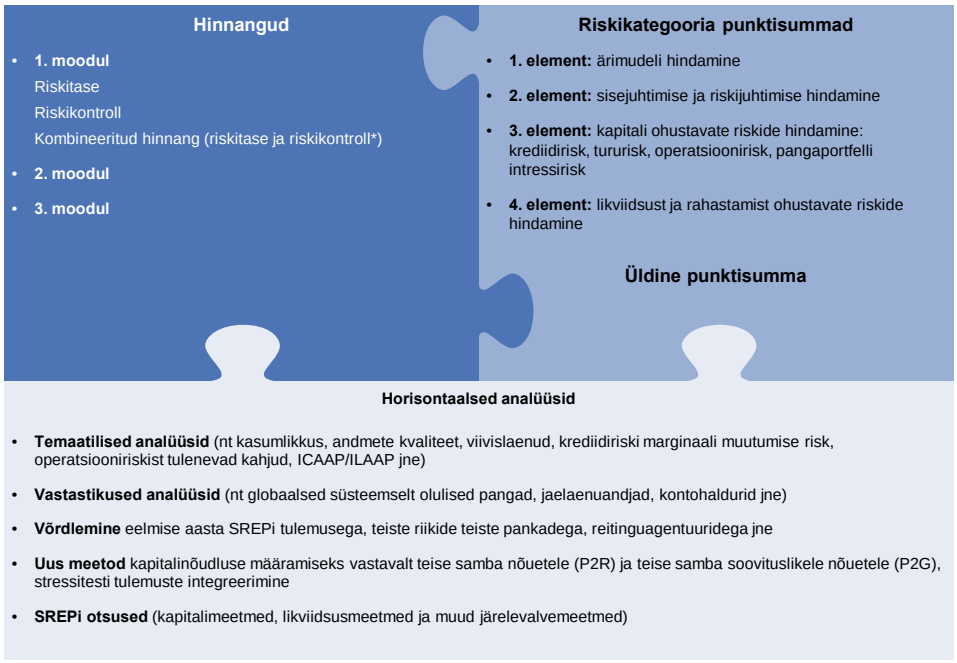

* Vajaduse korral.

Allikas: EKP pangandusjärelevalve.

SREPi käigus võib ilmneda vajadus võtta krediidiasutuses esinevate puuduste kõrvaldamiseks kohe järelevalvemeetmeid. See teave esitatakse vahearuannetes ja sellest teavitatakse õigeaegselt EKP vahendusstruktuure. Olenevalt teabe laadist esitatakse see krediidiasutusele tegevusjuhisena või võtab järelevalvenõukogu / EKP nõukogu selle alusel vastu järelevalveotsused, näiteks ajakohastatud SREPi otsuse või otsuse rakendada sanktsioone või jõustamismeetmeid (viimaste puhul teevad ühised järelevalverühmad koostööd jõustamise ja sanktsioonide osakonnaga). Kõnealuse menetluse tulemusi võetakse arvesse ka pidevas SREPi hinnangus.

SREPi tsükli viimases etapis korraldab ühine järelevalverühm järelevalve alla kuuluva emaettevõtja juhtorgani ja asjaomaste tütarettevõtjate vahel mitteametliku arutelu SREPi hinnangu üle.

Seejärel koostavad ühised järelevalverühmad SREPi otsuse. Järelevalvekolleegiumite puhul peavad ühised järelevalverühmad arvesse võtma ka vastuvõtva liikmesriigi järelevalveasutuste konkreetset panust ja jõudma kokkuleppele lähtuvalt õigusnõuetest.

SREPi otsuste eelnõud esitatakse heakskiitmiseks järelevalvenõukogule, pidades silmas õiguslikku kontrolli ja kvaliteedikontrolli. Heakskiitmise järel edastatakse otsuste eelnõud järelevalve alla kuuluvatele üksustele, kellel on võimalus esitada märkusi. Ühtlasi algab kahenädalane periood, mille jooksul on neil õigus olla ära kuulatud, nagu on sätestatud SSMi raammääruses (vt punkt 1.3.3). Vajaduse korral teavitatakse järelevalve alla kuuluvaid üksusi otsuste eelnõudest nende

originaalkeeles. Sealjuures järgitakse keelekasutuse korda ja koordineeritakse keeleversioonide edastamist.

Kui lõpeb periood, mille jooksul järelevalve alla kuuluval üksusel on õigus olla ära kuulatud, ja tema esitatud märkustele on antud hinnang, esitatakse otsuste eelnõude (vajaduse korral muudetud) tekst teist korda järelevalvenõukogule. Kui järelevalve alla kuuluvate oluliste pangagruppide järelevalves osalevad järelevalvekolleegiumid, saadavad ühised järelevalverühmad järelevalvenõukogu poolt heaks kiidetud lõplikud SREPi otsused kolleegiumi liikmetele, et saada nõusolek asukohariigi järelevalveasutuse esindajalt, kelle pädevuses on SREPi otsused heaks kiita.

Seejärel teavitatakse asjaomast olulist krediidiasutust ja kolleegiumi liikmeid asjakohases keeles lõplikust SREPi otsusest, mille EKP nõukogu võttis vastu vastuväidete mitteesitamise menetluse raames. Pärast otsuse vastuvõtmist võib adressaat taotleda otsuse läbivaatamist vaidlustusnõukogus või kaevata selle edasi otse Euroopa Liidu Kohtusse (vt punkt 1.3.4).

SREPi otsused võivad sisaldada järgmist:

Omavahendite nõuded

- SREPi kogukapitalinõue, mis koosneb omavahendite miinimumnõuetest (8%; vähemalt 56,25% esimese taseme põhiomavahenditest (CET1)) ja täiendavatest omavahendite nõuetest (teise samba nõuded (P2R), ainult CET1);
- kombineeritud puhvri nõuded (ainult CET1).

Krediidiasutusepõhised kvantitatiivsed likviidsusnõuded

Muud kvalitatiivsed järelevalvemeetmed

SSMi määruse artiklid 16, 22 ja 24

- Täiendavad meetmed, mis tulenevad SSMi määrusest või muudest kohaldatavatest õigusaktidest ja võivad hõlmata õigust piirata äritegevust, riskide vähendamise nõuet, dividendide jaotamise piiranguid või muid järelevalvealaseid parandusmeetmeid;
- kohapealsete kontrollide järelmeetmed.

Tulemuseks võivad olla ka krediidiasutuse suhtes võetavad varajase sekkumise meetmed. Varajase sekkumise meetmete kohta vt lähemalt jaost 4.9.

Osana SREPi otsusest teavitatakse krediidiasutusi ka teise samba soovituslikest nõuetest (P2G). P2G on väljendatud esimese taseme põhiomavahendite suhtarvu lisanõudena, mis tuleneb EBA ajakohastatud teabest 2016. aasta ELi-ülese stressitesti kohta. Need nõuded ületavad siduvate kapitalinõuete taset.

Lisaks SREPi raames toimuvale pidevale suhtlusele järelevalve alla kuuluvate üksustega edendavad ühised järelevalverühmad ka dialoogi pangandussektoriga. Seega on krediidiasutustel piisavalt selge arusaam metoodikast ja riskide hindamisest ning vajalik kontekst, mida võtta arvesse kapitali planeerimisel.

SREPi tsükli lõpus avaldatakse koondtulemused EKP pangandusjärelevalve veebilehel.

4.6.3 EKP kui vastuvõtva riigi järelevalveasutus

Kui EKP tegutseb vastuvõtva riigi järelevalveasutusena, järgib ühine järelevalverühm päritoluriigi järelevalveasutuse antud ja heaks kiidetud ajakava ning vorme. Konsolideeritud järelevalvet tegev asutus juhatab kolleegiumi koosolekuid ja teavitab kõiki kolleegiumi liikmeid kõnealuste koosolekute toimumisest, peamistest aruteluteemadest ja kaalumisel olevatest meetmetest.

Ühine järelevalverühm peab koostama vähemalt riskide hindamise ja likviidsusriskide hindamise aruanded järelevalve alla kuuluvate krediidiasutuste kohta, võttes aluseks kogu kättesaadava teabe. Pärast seda esitatakse need aruanded päritoluriigi järelevalveasutusele. Asjaomaste aruannete kavanditele tuginedes koostab ühine järelevalverühm esialgsed seisukohad kapitali ja likviidsuse kvantifitseerimise ning kvalitatiivsete meetmete kohta, mida arutatakse seejärel kolleegiumi koosolekutel.

Päritoluriigi järelevalveasutus esitab ühisele järelevalverühmale pangagrupi riskide ja likviidsuse hindamise lõplikud aruanded. Nende alusel koostab ühine järelevalverühm ühtse järelevalvemehhanismi osa ühisotsustest ning see esitatakse päritoluriigi järelevalveasutusele. Kui päritoluriigi järelevalveasutus on andnud oma hinnangu, jagatakse ühisotsuse eelnõu ühise järelevalverühmaga.

Pärast õiguslikku kontrolli ja kvaliteedikontrolli esitab ühine järelevalverühm ühisotsuse eelnõu ja EKP rakendusotsuse eelnõu heakskiitmiseks järelevalvenõukogule. Heakskiitmise järel tehakse EKP rakendusotsuse eelnõu teatavaks järelevalve alla kuuluvale krediidiasutusele ja algab ärakuulamisperiood. Vajaduse korral teavitatakse järelevalve alla kuuluvaid üksusi otsuste eelnõudest nende riigikeeles. Seejärel hindab ühine järelevalverühm saadud märkusi ning lepib päritoluriigi järelevalveasutusega kokku märkuste hinnangus ja ühisotsuse eelnõu muudatustes. Selleks osalevad ühise järelevalverühma liikmed päritoluriigi järelevalveasutuse korraldatavatel kolleegiumi koosolekutel.

Pärast kokkuleppe saavutamist saadab ühine järelevalverühm lõpliku ühisotsuse järelevalvenõukogule heakskiitmiseks ning seejärel EKP nõukogule lõplikuks vastuvõtmiseks kooskõlas vastuväidete mitteesitamise menetlusega. Kui ühisotsus on vastu võetud, teatab EKP krediidiasutusele oma lõplikust rakendusotsusest ning päritoluriigi järelevalveasutusele EKP kokkuleppest ühisotsuse kohta. Päritoluriigi järelevalveasutus teavitab ühisotsusest emaettevõtjat.

4.7 Sisemudelite pidev jälgimine

Kapitalinõuete direktiivi artikkel 101

SSMi määruse artikkel 16

Juhend kohapealsete kontrollide ja sisemudelitega seotud uurimiste kohta

Sisemudelite pideva jälgimise eesmärk on kontrollida, kas krediidiasutus täidab regulatiivseid nõudeid seoses sisemudelitega, mida kasutatakse miinimumkapitalinõuete arvutamiseks kooskõlas kapitalinõuete määrusega. Regulatiivsed nõuded puudutavad mudeli riskitundlikkust ja valideerimist, mudeliga seotud riski juhtimist, mudeli kohandamist, mudeliga seotud protsesse ja mudeli võrdlusanalüüsi. EKP peab korrapäraselt hindama, kas krediidiasutus kasutab hästi välja töötatud ja ajakohaseid sisemudelite meetodeid. Sisemudelite pideva jälgimise käigus saadud teavet võetakse arvesse krediidiasutuse pideval hindamisel ja see on SREPi otsuse üks põhielemente.

Ühtlasi aitab see täita kapitalinõuete direktiivi artiklis 101 sätestatud nõudeid, mille kohaselt vaatavad pädevad asutused regulaarselt, ent vähemalt iga kolme aasta järel läbi, kas krediidiasutused järgivad sisemudelitele kehtestatud nõudeid. Seda nõuet täidetakse järgmiste tegevuste kaudu:

- sisemudelite pidev jälgimine, tugineb peamiselt järelevalveanalüüsidele ja hõlmab spetsiaalseid kohtumisi järelevalve alla kuuluva üksusega, ning
- sisemudelitega seotud uurimised, mida tehakse peamiselt kohapealsete kontrollide käigus.

Kui mudeli pideva jälgimise analüüsi käigus tuvastatakse probleemid, on tõenäoliselt vaja teha täiendav sisemudelitega seotud uurimine, et koguda piisavalt tõendeid järelevalvemeetmete võtmise põhjenduseks (SSMi määruse artikkel 16). Asjakohases seaduses sätestatud juhtudel võidakse viimase võimalusena kasutada jõustamis- ja sanktsioonide kehtestamise volitusi.

Sisemudelite pideva jälgimise hinnangud tuleb teha vähemalt pangagrupi kõrgeimal konsolideerimistasemel ühtse järelevalvemehhanismi raames. Kui heakskiidetud sisemudelit kasutava pangagrupi päritoluriigi järelevalveasutus asub väljaspool Euroopa Liitu, edendatakse temaga dialoogi sisemudeli jälgimise tõhustamiseks.

Mudelite pidev jälgimine on püsiv õigusnõue (vastavalt kapitalinõuete direktiivi artiklile 101). Üldjuhul ei eelda pideva jälgimise analüüsid aktiveerunud käivitajate olemasolu.

Sisemudelite pideval jälgimisel on palju komponente ja hindamisi saab teha igale komponendile asjakohase sagedusega.

Mudelite pidev jälgimine peab vähemalt kord aastas hõlmama:

- hinnangut selle kohta, kuidas krediidiasutus täidab mudelite heakskiitmist käsitlevate EKP otsustega kehtestatud õigusnõudeid, järelevalvealaseid tingimusi, piiranguid ja kohustusi (nt parandusmeetmed), ning selle kohta, kuidas krediidiasutus järgib talle kehtestatud rakenduskavasid ja muid mudeliga seotud järelevalvemeetmeid;

- vajaduse korral järeltestimise tulemuste analüüsi ja aegridade analüüsi krediidiasutuste puhul, kellel on lubatud kasutada sisemudeleid tururiski omavahendite nõuete arvutamiseks (kapitalinõuete määruse artikli 368 lõike 1 punkt f ja artikkel 369);
- krediidiasutuse mudeli valideerimise analüüsi;
- vajaduse korral iga-aastase võrdlusprotsessi tulemuste hinnangut (kapitalinõuete direktiivi artikkel 78);
- mudeli ebaoluliste muudatuste ja laienduste hinnangut;
- vajaduse korral krediidiasutuse muude sisemudeleid käsitlevate sisearuannete hinnangut.

Sisemudelite pidev jälgimine hõlmab iga krediidiasutuse kohta vähemalt ühte kohapealset kontrolli või järelevalvealast kohtumist aastas. Sellise kohtumise kava võib muu hulgas sisaldada olemasolevate sisemudelite jätkuva asjakohasuse tõendite läbivaatamist, pidades silmas krediidiasutuse hiljutist äristrateegiat, kavandatavaid mudeli muudatusi ja muid käimasolevaid projekte, mis on erinevate riskikategooriate sisemise modelleerimise seisukohalt olulised.

4.8 Kohapealsete kontrollide läbiviimine

Juhend kohapealsete kontrollide ja sisemudelitega seotud uurimiste kohta

Vt Juhend kohapealsete kontrollide ja sisemudelitega seotud uurimiste kohta.

4.9 *Ad hoc* taotluste ja teadete hindamine

Selles jaos kirjeldatakse protsesse, mille kaudu järelevalveasutus saab krediidiasutusele tema taotluse korral anda teatud lubasid. Krediidiasutused peavad esitama kogu asjakohase teabe. Taotlused peavad vastama asjakohastes õigusaktides (st ELi õiguses või seda üle võtvates riigisisestes õigusaktides) sätestatud järelevalvenõuetele.

4.9.1 Kapitaliinstrumendid

Esimese taseme põhiomavahendite hulka kuuluvate kapitaliinstrumentide emiteerimine

Kapitalinõuete määruse artikli 26 lõige 3 ja artiklid 27–29

Regulatiivsed tehnilised standardid, milles käsitletakse krediidiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavaid omavahendite nõudeid (EL/241/2014)

Järelevalve alla kuuluvad üksused võivad liigitada kapitaliinstrumente CET1 instrumentideks alles pärast seda, kui pädev asutus on andnud selleks loa. Olulise krediidiasutuse taotluse korral võtab EKP vastu eraldiseisva järelevalveotsuse loa (tingimusliku) andmise või sellest keeldumise kohta.

Kui oluline krediidiasutus on esitanud kõik vajalikud dokumendid, kontrollib ühine järelevalverühm nende vastavust asjakohastele õigusaktidele. Pärast kogu vajaliku teabe saamist saadab ühine järelevalverühm olulisele krediidiasutusele kinnituse, et esitatud dokumendid on täielikud. Vajaduse korral palutakse esitada täiendavat teavet. Seejärel hindab ühine järelevalverühm vastavust asjakohastele õigusaktidele ja kontrollib, kas kapitaliinstrument on lisatud EBA avalikku CET1 instrumentide loetellu. Kui instrument ei ole EBA avalikus loetelus, teavitab ühine järelevalverühm enne järelevalvenõukogule otsuse vastuvõtmiseks ettepaneku tegemist järelevalvepoliitika osakonda, kes võib sel teemal konsulteerida EBAga.

Otsus võetakse vastu ühise järelevalverühma ettepanekul.

Vahe- või aastakasumi kajastamine esimese taseme põhiomavahendites

Kapitalinõuete määruse artikli 26 lõige 2

Regulatiivsed tehnilised standardid, milles käsitletakse krediidiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavaid omavahendite nõudeid (EL/241/2014)

EKP otsus tingimuste kohta, mille korral krediidiasutused võivad kajastada aruandeperioodi vahekasumit või aastakasumit esimese taseme põhiomavahendites (EKP/2015/4)

EKP võib anda loa vahe- või aastakasumi kajastamiseks CET1 kapitalis enne, kui järelevalve alla kuuluv üksus teeb ametliku otsuse asutuse aruandeaasta lõpliku kasumi või kahjumi kinnitamise kohta. Selleks esitab järelevalve alla kuuluv üksus asjakohasel vormil ametliku taotluse, kus on toodud andmed, mis on loetletud EKP otsuse (tingimuste kohta, mille korral krediidiasutused võivad kajastada aruandeperioodi vahekasumit või aastakasumit esimese taseme põhiomavahendites) lisas. Ühine järelevalverühm hindab andmete vastavust EKP otsusele. Kui asjaomast otsust on võimalik kohaldada, saadab ühine järelevalverühm krediidiasutusele teate taotluse heakskiitmise kohta.

Kui taotlus ei vasta EKP otsuses sätestatud tingimustele või krediidiasutus esitab taotluse juhtumi kohta, mida EKP otsuses ei käsitleta, hindab ühine järelevalverühm taotlust eraldiseisvalt, järgides tavapärast otsuste tegemise menetlust.

Omavahenditesse kuuluvate instrumentide vähendamine

Kapitalinõuete määruse artiklid 77 ja 78

Regulatiivsed tehnilised standardid, milles käsitletakse krediidiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavaid omavahendite nõudeid (EL/241/2014); artiklid 27–32

EKP võib järelevalve alla kuuluva üksuse taotluse korral anda loa omavahendite vähendamiseks. Esmalt teeb ühine järelevalverühm kindlaks, et krediidiasutus on esitanud kõik asjakohased dokumendid, nagu on loetletud komisjoni delegeeritud määruses (EL) nr 241/2014. Kui loa taotlemise hindamiseks vajalik teave on ühisele järelevalverühmale juba kättesaadav, ei nõuta krediidiasutuselt selle osa dokumentide esitamist. Otsuse omavahendite vähendamise taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise kohta teeb EKP, kes teavitab sellest krediidiasutust.

Kui krediidiasutus esitab esimese järelevalvearuande pärast loa saamist, kontrollib ühine järelevalverühm, et vastavast omavahendite kategooriast (mis on esitatud COREPi vormil) on maha arvatud kogu kõlblike omavahendite summa, mille kohta luba saadi.

Täiendavate esimese taseme omavahendite või teise taseme omavahendite hulka kuuluvate instrumentide järelhindamine

Kapitalinõuete määruse põhjendus 75 ning artiklid 52–55, 63 ja 65

Regulatiivsed tehnilised standardid, milles käsitletakse krediidiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavaid omavahendite nõudeid (EL/241/2014)

Kapitalinõuete määruses ei sätestata, et täiendavate esimese taseme omavahendite (AT1) ja teise taseme omavahendite (T2) hulka kuuluvate instrumentide eelnev heakskiitmine on kohustuslik. See ei piira siiski kohaldatavate riigisiseste õigusaktide alusel täiendavatesse esimese taseme omavahenditesse või teise taseme omavahenditesse kuuluvate instrumentide suhtes kehtivate nõuete rakendamist. Kui riigisisestes õigusaktides nõutakse eelnevat heakskiitu, on EKP pädevuses see järelevalve alla kuuluvatele üksustele anda. EKP on teinud AT1 ja T2 instrumentide järelhinnangu, mille üksikasjad on toodud avalikes suunistes kapitaliinstrumentide täiendavateks esimese taseme omavahenditeks ja teise taseme omavahenditeks kvalifitseerumise läbivaatamise kohta.

Joonis 18

Otsuste tegemine AT1 ja T2 instrumentide järelhindamise raames

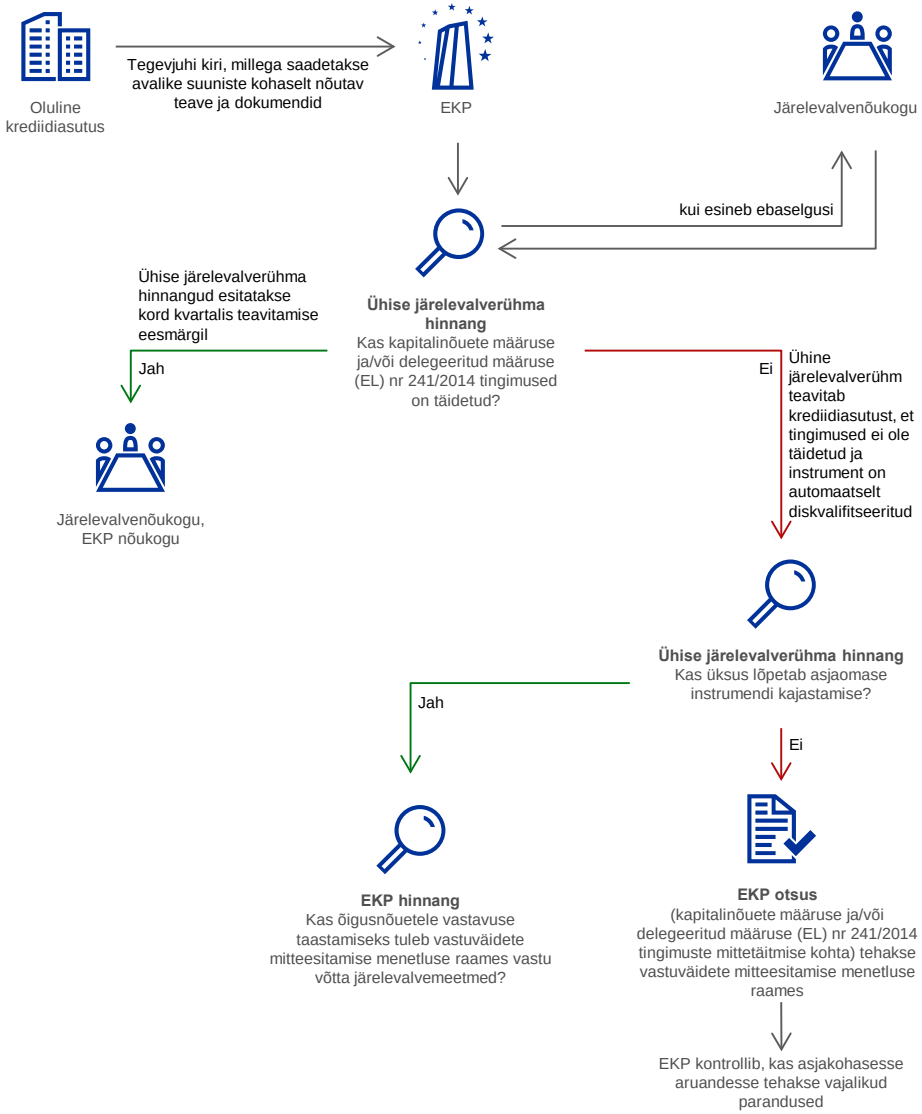

Allikas: EKP pangandusjärelevalve.

Kohe kui kapitaliinstrument on arvatud üksuse AT1 või T2 omavahendite hulka individuaalsel, allkonsolideeritud või konsolideeritud alusel, peab oluline krediidiasutus saatma selle kohta EKP-le kirja. Kirjas tuleb esitada kogu asjakohane teave, sealhulgas enesehindamine vastavalt kapitalinõuete määruses ja komisjoni delegeeritud määruses (EL) nr 241/2014 sätestatud asjakohastele tingimustele. Kirjale tuleb lisada tõendavad dokumendid. Kuue kuu jooksul pärast kogu asjakohase teabe saamist hindab ühine järelevalverühm, kas üksuse AT1 ja T2 omavahendite hulka arvatud kapitaliinstrument vastab õigusnõuetele. Kui instrument on emiteeritud turul, esitab ühine järelevalverühm hindamise tulemused koos asjakohaste dokumentidega EBA-le võrdlevaks hindamiseks. Ühine järelevalverühm võib nõuda muid andmeid, mida peetakse AT1 või T2 instrumentide järelhindamisel vajalikuks.

Kui tingimused on täidetud, lisab ühine järelevalverühm instrumendiga seotud oluliste andmete kokkuvõtte loetelule, mis esitatakse kord kvartalis järelevalvenõukogule ja EKP nõukogule (vt **joonis 18**). Kui tingimused ei ole täidetud, teavitab ühine järelevalverühm sellest krediidiasutust ja instrument diskvalifitseeritakse automaatselt ilma järelevalveotsust tegemata. Kui krediidiasutus ei soovi COREPi vormi muuta, on vaja vastu võtta EKP otsus. Kui krediidiasutus ei võta järelevalvealase dialoogi järel diskvalifitseerimist arvesse, koostab ühine järelevalverühm otsuse eelnõu, milles sätestatakse võimalikud sanktsioonid nõuete edasise täitmata jätmise korral.

Kui ühise järelevalverühma hinnangus jääb ebaselgeks, kas kapitalinõuete määruses ja komisjoni delegeeritud määruses sätestatud tingimused on täidetud, esitatakse hinnang koos EBA arvamusega järelevalvenõukogule aruteluks. Seejärel võib olla vajalik vastu võtta järelevalveotsus.

4.9.2 Erandid kapitali- ja likviidsusnõuete kohaldamisel

Kapitalinõuete määruse artiklid 7 ja 8

EKP määrus liidu õiguses sätestatud valikuvõimaluste ja kaalutlusõiguse kasutamise kohta (EKP/2016/4)

EKP-l on volitus kehtestada erand kapitalinõuete määruse II–V ja VIII osas sätestatud usaldatavusnõuete kohaldamisest. Lisaks on EKP-l volitus kehtestada erand kapitalinõuete määruse VI osas sätestatud likviidsusnõuete kohaldamisest krediidiasutuse ja tema kõigi tütarettevõtjate või neist mõne suhtes ning käsitleda neid ühe likviidsusalagrupina, kui õiguslikud tingimused on täidetud. Järelevalve alla kuuluva üksuse taotluse korral võtab EKP vastu eraldiseisva järelevalveotsuse erandi kehtestamise või sellest keeldumise kohta.

Järelevalve alla kuuluv üksus peab esitama erandi taotlemise ametliku vormi ja kõik asjakohased tõendavad dokumendid, nagu on kirjeldatud EKP juhendis liidu õiguses sätestatud valikuvõimaluste ja kaalutlusõiguse kasutamise kohta. Ühine järelevalverühm kontrollib, kas taotlus on kooskõlas asjakohaste õigusaktidega ning sisaldab kogu teavet ja kõiki tõendavaid dokumente, nagu on sätestatud EKP juhendis. Pärast kogu vajaliku teabe esitamist saadab ühine järelevalverühm olulisele üksusele kinnituse, et esitatud dokumendid on piisavad. Vajaduse korral palutakse esitada täiendavat teavet.

Seejärel hindab ühine järelevalverühm, kas kõik kapitalinõuete määruses ja EKP (mittesiduvas) juhendis sätestatud asjakohased kriteeriumid on täidetud. Keerulistel juhtudel pakuvad tuge EKP horisontaalsed ja eriteadmisi omavad funktsioonid. Lõpliku otsusega võidakse erandi heakskiitmisele kehtestada lisatingimusi.

4.9.3 Grupisisesed finantstoetused

Pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi artiklid 19 ja 20 ning 22–25

EBA regulatiivsete tehniliste standardite eelnõu konsolideerimisgrupi finantstoetuse andmise tingimuste kohta (EBA/RTS/2015/08)

EBA suunised konsolideerimisgrupi finantstoetuse andmise tingimuste kohta (EBA/GL/2015/17)

Enne grupisisese finantstoetuse lepingu sõlmimist peab oluline krediidiasutus taotlema EKP luba. EKP annab loa leping sõlmida või keelab selle olenevalt sellest, kas leping vastab pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivis toodud tingimustele, nagu on selgitatud EBA regulatiivsetes tehnilistes standardites ja EBA suunistes.

Enne lepingu alusel finantstoetuse andmist peab toetust anda sooviva pangagrupi juhtorgan teatama EKP-le ja EBA-le põhjendatud otsuse ja antava finantstoetuse üksikasjad ning saatma asjakohase lepingu koopia. Ühine järelevalverühm hindab andmete vastavust eespool nimetatud õigusnormidele. Eelkõige hindab ühine järelevalverühm, kas finantstoetuse andmise eesmärk on grupi finantsstabiilsuse säilitamine või taastamine. Ühine järelevalverühm edastab taotluse kõigi lepingus osaleda soovivate ühtse järelevalvemehhanismi väliste tütarettevõtjate pädevatele asutustele eesmärgiga vastu võtta ühisotsus. Ühine järelevalverühm teavitab ka ühtset kriisilahendusnõukogu, edastades grupi heakskiidetud finantslepingud ja nende muudatused, et oleks võimalik hinnata mõju grupi kriisilahenduskõlblikkusele.

Seejärel tehakse lõplik otsus.

4.9.4 Väärtpaberistamisega seotud riski ülekandmise jälgimine

Kapitalinõuete määruse artiklid 243, 244, 245 ja 248

Kapitalinõuete direktiivi artikli 98 lõige 3

EBA suunised krediidiriski olulise osa ülekandmise kohta (EBA/GL/2014/05)

EBA suunised väärtpaberistamise tehingute jaoks kaudse toetuse pakkumise kohta (EBA/GL/2016/08)

Kapitalinõuete määruses kehtestatakse tingimused, mille kohaselt võetakse arvesse väärtpaberistamise tehingu algatanud krediidiasutuse teostatud riski olulise osa ülekandmist. Arvessevõtmise protsessi täpsustatakse EBA suunistes krediidiriski olulise osa ülekandmise kohta.

Väärtpaberistamise tehingu algatajad, kes on algatanud või kavatsevad algatada sellise väärtpaberistamise tehingu struktureerimise, mille puhul neil on kavas:

- võtta riski olulise osa ülekandmist arvesse kooskõlas kapitalinõuete määruse artikli 243 lõikega 2 või artikli 244 lõikega 2, või
- taotleda luba kooskõlas kapitalinõuete määruse artikli 243 lõikega 4 või artikli 244 lõikega 4,

peaksid teatama EKP-le oma kavatsusest vähemalt kolm kuud enne tehingu eeldatavat lõppkuupäeva kooskõlas EKP avalike suunistega krediidiriski olulise osa ülekandmise arvessevõtmise kohta. Väärtpaberistamise tehingu algatajad peavad esitama ka dokumentide lõplikud versioonid hiljemalt 15 päeva jooksul pärast tehingu lõppkuupäeva.

Ühine järelevalverühm hindab esitatud dokumentide põhjal tehingut ja kolmandatele isikutele üle kantud krediidiriski. Ta võib ka paluda krediidiasutusel esitada muid tehingu hindamiseks vajalikke andmeid, näiteks konkreetse tehingu eritunnused.

Kuna riski olulise osa ülekandmise tingimused peavad olema täidetud kogu väärtpaberistamise tehingu vältel, vaatab EKP pidevalt läbi kõik väärtpaberistamise

tehingud, mille puhul tehingu algataja kohaldab riski olulise osa ülekandmist, et kindlaks määrata tehingu algatanud krediidiasutuse kapitalinõuded. Kui tehingu algatanud krediidiasutus kasutab riski olulise osa ülekandmise tõendamiseks kapitalinõuete määruse artikli 243 lõikes 2 ja artikli 244 lõikes 2 kirjeldatud kvantitatiivseid teste, tuleb EKP-l teha eraldiseisev otsus ainult juhul, kui väärtpaberistamise tehing ei vasta enam riski olulise osa ülekandmise tingimustele. Kui väärtpaberistamise tehingu algataja taotleb heakskiitu vastavalt kapitalinõuete määruse artikli 243 lõikele 4 või artikli 244 lõikele 4, võetakse riski olulise osa ülekandmist arvesse alles pärast seda, kui EKP on vastu võtnud eraldiseisva otsuse.

Kapitalinõuete määruse artikli 248 lõikes 1 sätestatakse väärtpaberistamise kaudse toetuse üldine keeld, mis kehtib tehingu algatajast krediidiasutustele, kes on kohaldanud kapitalinõuete määruse artikli 245 lõikeid 1 ja 2 või müünud instrumente oma kauplemisportfellist, mistõttu ta ei pea enam hoidma omavahendeid nimetatud instrumentidega seotud riskide katteks. Sama keeld kehtib sponsorist krediidiasutustele.

Väärtpaberistamise tehingute jaoks kaudse toetuse pakkumist käsitlevates EBA suunistes esitatakse üksikasjad tehingute kohta, mis ületavad sponsorist või väärtpaberistamise tehingu algatajast krediidiasutuse lepingulisi kohustusi. Olulised krediidiasutused peavad EKPd sellistest tehingutest teavitama kooskõlas EKP suunistega, mis käsitlevad teavet tehingute kohta, mis ületavad sponsorist või väärtpaberistamise tehingu algatajast krediidiasutuse või investeerimisühingu lepingulisi kohustusi määruse (EL) nr 575/2013 artikli 248 lõike 1 kohaselt.

Olulistelt krediidiasutustelt saadud teadetele tuginedes peab ühine järelevalverühm:

- kaudsest toetusest teatanud krediidiasutuse puhul kontrollima, et asjaomasel asutusel oleks omavahendeid vähemalt kõikide väärtpaberistatud riskipositsioonide katteks selliselt, nagu neid ei oleks väärtpaberistatud (kapitalinõuete määruse artikli 248 lõige 3);
- kaudse toetuse puudumisest teatanud krediidiasutuse puhul kontrollima krediidiasutuse tehtud hinnangut ja mittenõustumise korral koostama järelevalveotsuse eelnõu.

Kui krediidiasutus on andnud kaudset toetust rohkem kui ühel juhul, võib EKP kapitalinõuete direktiivi artikli 98 lõike 3 kohaselt võtta täiendavaid meetmeid, näiteks keelata edaspidi riski olulise osa ülekandmise.

4.9.5 Muud ametlikud loataotlused ja teated

SSMi määrus
Kapitalinõuete direktiiv

Lisaks eespool nimetatud ametlikele loataotlustele ja teadetele on kapitalinõuete määruses ja direktiivis käsitletud mitmeid olukordi, mil EKP peab krediidiasutuse loataotlusele või teate esitamisele vastama või vastu võtma seonduva otsuse. Ühtlasi on ametlike loataotluste ja teadete tingimused reguleeritud ainult siseriiklike õigusaktidega. See eeldab EKP vastust või otsust juhul, kui taotlused või teated on seotud EKP pädevusse kuuluvate valdkondadega ning toetavad

järelevalvefunktsiooni kooskõlas ELi õigusaktidega. Üldjuhul vastutavad kogu protsessi teostamise eest ühised järelevalverühmad.

Olulise krediidiasutuse taotluse korral hindab ühine järelevalverühm, kas loataotlus on kooskõlas asjakohaste õigusaktidega ning sisaldab kõiki nõuetekohaseid andmeid ja dokumente. Vajaduse korral palutakse krediidiasutusel esitada täiendavat teavet. Seejärel hindab ühine järelevalverühm, kas kapitalinõuete määruses, SSMi määruses ja raammääruses ning siseriiklikes õigusaktides sätestatud asjakohased kriteeriumid on täidetud. Keerulistel juhtudel pakuvad tuge EKP horisontaalsed ja eriteadmisi omavad funktsioonid. Lõpliku otsusega võidakse loataotluse heakskiitmisele kehtestada tingimusi ja/või kohustusi.

4.10 Kriisiolukordade ennetamine ja juhtimine

EKP kriisiennetus- ja kriisijuhtimisraamistik edendab õigeaegset ja tõhusat kriisidele reageerimist ning võimaldab asjakohast teabevahetust nii enne kriisi kui ka selle ajal. Ühtlasi võimaldab raamistik õigeaegset otsuste tegemist kriisiolukordades ja pangagruppide võimaliku kriisilahenduse ajal. Kriisijuhtimisraamistik hõlmab mitmeid etappe sõltuvalt konkreetse krediidiasutuse olukorrast. Raamistikus käsitletakse erinevaid teemasid, mis ulatuvad pideva järelevalve raames kriisivalmisoleku tagamisest kuni osaluseni pankade maksejõuetuks kuulutamise otsuste tegemisel. EKP rolli vähem oluliste krediidiasutuste kriisijuhtimises kirjeldatakse jaos 5.4.

Joonis 19

Kriisiennetus- ja kriisijuhtimisraamistik

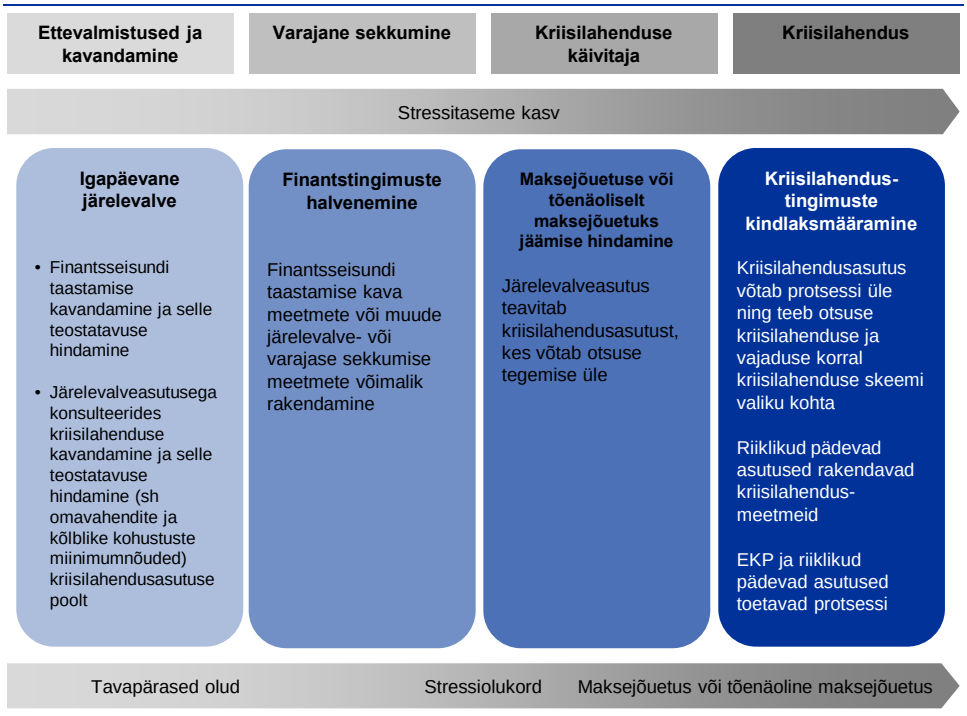

Allikas: EKP pangandusjärelevalve.

4.10.1 Ühiste järelevalverühmade ülesanded

Kriisiennetuse ja -juhtimise eest erinevates etappides vastutavad ühised järelevalverühmad tihedas koostöös kriisijuhtimise osakonnaga. Kriisijuhtimise osakonna kaasamise ulatus sõltub krediidiasutuse olukorrast.

Osakond pakub ühistele järelevalverühmadele kogu protsessi vältel eksperditeadmisi ja jagab kogemusi muu hulgas kohaldatavas õigusraamistikus kehtestatud protsesside kohta ning finantsseisundi taastamise kavade hindamise ja rakendamise kohta; samuti annab osakond nõu kriisilahendusega seotud teemadel. Järgmistes jagudes kirjeldatakse kriisiolukordade ennetamise ja juhtimise eri etappe.

4.10.2 Finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse ettevalmistamine

Finantsseisundi taastamise kavandamine

SSMi määruse artiklid 3–5, 9, 13, 16, 18 ja 30

Pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi artiklid 5–9, 10–18, 27–30 ja 32

Kapitalinõuete direktiivi artiklid 74 ja 104

EBA suunised varajase sekkumise meetmete kasutamise käivitajate kohta (EBA/GL/2015/03)

EBA suunised konsolideerimisgrupi finantstoetuse andmise tingimuste kohta (EBA/GL/2015/17)

Vastastikuse mõistmise memorandum koostöö ja teabevahetuse kohta ühtse kriisilahendusnõukogu ja EKP vahel

Tavapärase tegevuse käigus on EKP ülesandeks – mida täidavad ühised järelevalverühmad kriisijuhtimisraamistiku kontekstis – tagada muu hulgas, et olulised krediidiasutused koostavad finantsseisundi taastamise üksikasjalikud kavad, mida ajakohastatakse vähemalt kord aastas ning milles analüüsitakse ja vaadatakse läbi olemasolevate taastamisvõimaluste usaldusväärsust ja teostatavust. Finantsseisundi taastamise kavandamise raames on EKP-l õigus nõuda järelevalve alla kuuluvalt üksuselt finantsseisundi taastamise läbivaadatud kava esitamist lühikese aja jooksul (kuni kolm kuud), kui kavas tuvastatakse olulisi puudujääke või takistusi selle rakendamisel. Kui läbivaadatud kavas ei ole neid olulisi puudujääke või takistusi kõrvaldatud, võib EKP nõuda krediidiasutuselt finantsseisundi taastamise kavas konkreetsete muudatuste tegemist. Kui muudatused ei lahenda tuvastatud probleeme asjakohasel viisil, võib EKP anda krediidiasutusele ülesande kindlaks teha, mida asutus saaks oma äritegevuses muuta, et suurendada kriisiolukorrast taastumise võimet.

Pideva järelevalve käigus jälgib ühine järelevalverühm kogu aeg järelevalve alla kuuluva üksuse staatust, pidades silmas proportsionaalsuse põhimõtet, ning kontrollib, kas krediidiasutuse finantsolukord halveneb kriisiolukorra tekkides märkimisväärselt. Kriisijuhtimise osakond pakub ühistele järelevalverühmadele asjatundlikku tuge finantsseisundi taastamise kavade hindamisel ja järelmeetmete võtmisel, näiteks koostades horisontaalseid valdkondi puudutavate suuniste kavandeid, tagades järjepideva tagasiside krediidiasutustele ja tehes võrdlusanalüüse.

Kriisilahendusega seotud konsultatsioonid

Pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi artikkel 15

Ühistel järelevalverühmadel koostöös kriisijuhtimise osakonnaga on nõuandev roll kriisilahendusnõukogu läbiviidaval kriisilahenduskavade ja kriisilahenduskõlblikkuse hindamisel. Kriisilahendusnõukogu konsulteerib EKPga ametlikult esialgsete

kriisilahenduskavade küsimuses ning ühised järelevalverühmad pakuvad kriisilahendusnõukogu läbiviidava kriisilahenduskavade ja kriisilahenduskõlblikkuse hindamise jaoks vajalikku teavet. Ühtlasi suhtlevad EKP ja kriisilahendusnõukogu ka mitteametlikult, näiteks kriisilahenduse kolleegiumites, kus osaleb ka EKP. Peale selle võetakse ühiste järelevalverühmade hinnang aluseks EKP vastuse koostamisel kriisilahendusnõukogu algatatavale konsultatsioonile eelsissemaksete kohta, mida olulised krediidiasutused peavad igal aastal kriisilahendusnõukogule maksma.

4.10.3 Finantstingimuste halvenemise tuvastamine

Finantstingimuste halvenemine

Kui tuvastatakse finantstingimuste halvenemine, määrab ühine järelevalverühm kindlaks asjakohase järelevalvemeetme ja tugevdab krediidiasutuse järelevalvet (nt teeb täiendavaid erianalüüse, annab loa teha kohapealseid kontrolle, suurendab teabe- ja andmenõuete arvu jne). Kui ühine järelevalverühm tuvastab krediidiasutuse finantsseisundi märkimisväärse halvenemise lühikese aja jooksul või järk-järgult, kuid selge suundumusega, tihenevad koostöö ja teabevahetus ühise järelevalverühma ning kriisijuhtimise osakonna vahel. Riiklikud pädevad asutused on kaasatud ühiste järelevalverühmade kaudu.

Kooskõlas kohaldatavate õigusaktidega ja institutsioonidevaheliste kokkulepetega (nt EKP ja ühtse kriisilahendusnõukogu vaheline vastastikuse mõistmise memorandum) teavitab kriisijuhtimise osakond koostöös ühise järelevalverühmaga ühtset kriisilahendusnõukogu asjaomase järelevalve alla kuuluva grupi/üksuse finantstingimuste olulisest halvenemisest ning vahetab kriisilahendusnõukoguga arvamusi ja teavet.

Kriisiolukorras asjakohaste minimaalsete likviidsusandmete kogumiseks võib kasutada spetsiaalset likviidsuse jälgimise vormi. Seda vormi katsetatakse krediidiasutustes kord aastas ja jagatakse kriisilahendusnõukoguga.

Varajase sekkumise vajadus

Pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi artikkel 27

Ühtse kriisilahenduskorra määruse artiklid 13 ja 20

Kui ühine järelevalverühm tuvastab, et finantsolukord halveneb jätkuvalt ja tuleb kaaluda varajast sekkumist, muutuvad järelevalverühma ning kriisijuhtimise osakonna koostöö ja teabevahetus intensiivsemaks. Koostöö kriisilahendusnõukoguga tiheneb vastavalt vastastikuse mõistmise memorandumile. Ühine järelevalverühm koos kriisijuhtimise osakonnaga annab sisemisele kriisilahendusmeeskonnale kogu kättesaadava teabe, mida on vaja kriisilahenduskava ajakohastamiseks ja krediidiasutuse võimaliku kriisilahenduse ettevalmistamiseks. Kui järelevalve alla kuuluv üksus on esindatud euroalavälistes liikmesriikides või kolmandates riikides, tagatakse teabevahetus järelevalvekolleegiumite või muude samalaadsete organitega.

Maksejõuetuse või tõenäoliselt maksejõuetuks jäämise hindamine

Kui krediidiasutus on ühise järelevalverühma hinnangul maksejõuetu või tõenäoliselt jääb maksejõuetuks, teevad ühine järelevalverühm ja kriisijuhtimise osakond ettepaneku moodustada spetsiaalne kriisiohjemeeskond, kelle ülesandeks on suhtluse kooskõlastamine. Meeskonna kutsuvad kokku EKP järelevalvenõukogu esimees ja aseesimees.

Kui EKP leiab, et krediidiasutus tuleb lugeda maksejõuetuks või tõenäoliselt maksejõuetuks jäävaks, konsulteeritakse eelnevalt ka ühtse kriisilahendusnõukoguga.

Süsteemse kriisi korral kutsutakse kokku kõrgetasemeline seirerühm, kelle ülesandeks on jälgida ja tuvastada võimalikke likviidsuse ja maksevõimega seotud raskusi, mis tekivad korraga mitmel olulisel ja vähem olulisel krediidiasutusel.

Koostöö vastuvõtva riigi järelevalveasutustega toimub järelevalvekolleegiumite või muude samalaadsete organite kaudu. Kooskõlas õigusraamistikuga teavitatakse krediidiasutuse maksejõuetusest või tõenäoliselt maksejõuetuks jäämisest viivitamatult ühtset kriisilahendusnõukogu, vastuvõtva riigi asjakohaseid pädevaid ja kriisilahendusasutusi, ministeeriumeid, keskpanku ja hoiuste tagamise skeeme.

Kriisilahendus

Kriisilahenduse puhul on peamisteks otsustajateks kriisilahendusasutused, st ühtne kriisilahendusnõukogu ja riiklikud kriisilahendusasutused. EKP-l (st ühistel järelevalverühmadel ja kriisijuhtimise osakonnal) on sealjuures enamasti nõuandev roll. Kui krediidiasutus on tunnistatud maksejõuetuks või tõenäoliselt maksejõuetuks jäävaks, kooskõlastab kriisiohjemeeskond ühtse järelevalvemehhanismi raames ühtse kriisilahendusnõukogu ja riiklike kriisilahendusasutuste nõustamist kriisilahenduse etapis ja võtab vajalikke järelmeetmeid, nt annab tegevusloa sildpangale või tühistab vajaduse korral krediidiasutusele varem antud tegevusloa. Ühine järelevalverühm võib anda täiendavat nõu selle kohta, milline võib olla erinevate kriisilahendusvõimaluste mõju panga ärimudelile. Kriisijuhtimise osakond koordineerib suhtlust ühtse kriisilahendusnõukogu ja riiklike kriisilahendusasutustega.

4.11 Järelevalvevolitused, jõustamismeetmed ja sanktsioonid

SSMi raammääruse artikkel 124

Selleks et täita EKP-le ühtse järelevalvemehhanismi määrusega pandud ülesandeid, võib EKP otsustada kohaldada probleemide käsitlemiseks üht või mitut järgmistest meetmetest:

1. kasutada järelevalvevolitusi;

2. kehtestada vahetult järelevalve alla kuuluvate üksuste suhtes jõustamismeetmeid või teha riiklikele pädevatele asutustele ülesandeks kasutada nende jõustamisvolitusi;

3. määrata halduskaristusi või esitada riiklikele pädevatele asutustele taotlusi sanktsioonidega seotud menetluste alustamiseks.

4.11.1 Järelevalvevolitused

SSMi määruse artikli 9 lõige 1 ja artikkel 16

Kapitalinõuete direktiivi artikkel 64

Ilma et see piiraks EKP-le antud muude volituste rakendamist, on EKP-l õigus nõuda osalevate liikmesriikide olulistelt krediidiasutustelt, finantsvaldusettevõtjatelt või segafinantsvaldusettevõtjatelt ja mitteosalevates liikmesriikides asutatud olulistelt filiaalidelt varases etapis vajalike meetmete võtmist, kui: i) on rikutud järelevalvealaste eraldiste nõudeid; ii) EKP-l on tõendeid, et selline rikkumine toimub järgmise 12 kuu jooksul või iii) krediidiasutuse rakendatud kord, strateegiad, protsessid ja mehhanismid ning tema omavahendid ja likviidsus ei taga tema riskide usaldusväärset juhtimist ega katmist.

Järelevalvemeetmete eesmärk on käsitleda järelevalve alla kuuluva üksusega seotud mis tahes olulisi probleeme. Ühised järelevalverühmad teevad otsustusprotsessi järgides kindlaks asjakohased järelevalvemeetmed ja esitavad ettepaneku need vastu võtta. Nad hindavad võimalike meetmete tõhusust (võttes arvesse krediidiasutuse organite ja asjaomaste töötajate teadlikkust, suutlikkust ja usaldusväärsust), sekkumise taset ja proportsionaalsust ning valivad sobivaima meetme, et mõistliku aja jooksul tagada järelevalve alla kuuluva üksuse turvalisus ja toimekindlus.

Joonis 20

Ülesannete jaotus jõustamise ja sanktsioonide osakonna ning ühiste järelevalverühmade/tegevusharude vahel

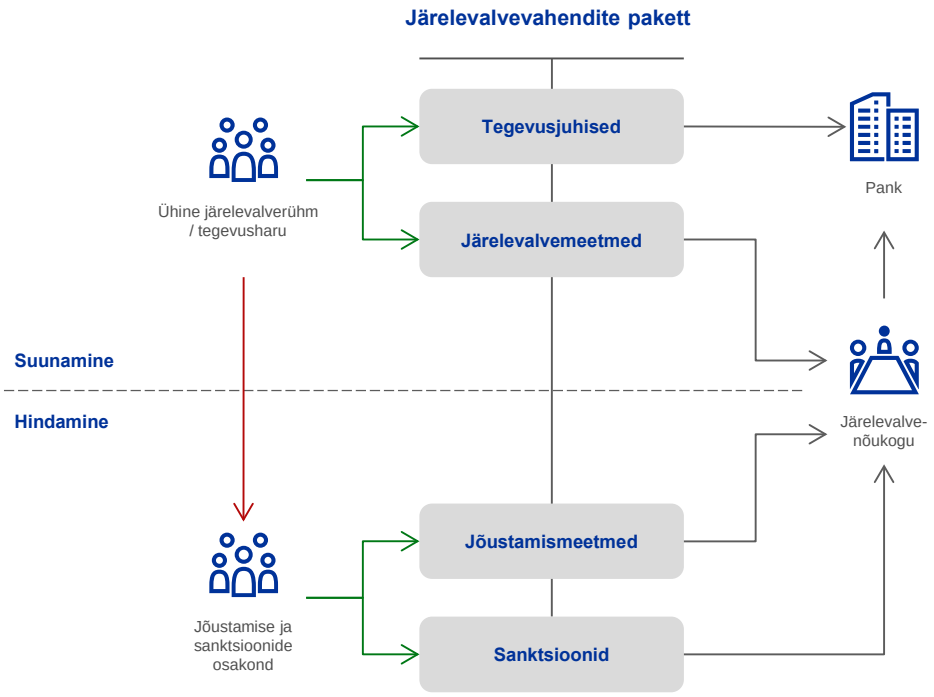

Allikas: EKP pangandusjärelevalve.

SSMi määruses kehtestatakse võimalikud järelevalvemeetmed (nende loetelu ei ole ammendav), mida ühised järelevalverühmad võivad võtta. EKP võib võtta ka muid meetmeid, kasutades liikmesriikide ja vahetult kohaldatavates ELi õigusaktides (eelkõige ELi määrustes) sätestatud volitusi.

Kui faktidest lähtuvalt on õigustatud ka jõustamisvolituste ja/või sanktsioonide kehtestamise volituste kasutamine, saab vastavaid protsesse teostada paralleelselt. Erandolukorras, näiteks võimaliku kriisi puhul, teavitatakse kohe kriisijuhtimise osakonda ja kaasatakse ta protsessi.

Järelevalvemeetmete seire

SSMi määruse artikli 9 lõige 1 ja artikkel 16

Ühiste järelevalverühmade ülesanne on anda aegsasti hinnang, kas järelevalve alla kuuluv üksus järgib EKP kehtestatud järelevalvemeetmeid ning täidab temalt saadud soovitusi, nõudeid, otsuseid või muid kohustusi (nt tegevusjuhised). Kui seda ei tehta, tuleb ühisel järelevalverühmal õigel ajal reageerida.

Seiret tehakse näiteks pärast kohapealseid kontrolle, järelmeetmeid käsitlevate kirjade saatmist ning EKP otsuste ja soovituste vastuvõtmist ning see hõlmab nii ametlikke meetmeid kui ka igapäevast järelevalvetegevust, mille käigus viiakse ellu ühiste järelevalverühmade järelevalveootusi. Järelevalvetegevuse seire aitab tagada,

et järelevalve alla kuuluv üksus kohaldab regulatiivset raamistikku ja järgib järelevalvemeetmeid, leevendades sellega krediidiasutuse maksejõuetuse riski.

Kui järelevalve alla kuuluv meetmeid ei järgi, kaalutakse täiendavate meetmete võtmist. Võimalikke täiendavaid meetmeid on mitmesuguseid ning need ulatuvad järelevalve alla kuuluva üksusega toimuvast mitteametlikust suhtlusest ja täiendavate järelevalvevolituste kasutamisest kuni jõustamismeetmete või sanktsioonide rakendamiseni.

4.11.2 Jõustamismeetmed

SSMi määruse artikkel 9

SSMi raammääruse artiklid 25–35 ja 129

Nõukogu määrus (EÜ) nr 2532/98 Euroopa Keskpanga volituste kohta rakendada sanktsioone

Pädevad asutused võtavad jõustamismeetmeid eesmärgiga kohustada järelevalve alla kuuluvat üksust/isikut täitma määrust, direktiivi rakendavat riigisisesest õigusakti või otsust, tagades seeläbi regulatiivsete või järelevalvealaste nõuete järgimise. Jõustamismeetmed erinevad järelevalvevolitustest, mille eesmärk on tagada, et krediidiasutused võtaksid varajases etapis vajalikke meetmeid ELi asjakohases õiguses sätestatud usaldatavusnõuetega seotud probleemide käsitlemiseks.

EKP võib kohaldada oluliste krediidiasutuste suhtes jõustamismeetmeid juhul, kui krediidiasutus ei suuda pidevalt täita ELi õiguses (sh EKP järelevalveotsustes või määrustes) kehtestatud kohustusi, ning vähem oluliste krediidiasutuste suhtes juhul, kui neile on EKP asjakohase määruse või otsusega pandud EKP suhtes kohustusi. Jõustamismeetmete eest vastutab jõustamise ja sanktsioonide osakond, kes koostab vastavad lõplikud otsuste eelnõud (vt jagu 1.3).

Otseselt kohaldatavad EKP jõustamismeetmed

Perioodilised karistusmaksed

EKP-le SSMi määrusega antud volitustest võib jõustamismeetmeteks pidada perioodiliste karistusmaksete määramist. Perioodiliste karistusmaksete eesmärk ei ole siiski järelevalve alla kuuluvat üksust/isikut karistada või heidutada. Neid rakendatakse rikkumise toimumise ajal eesmärgiga panna asjaomane üksus/isik täitma kohustust, mida rikutakse.

Olulisele krediidiasutusele saab kehtestada karistusmakseid EKP määruse või otsuse rikkumise korral, vähem olulisele krediidiasutusele juhul, kui talle on EKP asjakohase määruse või otsusega pandud EKP suhtes kohustusi. Perioodilised karistusmaksed peavad olema tõhusad ja proportsionaalsed. Karistusmaksete ülempiir on 5% keskmisest päevakäibest rikkumise iga päeva kohta maksimaalselt kuue kuu jooksul.

Kuna karistusmaksete kehtestamise otsuste ning järelevalvenõuete ja karistusmaksete kehtestamist hõlmavate otsuste tegemisel järgib EKP tavapärast

järelevalvemeetmete kehtestamise menetlust, antakse järelevalve alla kuuluvale üksusele õigus olla ära kuulatud.

Muud EKP käsutuses olevad otseselt kohaldatavad vahendid

EKP-le on kehtiva õigusraamistiku alusel antud ainuüksi oma ülesannete täitmise eesmärgil kõik volitused ja kohustused, mis on ka riiklikel pädevatel asutustel asjakohase ELi õiguse kohaselt. Eelkõige võib EKP asjakohase ELi õiguse pideva rikkumise korral vahetult kohaldada samu meetmeid, mida võtavad vastava ELi õiguse alusel riiklikud pädevad asutused ning mida asjakohaseid direktiive kohaldatavates riigisisestes õigusaktides loetakse jõustamismeetmeteks. Kehtivale ELi õigusele tuginedes on jõustamismeetmete üheks peamiseks allikaks kapitalinõuete direktiiv. Näiteks võib olenevalt kapitalinõuete direktiivi rakendamisest lisada sellesse kategooriasse ka keelustamiskorraldused.

Kaudselt kohaldatavad EKP jõustamismeetmed

Kui SSMi määrusega ei ole EKP-le antud asjaomaseid jõustamisvolitusi, võib EKP oma ülesannete täitmiseks vajalikus ulatuses anda riiklikele pädevatele asutustele juhiseid, et nad kasutaksid neile riigisiseste õigusaktidega (mis ei kohalda asjakohaseid ELi direktiive) antud jõustamisvolitusi kõnealustes õigusaktides sätestatud tingimustel ja nendega kooskõlas.

4.11.3 Sanktsioonid

SSMi määruse artiklid 9 ja 18

SSMi raammääruse artiklid 120–137

Nõukogu määrus (EÜ) nr 2532/98 Euroopa Keskpanga volituste kohta rakendada sanktsioone

Sanktsiooni eesmärk on karistada järelevalve alla kuuluvat üksust usaldatavusnõuete täitmata jätmise eest. Ühtlasi on tegemist heidutusmeetmega, kuna (rahalise) karistuse oht ja selle vahendi reaalne kasutamine võivad ajendada järelevalve alla kuuluvaid üksusi ja nende juhte usaldatavusnõuetest kinni pidama ja neid tulevikus mitte rikkuma. SSMi määruse artikli 18 alusel on EKP-le antud volitused määrata halduskaristusi.

Sanktsioonide kehtestamise volituste jaotus EKP ja riiklike pädevate asutuste vahel

EKP võib kehtestada rahalisi karistusi olulistele krediidiasutustele, kes rikuvad otseselt kohaldatavat ELi õigust, sealhulgas EKP otsuseid või määrusi. EKP võib kehtestada sanktsioone ka vähem olulistele krediidiasutustele, kui nad rikuvad EKP määrusi või otsuseid, millega pannakse vähem olulistele krediidiasutustele EKP suhtes kohustusi.

Kui olulised krediidiasutused rikuvad ELi direktiive kohaldavaid riigisiseseid õigusakte või rikkumise on toime pannud füüsiline isik või kui tuleb kehtestada mitterahaline karistus, võib EKP nõuda riiklikult pädevalt asutuselt asjakohase

menetluse alustamist. Riiklik pädev asutus viib menetluse läbi ja teeb otsuse määratava karistuse kohta kooskõlas kohaldatava riigisisese õigusega.

Sõltumatu uurimisüksus

Selleks et tagada usaldatavusnõuete ja neil põhinevate otsuste täitmine, on EKP jõustamise ja sanktsioonide osakonnas moodustatud sõltumatu uurimisüksus.

Üksuse ülesanne on uurida otseselt kohaldatava ELi õiguse, sealhulgas EKP järelevalveotsuste või -määruste väidetavaid rikkumisi, mille on toime pannud olulised krediidiasutused.

Sõltumatu uurimisüksus teeb ametlikke uurimisi, annab olulistele krediidiasutustele õiguse olla ära kuulatud ja esitab järelevalvenõukogule ettepaneku otsuse lõpliku eelnõu kohta, kui ta leiab, et krediidiasutusele tuleks määrata halduskaristus.

Kui sanktsioone tuleb kehtestada liikmesriigi tasandil (st ELi direktiive kohaldavate riigisiseste õigusaktide rikkumise korral, füüsilise isiku toime pandud rikkumise korral või kui tuleb kehtestada mitterahaline karistus), koostab sõltumatu uurimisüksus ettepaneku EKP otsuse lõpliku eelnõu kohta, milles tehakse riiklikule pädevale asutusele ülesandeks alustada menetlust.

Uurimine

Kui sõltumatut uurimisüksust teavitatakse kahtlustatavast rikkumisest, peab ta algatama uurimise. Selleks võib üksus kasutada EKP-le SSMi määrusega antud volitusi, nt nõuda dokumentide esitamist, uurida raamatupidamis- ja muid dokumente, nõuda selgitusi ning teha intervjuusid ja kohapealseid kontrolle. Ühtlasi võib uurimisüksus küsida teavet järelevalve alla kuuluvalt üksuselt ja riiklikelt pädevatelt asutustelt ning anda riiklikele pädevatele asutustele juhiseid, et nad kasutaksid oma uurimisvolitusi riigisiseses õiguses sätestatud tingimustel.

Kättesaadavate tõendite alusel hindab sõltumatu uurimisüksus, kas võimaliku rikkumise kohta on olemas põhjendatud kahtlus. Menetlus lõpetatakse, kui üksus jõuab järeldusele, et rikkumist ei ole toimunud või tõendid ei ole veenvad.

Ärakuulamine

Kui sõltumatu uurimisüksus on uurimise lõpetanud, võib ta algatada sanktsioonidega seotud menetluse, saates asjaomasele olulisele krediidiasutusele teatise esitatavate etteheidete kohta. Olulisel krediidiasutusel on võimalus esitada märkusi teatises toodud faktide, sõltumatu uurimisüksuse tõstatatud etteheidete ja kavandatava karistuse suuruse kohta. Sõltumatu uurimisüksus võib kutsuda krediidiasutuse ka suulisele ärakuulamisele.

EKP kehtestatavad sanktsioonid

EKP võib määrata rahalisi karistusi, mis vastavad kuni kahekordsele kasumile, mida saadi rikkumise tulemusel, või kuni kahekordsele kahjumile, mida välditi rikkumise tulemusel, või kuni 10%-le olulise krediidiasutuse eelneva majandusaasta kogukäibest.

Sanktsioonide suuruse määramisel lähtub EKP proportsionaalsuse põhimõttest. EKP hindab rikkumise tõsidust ning raskendavaid ja kergendavaid asjaolusid (nt rikkumise kestus, vastutuse ulatus, koostöövalmidus, olulise krediidiasutuse võetud parandusmeetmed, eelnevad rikkumised). Kohaldatavad karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

Avaldamine

EKP määratud halduskaristused avaldatakse EKP pangandusjärelevalve veebilehel. Avaldamist on siiski võimalik anonüümistada või edasi lükata, kui: i) leitakse, et isikuandmete avaldamine on ebaproportsionaalne; ii) avaldamine võib ohustada finantsturgude stabiilsust või käimasolevat kriminaaluurimist ning iii) avaldamine põhjustaks asjaomastele krediidiasutustele ja/või füüsilistele isikutele ebaproportsionaalset kahju.

4.11.4 Rikkumisest teavitamise mehhanism

SSMi määruse artikkel 23

SSMi raammääruse artiklid 36–38

EKP on välja töötanud rikkumisest teavitamise mehhanismi, mis võimaldab kõigil, kellel tekib heas usus kahtlus, et järelevalve alla kuuluv üksus või pädev asutus on rikkunud asjakohast ELi õigust, teavitada sellest EKPd. Rikkumisest teavitamist käsitletakse kaitse all oleva teatena, st nii teate esitanud isiku kui ka väidetavalt rikkumise toimepanemise eest vastutava isiku isikuandmeid kaitstakse kooskõlas kehtivate konfidentsiaalsus- ja andmekaitsenõuetega, mis on sätestatud määruses (EÜ) nr 45/2001. Kaitse all oleva teate esitanud isiku identiteeti ei avaldata ilma isiku eelneva selgesõnalise nõusolekuta, välja arvatud juhul, kui avaldamine on nõutav kohtu korraldusel juhtumi edasise uurimise või järgneva kohtumenetluse eesmärgil.

Rikkumisteate esitamine

Ühtse järelevalvemehhanismi raames saab rikkumisteateid esitada mitmel viisil.

1. EKP pangandusjärelevalve veebilehel on selleks eraldi vorm, mis edastatakse otse jõustamise ja sanktsioonide osakonnale.
   EKP-le võib väidetavast rikkumisest teatada ka muude kanalite kaudu (nt kirja teel).

2. Ka riiklikel pädevatel asutustel on sisse seatud mehhanismid väidetavate rikkumiste teadete vastuvõtmiseks.

EKP pädevusse kuuluvad teated oluliste krediidiasutuste kohta seoses asjakohaste ELi õigusaktide või ELi direktiive kohaldavate riigisiseste õigusaktide väidetavate rikkumistega EKP-le antud järelevalveülesannetega seotud valdkondades. Ühtlasi tegeleb EKP vähem olulisi krediidiasutusi puudutavate teadetega seoses EKP määruste või otsuste (millega pannakse vähem olulistele krediidiasutustele EKP suhtes kohustusi) väidetavate rikkumistega.

Riiklike pädevate asutuste ülesanne on käsitleda teateid vähem oluliste krediidiasutuste muude väidetavate rikkumiste kohta, mis ei ole juhtumid, mil rikutakse EKP määrusi või otsuseid, millega pannakse vähem olulistele krediidiasutustele EKP suhtes kohustusi.

EKP ja riiklikud pädevad asutused edastavad vastastikku üksteisele teateid olenevalt sellest, kelle pädevusvaldkonda need kuuluvad. Edastamisel ei avaldata teate esitanud isiku identiteeti ilma isiku eelneva selgesõnalise nõusolekuta. Ühtlasi vahetavad EKP ja riiklikud pädevad asutused omavahel infot vastastikku edastatud teadetega seotud järelmeetmete tulemuste kohta.

Rikkumisteadete hindamine ja järelmeetmed

Täiendavalt hinnatakse rikkumisteateid, mis i) on seotud riikliku pädeva asutuse, EKP või järelevalve alla kuuluva üksusega ja ii) osutavad asjakohaste ELi õigusaktide või ELi direktiive kohaldavate riigisiseste õigusaktide väidetavale rikkumisele.

EKP pädevusse kuuluvaid teateid hindab jõustamise ja sanktsioonide osakond, kes edastab teates esitatud andmed vajaduse korral asjakohastele ühistele järelevalverühmadele või teistele EKP tegevusharudele järelmeetmete võtmiseks.

4.11.5 Kriminaalkuriteod

SSMi raammääruse artikkel 136

EKP otsus konfidentsiaalse teabe avaldamise kohta kriminaaluurimise käigus (EKP/2016/19)

Kui EKP-l on oma SSM määrusest tulenevaid ülesandeid täites põhjust kahtlustada kriminaalkuriteo toimepanemist, esitab ta asjaomasele riiklikule pädevale asutusele taotluse anda juhtum üle asjaomastele asutustele uurimiseks ja võimalikuks kriminaalvastutusele võtmiseks.

4.12 Krediidiasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemide kõlblikkuse hindamine ja seire

SSMi määruse artikli 6 lõige 1 ning artikli 6 lõike 5 punkt c

Kapitalinõuete määruse artikli 113 lõige 7

EKP suunis, millega kehtestatakse hindamise kooskõlastamise ning olulisi ja vähem olulisi krediidiasutusi hõlmavate krediidiasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemide seire põhimõtted (EKP/2016/37)

EKP juhend põhimõtete kohta, millest lähtutakse krediidiasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemide kõlblikuks tunnistamisel usaldatavusjärelevalve eesmärgil

Kapitalinõuete määruses määratletakse krediidiasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeem lepingulise või õigusliku kohustusi reguleeriva korraldusena, mis kaitseb oma liikmeks olevaid krediidiasutusi ja investeerimisühinguid ning tagab eelkõige nende likviidsuse ja maksevõime, et hoida vajadusel ära pankrot. Pädevad asutused võivad kooskõlas kapitalinõuete määruses sätestatud tingimustega vabastada kaitseskeemi liikmed valitud usaldatavusnõuete täitmisest või lubada neile teatud erandeid, nagu on sätestatud EKP juhendis põhimõtete kohta, millest lähtutakse krediidiasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemide kõlblikuks tunnistamisel usaldatavusjärelevalve eesmärgil. Kapitalinõuete määruse kohaselt võib pädev asutus anda krediidiasutusele loa kohaldada 0% riskikaalu samasse kaitseskeemi kuuluvate vastaspooltega seotud riskipositsioonide suhtes, välja arvatud riskipositsioonid, millest tulenevad esimese taseme põhiomavahendite, täiendavate esimese taseme omavahendite või teise taseme omavahendite kirjed. See on tähtsaim säte seoses kaitseskeemide kõlblikuks tunnistamisega usaldatavusjärelevalve eesmärgil. Ühtseid kriteeriumeid, millest lähtutakse kaitseskeemide kõlblikkuse hindamisel, täpsustatakse EKP asjaomases juhendis.

Mõnel juhul on sama kaitseskeemi liikmeteks nii EKP pangandusjärelevalve alla kuuluvad olulised krediidiasutused kui ka riiklike pädevate asutuste järelevalve alla kuuluvad vähem olulised krediidiasutused. Nii olulisi kui ka vähem olulisi krediidiasutusi hõlmava uue kaitseskeemi taotluse korral hindab EKP koos asjaomase riikliku pädeva asutusega, kas kaitseskeemi suhtes võib kohaldada eeliskäsitlemist kapitalinõuete määruse alusel, ning kas riiklik pädev asutus võib anda üksikutele kaitseskeemi liikmetele seonduvaid lubasid ja vabastusi. EKP peab kooskõlastama oma seiretegevuse kaitseskeemi liikmeks oleva krediidiasutuse otsese järelevalve eest vastutava riikliku pädeva asutusega, et tagada kaitseskeemide kõlblikkuse hindamise kriteeriumite järgimise ja seonduvate vabastuste andmise järjepidevus ühtses järelevalvemehhanismis. Seda protsessi täpsustatakse samuti eespool nimetatud EKP juhendis.

5 Vähem oluliste krediidiasutuste järelevalve

Euroopa Liidu usaldatavusjärelevalve poliitikat krediidiasutuste suhtes tuleb rakendada sidusalt ja tõhusalt, et finantsteenuste ühtset reeglistikku kohaldataks kõigi asjaomaste liikmesriikide krediidiasutuste suhtes ühetaoliselt ning et krediidiasutuste suhtes tehtaks parimat järelevalvet, mida ei piira usaldatavusnõuetega sidumata kaalutlused. Sellega seoses vastutab EKP ühtse järelevalvemehhanismi tõhusa ja järjepideva toimimise eest ning teeb järelevalvet süsteemi toimimise üle, tuginedes EKP ja riiklike pädevate asutuste kohustustele ja menetlustele, mis on sätestatud SSMi määruses seoses oluliste ja vähem oluliste krediidiasutustega.

Ehkki vähem oluliste krediidiasutuste otsese järelevalve eest vastutavad riiklikud pädevad asutused, on nende tihe koostöö EKPga väga tähtis, et EKP saaks täita oma järelevaatamisülesandeid. Koostöö EKP ja riiklike pädevate asutuste vahel tugineb SSMi määruses sätestatud ülesannete jaotusele.

EKP-le on usaldatud järelevaataja funktsioon eesmärgiga tagada, et riiklike pädevate asutuste järelevalvetegevus oleks kooskõlas rangete järelevalvestandarditega ning järelevalvetulemused oleksid ühtse järelevalvemehhanismi raames järjepidevad. Seega hõlmab süsteemi üldine järelevaatamine riiklike pädevate asutuste kohaldatavate järelevalvetavade ja -standardite kontrolli (vt jagu 5.1) ning vähem oluliste krediidiasutuste järelevaatamist (vt jagu 5.2).

Kohaldatavate järelevalvetavade ja -standardite kontrollimiseks kogub EKP riiklikelt pädevatelt asutustelt andmeid tavade ja otsuste kohta ja töötleb neid; samuti kogub ja töötleb EKP andmeid riiklike pädevate asutuste järelevalve alla kuuluvate krediidiasutuste finantsseisundi kohta kooskõlas SSMi määruses ja SSMi raammääruses sätestatud menetlustega.

Viimati nimetatud krediidiasutuste järelevaatamisel lähtub EKP proportsionaalsuse põhimõttest. Seega võetakse nõuetekohaselt arvesse vähem oluliste krediidiasutuste riskiprofiili ja riiklike pädevate asutuste tuvastatud puuduste võimaliku ülekandumise mõju kogu süsteemi stabiilsusele (vt jagu 5.3). Väikeste, hästi toimivate ja/või väikese mõjuga vähem oluliste krediidiasutuste järelevalves osaletakse seetõttu minimaalsel määral. Vähem oluliste krediidiasutuste riskitaseme ja/või võimaliku süsteemse mõju kasvades muutub EKP osalemine intensiivsemaks.

Pidades silmas ka EKP pädevust võtta ühiste menetluste raames vastu otsuseid, võib EKP ja riiklike pädevate asutuste vaheline suhtlus tiheneda eelkõige juhul, kui i) vähem olulisel krediidiasutusel on kõrge riskitase ja/või suur võimalik mõju finantsstabiilsusele, ii) vähem oluline krediidiasutus võib peagi täita mõnda olulisuse kriteeriumit, mille tulemusena ta liiguks EKP otsese järelevalve alla, ja iii) vähem oluline krediidiasutus on kriisiolukorras.

Järelevalvesüsteemi toimimise järelevaataja ülesandeid täidab mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat.

5.1 Riiklike pädevate asutuste järelevalvetavade jälgimine

SSMi määruse artikkel 6

SSMi raammääruse VII osa

SSMi raammääruse artiklid 19–21, artikli 31 lõige 1, artikli 43 lõige 4 ning artiklid 52, 99–100, 103 ja 135

Ühtse kriisilahenduskorra määruse artikli 30 lõiked 2 ja 7 ning artikli 34 lõige 1

Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat edendab ühist järelevalvekultuuri ühtses järelevalvemehhanismis, et tagada selle järjepidev toimimine. Selle põhielemendiks on EKP ja riiklike pädevate asutuste koostöö. Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat arendab riiklike pädevate asutustega institutsioonidevahelisi suhteid ning soodustab töötajate vahetamist riiklike pädevate asutuste ja EKP vahel, aga ka riiklike pädevate asutuste endi vahel. Suhteid arendatakse mitmepoolsetel foorumitel, kus osalevad kõik riiklikud pädevad asutused, kahepoolsete külastuste raames ning nii juhtkonna kui ka tehnilise tasandi töötajate kontaktide kaudu.

Kõrgema juhtkonna kontakte toetavad sellised mitmepoolsed foorumid nagu kõrgetasemeline võrgustik ja konverentsid, mille eesmärk on aidata järelevalvenõukogul täita vähem oluliste krediidiasutuste järelevalvega seotud ülesandeid. Ekspertide tasandil toimuvad seminaride ja töörühmade raames arutelud konkreetsetel tehnilistel teemadel.

Riikidele eriomaste küsimuste käsitlemiseks edendab EKP pidevalt kahepoolseid kontakte nii kõrgema juhtkonna kui ka ekspertide tasandil, näiteks riikide külastuste, EKPs toimuvate kohtumiste ja telekonverentside kaudu.

Kahepoolseid kontakte arendatakse muu hulgas ka ühise järelevalvetegevuse ja töötajate vahetuse kaudu. Selleks et veelgi edendada rangete järelevalvestandardite järjepidevat kohaldamist ja tõhustada süsteemi järelevaatamist, kooskõlastab mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat töötajate vahetamist riiklike pädevate asutuste vahel ja EKPga. Samuti võib ta teha riiklike pädevate asutustega koostööd kohapealsete kontrollide raames (vt jaod 5.2 ja 5.4) kooskõlas SSMi määrusega. Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat teeb riiklike pädevate asutuste taotluste põhjal kindlaks huvipakkuvad valdkonnad ja võtab asjakohaseid sihtotstarbelisi meetmeid. Riiklikud pädevad asutused võtavad samuti meetmeid ja teevad seoses vähem oluliste krediidiasutuste järelevalvega ettepanekuid koostööks ühtse järelevalvemehhanismi raames.

Nende vahenditega soodustatakse ühist järelevalvekultuuri. EKP saab nende kaudu ka järelevalvetavasid ning üksikuid vähem olulisi krediidiasutusi (ja nende gruppe) ja asjaomaseid sektoreid puudutavaid teadmisi, mida kasutatakse järjepidevate rangete järelevalvestandardite edendamiseks. Samuti annavad need võimaluse kooskõlastada ja toetada sihipäraste koostööalgatuste osana riiklike pädevate asutuste tegevust olukorras, kus mõni riik peab toime tulema probleemidega oma vähem oluliste krediidiasustuste sektoris ja/või järelevalves.

5.2 Vähem oluliste krediidiasutuste järelevalve standardite väljatöötamine

SSMi määruse artikli 3 lõige 4, artikli 4 lõige 3 ja artikkel 6

Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat hindab riiklike pädevate asutuste järelevalvetavasid, et teha nendega tihedas koostöös kindlaks parimad tavad. Selleks kasutatakse üldisi või temaatilisi analüüse, milles tuleb arvesse võtta pangandussektori iseärasusi ja vajaduse korral eri riikide õigusraamistikke. Kindlakstehtud parimatele järelevalvetavadele tuginedes võivad mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat ja riiklikud pädevad asutused välja töötada ühised järelevalvestandardid vähem oluliste krediidiasutuste jaoks. Mõnikord on need ühised järelevalvestandardid kohaldatavad nii oluliste kui ka vähem oluliste krediidiasutuste suhtes ja seetõttu tuleb teha koostööd EKP pangandusjärelevalve teiste tegevusharudega.

Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat võtab neid standardeid välja töötades arvesse ELi ühtset reeglistikku, mis hõlmab muu hulgas kapitalinõuete määrust ja direktiivi ning EBA tehnilisi standardeid ja suuniseid. Ühtlasi hindab ta ühise tõlgenduse ja lähenemisviisi kujundamise vajadust seoses vähem oluliste krediidiasutustega. Eelkõige võetakse ühiste järelevalvestandardite väljatöötamisel arvesse ühelt poolt soovi edendada järjepidevat lähenemisviisi nii oluliste kui ka vähem oluliste krediidiasutuste järelevalves, kuid teiselt poolt vajadust arvestada vähem oluliste krediidiasutuste iseärasustega. Seejuures tuleb meeles pidada, et neid standardeid tuleks kohaldada kooskõlas riigisiseste õigusaktidega. Standardite kasutamisega ei piirata asjakohaste ELi ja riigisiseste õigusaktide kohaldamist.

Võttes arvesse proportsionaalsuse põhimõtet, võib ühiseid järelevalvestandardeid kasutada vajaduse korral viitematerjalina EKP õigusaktide vastuvõtmiseks vastavalt SSMi määrusele, mille kohaselt EKP võib vastu võtta riiklikele pädevatele asutustele adresseeritud õigusakte. Riiklikud pädevad asutused täidavad nende alusel oma järelevalvekohustusi ja võtavad vastu vähem oluliste krediidiasutustega seotud järelevalveotsuseid.

Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat jälgib seejärel, kuidas riiklikud pädevad asutused standardeid rakendavad, ning kogub neilt selle kohta tagasisidet. Selle põhjal esitab ta asjakohase ülevaate riiklikele pädevatele asutustele ja järelevalvenõukogule. Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat võib ka teha ettepaneku järelmeetmete võtmiseks, näiteks ühiste järelevalvestandardite läbivaatamiseks või EKP (siduva) õigusakti vastuvõtmiseks, kui seda ei ole juba tehtud.

Staatuse muutmine ja otsese järelevalve ülevõtmine

SSMi määruse artikli 6 lõiked 4 ja 7 ning artikli 6 lõike 5 punkt b

SSMi raammääruse artiklid 67–69

SSMi raammääruse IV osa

Krediidiasutuse staatus võib muutuda vähem olulisest oluliseks kahel juhul: i) olulisuse hindamise tulemusena või ii) kui EKP võtab üle otsese järelevalve (vt jagu 3.2). Esimesel juhul otsustab EKP, et krediidiasutust tuleb pidada oluliseks, kui EKP on krediidiasutuste olulisuse korrapärase või erakorralise hindamise tulemusena leidnud, et asjaomane vähem oluline krediidiasutus täidab mõnda SSMi

määruses või SSMi raammääruses sätestatud kvantitatiivset või kvalitatiivset kriteeriumit.

Teisel juhul võib rangete järelevalvestandardite järjepideva kohaldamise tagamiseks olla vajalik teha otsus otsene järelevalve üle võtta. Seega võib EKP kooskõlas SSMi määrusega igal ajal kas omal algatusel või riikliku pädeva asutuse taotlusel otsustada teha otsest järelevalvet ühe või mitme vähem olulise krediidiasutuse üle, et tagada rangete järelevalvestandardite järjepidev kohaldamine. SSMi raammäärus sisaldab mitteammendavat loetelu teguritest, mida EKP peab arvesse võtma enne otsese järelevalve ülevõtmise otsuse tegemist.

Kui vähem oluline krediidiasutus on liigitatud järelevalve alla kuuluvaks oluliseks üksuseks ja EKP otsustab teha tema üle otsest järelevalvet kooskõlas SSMi määrusega, moodustatakse üldjuhul selle krediidiasutuse jaoks uus ühine järelevalverühm. EKP määrab kuupäeva, millest alates kuulub krediidiasutus EKP otsese järelevalve alla, ja järgib SSMi raammääruses sätestatud menetlust.

5.3 Analüütilise ja metoodilise toe pakkumine

SSMi raammääruse IV ja VII osa

SSMi raammääruse artikkel 96

SSMi määruse artikkel 6

EKP määrus järelevalvealase finantsteabe aruandluse kohta (EKP/2015/13)

Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat töötab koostöös riiklike pädevate asutustega välja metoodika oluliste krediidiasutuste suhtes kohaldatavate SREPi põhimõtete kohandamiseks vähem oluliste krediidiasutuste vajadustele ja iseärasustele. Samuti teeb ta vähem oluliste krediidiasutuste analüüsi, et kasutada tulemusi sektoripõhises järelevalves ja riskide tuvastamisel.

Vähem oluliste krediidiasutuste nimekirja haldamine

Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat haldab ja ajakohastab vähem oluliste krediidiasutuste nimekirja, mis on avaldatud EKP pangandusjärelevalve veebilehel. Ta kutsub igal aastal riiklikke pädevaid asutusi üles viima kooskõlastatud, dokumenteeritud ja süstemaatilisel viisil läbi nende järelevalve alla kuuluvate üksuste olulisuse korrapärast hindamist eesmärgiga kinnitada, et nad on vähem olulised, või teha otsus nende staatuse võimaliku muutmise kohta. Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat koordineerib ka erakorralisi läbivaatamisi, et hoida vähem oluliste krediidiasutuste nimekiri vastavalt tingimuste muutumisele ajakohasena või liigitada mõni krediidiasutus ümber, lähtudes riiklike pädevate asutuste teatatud konkreetsetest erilistest ja erakorralistest asjaoludest, näiteks krediidiasutuste ühinemisest.

Vähem oluliste krediidiasutuste prioriteetsuse määramine

Vähem olulised krediidiasutused liigitatakse tõhusa järelevaatamise eesmärgil ja EKP osalemise täpsustamiseks kategooriatesse, lähtudes nende sisemisest riskitasemest ja mõjust, st ohust, mida nad avaldavad finantsstabiilsusele. Eesmärk on määrata üksikute vähem oluliste krediidiasutuste prioriteetsus, et eraldada selle

alusel ühtse järelevalvemehhanismi raames järelevalveressursid nii riiklikes pädevates asutustes kui ka EKPs. Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat ja riiklikud pädevad asutused arvutavad ühiselt iga vähem olulise krediidiasutuse prioriteetsuse vähemalt kord aastas. Riiklikud pädevad asutused osalevad täiel määral nii liigitamisprotsessis kui ka dialoogis mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraadiga ning aitavad välja töötada vähem oluliste krediidiasutuste liigitamise ühise metoodika. Järelevalve alla kuuluva vähem olulise krediidiasutuse prioriteetsusest oleneb, kui intensiivne on mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraadi kaudne järelevalve selle krediidiasutuse üle.

Ühtse järelevalvemehhanismi SREP vähem oluliste krediidiasutuste puhul

Riiklikud pädevad asutused vastutavad vähem oluliste krediidiasutuste SREPi eest. See hõlmab punktisumma määramist, vähem oluliste krediidiasutuste ICAAPide ja ILAAPide hindamist ning lõplike SREPi otsuste vastuvõtmist. Rangeimatel standarditel põhinevate ühtsete lähenemisviiside ja kooskõlastatud meetodite edendamiseks ühtses järelevalvemehhanismis on siiski oluline, et riiklikud pädevad asutused kohaldaksid järjepidevat SREPi metoodikat. Seetõttu kasutatakse viitematerjalina oluliste krediidiasutuste jaoks välja töötatud SREPi metoodikat, mida kohandatakse proportsionaalsuse põhimõtet silmas pidades vähem olulistele krediidiasutustele, võttes arvesse nende iseärasusi. Eelkõige nähakse ette erineval määral lihtsustamine olenevalt vähem olulise krediidiasutuse prioriteetsusest, mis määratakse kindlaks proportsionaalsuse põhimõtet ja vähem olulise krediidiasutuse iseärasusi asjakohaselt kajastava hindamisega.

Riskide ja haavatavuse tuvastamine süsteemi tasandil

Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat teeb nii järelevalvearuandluse kui ka EKP pangandusjärelevalvele kättesaadavate muude andmekogude ja statistiliste andmebaaside põhjal analüüse ning töötab välja süsteemi vähem oluliste krediidiasutustega seotud riskide ja haavatavuse tuvastamiseks. Ta teeb järelevalveandmeid kasutades kindlaks kõrgenenud riskitasemega vähem olulised krediidiasutused ja vähem oluliste krediidiasutuste grupid. Ta hindab korrapäraselt praegust riskiolukorda, lähtudes näitajate, aruannete ja statistiliste mudelite põhjal tehtud kvantitatiivsetest hinnangutest.

Neid andmeid saab kasutada mitmesuguseks otstarbeks ja analüüsides võetakse arvesse ka mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraadi muu tegevuse, näiteks sektoripõhise järelevalve kaudu saadud teavet. Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraadi analüüside tulemusi kasutatakse asjakohaste poliitikateemade käsitlemisel, aga ka mikrotasandi usaldatavusjärelevalve IV peadirektoraadi ning makrotasandi usaldatavusjärelevalve poliitika ja finantsstabiilsuse peadirektoraadi töös.

5.4 Vähem oluliste krediidiasutuste ja vähem oluliste krediidiasutuste sektorite järelevaatamine

SSMi määruse artikkel 6, artikli 12 lõige 1 ja artikli 31 lõige 2

SSMi raammääruse artiklid 96–98

EKP suunis, millega kehtestatakse hindamise kooskõlastamise ning olulisi ja vähem olulisi krediidiasutusi hõlmavate krediidiasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemide seire põhimõtted (EKP/2016/37)

EKP suunis põhimõtete kohta, millest lähtutakse krediidiasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemide kõlblikuks tunnistamisel (EKP/2016/38)

Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat teeb riskipõhist järelevaatamist seoses riiklike pädevate asutuste järelevalvega vähem oluliste krediidiasutuste ja vähem oluliste krediidiasutuste sektorite üle, ilma et see piiraks riiklike pädevate asutuste kohustusi vähem oluliste krediidiasutuste otsese järelevalve valdkonnas. Selle tegevuse eesmärk on saada hästi põhjendatud ja ajakohane ülevaade ühtse järelevalvemehhanismi järelevalvesüsteemi toimimisest. Ühtlasi saadakse selle tulemusena finantsseisundi halvenemise teadete ja ühiste menetluste kaudu õigeaegselt ja tõhusalt ülevaade üksikutest järelevalvejuhtumitest. Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat teeb tihedat koostööd riiklike pädevate asutustega ja tugineb järelevaatamisel nendelt saadud teabele. Sellega aitab ta saavutada ühist eesmärki tagada järelevalvetulemuste järjepidevus ja pangandussektori stabiilsus osalevates liikmesriikides. Ta teeb ka temaatilisi analüüse, et tuvastada ranged järelevalvestandardid ja neid edendada. Eelkõige on tegemist kaugkontrolliga, kuid konkreetsetel juhtudel võib EKP osaleda ka kohapealsetes kontrollides.

Asutuse- ja sektoripõhise järelevalve intensiivsuse määrab riskipõhine lähenemisviis kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega. See lähenemisviis tugineb prioriseerimise meetodile, mida kasutades liigitatakse vähem olulised krediidiasutused ja vähem oluliste krediidiasutuste sektorid vastavalt nende riskitasemele ja süsteemsele mõjule ning määratakse seega järelevaatamiseks eraldatavad ressursid. Järelevaatamise raames viiakse korrapäraseid hindamisi läbi tihedas koostöös riiklike pädevate asutustega, et sünergiat täiel määral kasutada. Kõrge prioriteediga vähem oluliste krediidiasutuste puhul hindab EKP riiklike pädevate asutuste tähtsaid järelevalvemenetlusi ja tähtsaid otsuse-eelnõusid.

Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraadi vähem oluliste krediidiasutustega seotud järelevaatamisülesanded, mida ta täidab tihedas koostöös riiklike pädevate asutustega, hõlmavad kolme mõõdet: asutusepõhine järelevalve, sektoripõhine järelevalve ja temaatilised analüüsid (vt **joonis 21**).

Kriisiolukorras olevate vähem oluliste krediidiasutuste puhul võib mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraadi ja riiklike pädevate asutuste vaheline koostöö olla veelgi tihedam, ilma et see piiraks riiklike pädevate asutuste kohustusi kriisijuhtimise valdkonnas. See tuleneb konkreetsest otsusest tagada, et riiklikud pädevad asutused võtavad õigel ajal vajalikke meetmeid ja et oleks võimalik saada kogu ühtset järelevalvemehhanismi hõlmav ülevaade võimalikust mõjust teistele krediidiasutustele.

Joonis 21

Vähem oluliste krediidiasutustega seotud järelevaatamisülesannete kolm mõõdet

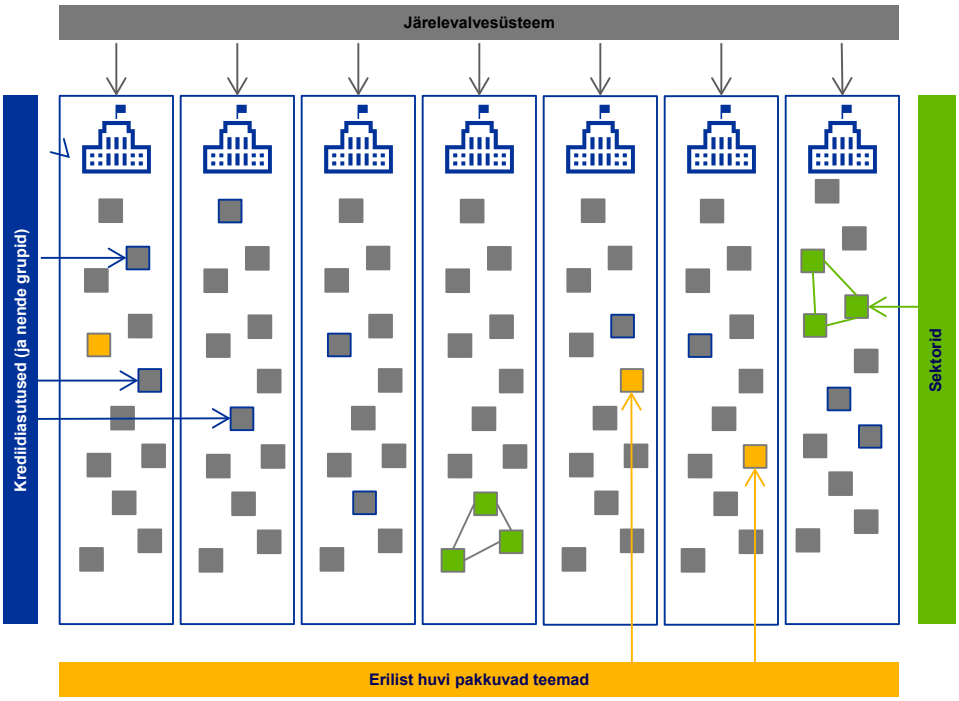

Allikas: EKP pangandusjärelevalve.

Vähem oluliste krediidiasutuste järelevaatamine

Vähem oluliste krediidiasutustega seotud järelevaatamisülesannete tõhusaks täitmiseks hindab EKP riiklikelt pädevatelt asutustelt ja muudest allikatest saadud teavet üksikute vähem oluliste krediidiasutuste kohta, keskendudes kõrge prioriteediga krediidiasutustele ja halveneva finantsseisundiga krediidiasutustele. EKP täidab järelevaatamisülesandeid tihedas koostöös riiklike pädevate asutustega. Tema eesmärk on tagada, et riiklikud pädevad asutused käsitleksid kaalutletult kõiki vähem oluliste krediidiasutuste olulisi riske. Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraadi järelevaatamisfunktsioon on ka kanaliks tagasiside saamisel usaldatavusjärelevalve tulemuslikkuse ja tulemuste kohta ühtses järelevalvemehhanismis. See toetab ühtsete standardite ja ühiste järelevalvestandardite väljatöötamist. Ühtse järelevalvemehhanismi ülese mõõtmega annab mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat lisaväärtust liikmesriikide järelevalvehinnangutele.

Tihe koostöö riiklike pädevate asutustega, kes jäävad vastutavaks vähem oluliste krediidiasutuste otsese järelevalve eest, samal ajal kui EKP täidab oma järelevaatamisfunktsiooni, tagab sünergia täieliku kasutamise.

Vähem oluliste krediidiasutuste sektorite järelevaatamine

Paljusid vähem olulisi krediidiasutusi ei ole liigitatud kõrge prioriteediga krediidiasutusteks. See osutab nende madalamale riskitasemele ja/või sellele, et nad avaldavad oma riigi finantssüsteemile väiksemat mõju, kuid paljud vähem olulised krediidiasutused on koondunud sektoritesse ning koos võivad nad mõjutada ja ohustada oma riigi finantssüsteemi. Sektoripõhise järelevalve eesmärk on avastada riskide ülekandumine ning hinnata, kas sektoripõhisest korraldusest tulenev tajutav toetus või koormus leiab praktikas kinnitust ning kas kasulikuks peetav järelevalvekorraldus on tegelikult kasulik. Sektoripõhine järelevalve on pidev protsess.

See käsitleb panku, mis on omavahel tihedalt seotud, kuid ei moodusta gruppi, ja mille hindamiseks peab järelevalveasutus vaatlema vähem oluliste krediidiasutustega seotud riske süsteemsemast vaatenurgast. Tihe seos võib tuleneda ühistest tsentraliseeritud teenustest, vastastikuse toetuse kokkulepetest või muudest koostöövormidest. Kõigepealt tuleb tuvastada asjaomased sektorid ja seejärel kindlaks määrata selle teabe ulatus, mida on vaja hea ülevaate saamiseks kõnealustest sektoritest ja eriti nende riskiolukorrast. See teave võib hõlmata krediidiasutuste kokkuleppeid, millega luuakse vastastikuse toetuse pakkumise või koormuse jagamise struktuuriga pankade rühmad.

Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat annab liikmesriikide järelevalveanalüüsidele lisaväärtust, tuues sisse ühtse järelevalvemehhanismi ülese mõõtme, andes riiklikele pädevatele asutustele piiriülesed võrdlusalused ning tuvastades sektoripõhised ja süsteemsed riskid.

Teatavate järelevalve alla kuuluvate üksuste puhul, mis on gruppi moodustamata omavahel tugevalt seotud (nt krediidiasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemi kaudu, vt jagu 4.11), on vähem oluliste krediidiasutuste sektoreid puudutav järelevaatamine tähtis funktsioon, mille eesmärk on tagada järelevalvesüsteemi tõhus ja järjepidev toimimine.

Vähem olulisi krediidiasutusi käsitlevad temaatilised analüüsid

Temaatilised analüüsid täiendavad korrapärast järelevalvet krediidiasutuste ja sektorite valdkonnas. Neid tehakse sihipäraste projektidena, keskendudes teatavatele riskidele või erilist huvi pakkuvatele teemadele, mis mõjutavad kõiki panku või pankade valimit ühes või mitmes riigis. Riikideülene mõõde edendab kogu ühtset järelevalvemehhanismi hõlmavat võrdlusanalüüsi. Selliseid temaatilisi analüüse nimetatakse ka süvaanalüüsideks. Konkreetsetest asjaoludest olenevalt võib neid teha kohapeal või mujal. Temaatilisi analüüse kavandatakse ja tehakse tihedas koostöös riiklike pädevate asutustega, saades kasu sünergiast sektoripõhise järelevalvega.

Joonis 22

Vähem olulisi krediidiasutusi käsitlevad temaatilised analüüsid

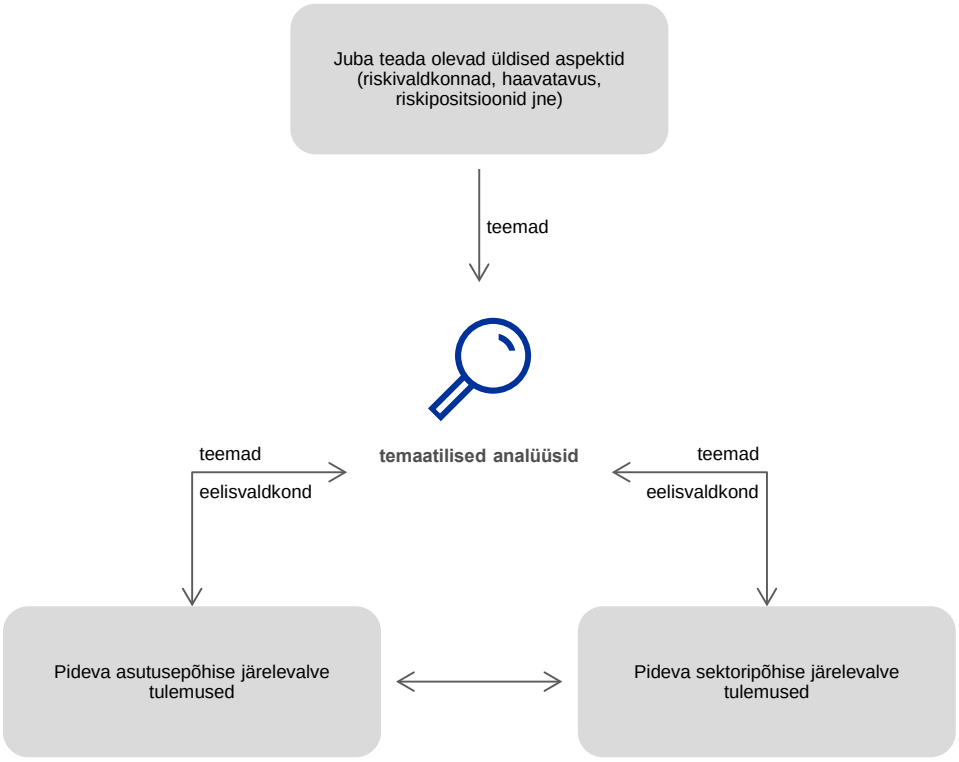

Allikas: EKP pangandusjärelevalve.

Riiklike pädevate asutuste teadete hindamine

Riiklike pädevate asutuste tähtsatest järelevalvemenetlustest ja -otsustest teatamise eesmärk on võimaldada EKP-l kontrollida järelevalvesüsteemi toimimist, et tagada järelevalveraamistiku järjepidev kohaldamine ning edendada rangete järelevalvestandardite järgimist tähtsate järelevalvemenetluste ja tähtsate otsuse-eelnõude varases etapis. Seda kasutatakse ka teabeallikana vähem oluliste krediidiasutuste asutuse- ja sektoripõhises järelevalves (vt eespool).

EKP järgib seejuures riskipõhist lähenemisviisi kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega ning kasutab seetõttu prioriseerimise meetodit, liigitades vähem olulised krediidiasutused vastavalt nende riskitasemele ja süsteemsele mõjule kõrge ja madalama prioriteediga krediidiasutusteks.

Järjepideva ja kvaliteetse järelevalve edendamiseks annab EKP nõu tähtsate otsuse-eelnõude koostamisel ning võib soovitada riiklikul pädeval asutusel täiendavalt hinnata mõne tähtsa järelevalvemenetluse konkreetseid aspekte. Selleks saab mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat riiklikelt pädevatelt asutustelt eelteateid tähtsate menetluste ja tähtsate otsuse-eelnõude kohta, mis puudutavad kõrge prioriteediga vähem olulisi krediidiasutusi. Teiste vähem oluliste krediidiasutuste puhul võivad riiklikud pädevad asutused teavitada EKPd omal algatusel. EKP võib nõuda, et riiklik pädev asutus hindaks täiendavalt teatatud tähtsa

järelevalvemenetluse konkreetseid aspekte, ning võib esitada riiklikule pädevale asutusele oma seisukohad seoses teatatud tähtsa otsuse-eelnõuga.

Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat saab riiklikelt pädevatelt asutustelt aruandeid järelevalve kavandamise, prioriteetide ja võetud meetmete kohta, aga ka selle kohta, kuidas nad täidavad oma järelevalveülesandeid seoses kõigi vähem oluliste krediidiasutustega olenemata nende prioriteetsusest. Nõutava teabe ulatuse kindlaksmääramisel võetakse prioriteetsust siiski arvesse. Need aruanded koos riiklikele pädevatele asutustele saadetud sihtotstarbeliste teabenõuete ja riikide külastustega võimaldavad EKP-l hinnata, kas kvaliteetseid järelevalvestandardeid kohaldatakse järjepidevalt, ja kontrollida, kas võrreldavad olukorrad viivad võrreldavate tulemusteni kogu ühtses järelevalvemehhanismis. Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat esitab saadud teabe põhjal riiklikele pädevatele asutustele ja järelevalvenõukogule ülevaate riiklike pädevate asutuste järelevalvetegevusest seoses vähem oluliste krediidiasutustega, tuues esile rangete järelevalvestandardite järjepideval kohaldamisel tehtud edusammud.

Riiklike pädevate asutuste suhtes kohaldatakse ka teisi konkreetseid teavitamisnõudeid, näiteks kui vähem olulise krediidiasutuse finantsseisund halveneb kiirelt ja märkimisväärselt, kui vähem olulisele krediidiasutusele määratakse halduskaristus, kui riiklik pädev asutus teeb erakorralise hindamise vähem olulise krediidiasutuse võimaliku olulisuse kohta või kui vähem oluliste krediidiasutuste nimekirja tehakse erakorralisi muudatusi.

Need nõuded puudutavad kõiki vähem olulisi krediidiasutusi olenemata nende prioriteetsusest. Kui vähem olulise krediidiasutuse finantsolukorra kiiret ja märkimisväärset halvenemist ning vähem olulise krediidiasutuse võimaliku olulisuse hindamist käsitlevad teated tuleb esitada vastavalt vajadusele, siis vähem olulistele krediidiasutustele määratud halduskaristustest tuleb teatada kord aastas. Esitatud teave aitab EKP-l täita oma järelevaatamisülesandeid.

EKP roll vähem oluliste krediidiasutuste kriisijuhtimises

Vähem oluliste krediidiasutustega seotud kriisijuhtimismeetmete korraldamise ja rakendamise eest vastutavad riiklikud pädevad asutused ja teised asjakohased asutused riikide tasandil.

Pidades silmas ülesannete jaotust ühtses järelevalvemehhanismis, eeldab vähem olulist krediidiasutust puudutava kriisiolukorra juhtimine tõhustatud teabevahetust ja kooskõlastamist asjaomase riikliku pädeva asutuse kui vähem oluliste krediidiasutuste otsest järelevalvet tegeva asutuse ja EKP kui ühistes menetlustes otsuse tegemisel pädeva asutuse vahel, võttes arvesse ka EKP järelevaatamisfunktsiooni. Kuigi riiklik pädev asutus vastutab järelevalveotsuste tegemise ja meetmete võtmise eest seoses kriisis oleva vähem olulise krediidiasutusega, muutub intensiivsem koostöö vajalikuks, kui vähem oluline krediidiasutus hakkab muutuma jätkusuutmatuks. EKP ja riiklik pädev asutus peavad tegema sel juhul tihedat koostööd panga likvideerimise või kriisilahenduse

kaalumisel, tegevusloa kehtetuks tunnistamisel, oluliste osaluste omandamise või suurendamise hindamisel ja uute tegevuslubade andmisel (nt sildasutusele).

Riiklike pädevate asutuste ja EKP koostöö kriisijuhtimise valdkonnas peaks aitama neil täita asjaomaseid ülesandeid ning tagama nõutava teabe kättesaadavuse, kui on vaja teha lühikese aja jooksul kiireloomulisi otsuseid.

EKP ja riiklik pädev asutus vahetavad teavet ja teevad koostööd proportsionaalselt vähem olulisest krediidiasutusest tulenevate riskidega, võttes arvesse pangapõhiseid lahendusi, millest riiklik pädev asutus on juba teadlik. Need võivad hõlmata lahendusi, mis on tuvastatud seoses krediidiasutuste ja investeerimisühingute kaitseskeemi, vastastikuse solidaarsuse koostöösüsteemi või muu vabatahtliku fondiga.

Ühtse järelevalvemehhanismi asutused (st EKP ja riiklikud pädevad asutused) ja ühtse kriisilahenduskorra asutused (st ühtne kriisilahendusnõukogu ja riiklikud pädevad asutused) teevad koostööd ja jagavad oma ülesannete (st vähem oluliste krediidiasutuse järelevalve eest vastutavate asutustena ja EKP kui pädev asutus ühiste menetluste puhul) täitmiseks vajalikku teavet kooskõlas SSMi määruse ja ühtse kriisilahenduskorra määrusega. Vähem oluliste krediidiasutuste kriisijuhtimisega seotud ühiste menetluste puhul teeb EKP koostööd ka vastutavate kriisilahendusasutustega (vt punkt 1.4.5 ja 3. peatükk).

Joonis 23

EKP ja riiklike pädevate asutuste kriisijuhtimisalane koostööraamistik seoses vähem oluliste krediidiasutustega

Allikas: EKP pangandusjärelevalve.

Osalemine kohapealsetes kontrollides

Riiklikud pädevad asutused vastutavad vähem olulistes krediidiasutustes kohapealsete kontrollide tegemise eest kooskõlas ELi õigusaktidega (ja vajaduse korral neid käsitlevate riiklike rakendusaktidega) ning kohaldatavate riigisiseste õigusaktide ja EBA standardite ja metoodikaga, aga ka ühtses järelevalvemehhanismis järgitavate standardite ja protsessidega.

Mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat teeb kohapealsete kontrollide raames riiklike pädevate asutustega koostööd kooskõlas SSMi määrusega, et veelgi edendada rangete järelevalvestandardite järjepidevat kohaldamist ja suurendada vähem olulisi krediidiasutusi hõlmava järelevaatamise intensiivsust. EKP võib üksikjuhtumi põhiselt toetada kohapealseid kontrolle vähem olulistes krediidiasutustes. Ta võib ühineda riikliku pädeva asutusega kohapealse kontrolli tegemisel, teha ettepaneku mitme riikliku pädeva asutuse töötajate osalemiseks järelevalverühmas või teha teatavas erandolukorras ise kontrolli.

Osalemine kohapealses kontrollis annab EKP-le terviklikuma ülevaate konkreetsest krediidiasutusest, teemast või vähem oluliste krediidiasutustega seotud riskidest ning võimaldab tal täiendada oma võrdlevat hinnangut. See suurendab EKP teadmisi riikliku pädeva asutuse tehtava järelevalve läbiviimisest, soodustab töötajate vahetamist riiklike pädevate asutuste vahel ning aitab luua vähem oluliste krediidiasutuste eest vastutavate järelevalveasutuste võrgustiku. EKP arendab kohapealsetes kontrollides osaledes koostööd asjaomaste riiklike pädevate asutustega ja tagab, et kohapealseid kontrolle tehes järgitakse kõige rangemaid standardeid ja kasutatakse kõige sobivamaid vahendeid.

Sõnastik

CRR/CRD (CRD)
Kapitalinõuete määrus ja kapitalinõuete direktiiv: määrus (EL) nr 575/2013 krediidiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta (CRR) ja direktiiv 2013/36/EL, mis käsitleb krediidiasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediidiasutuste ja investeerimisühingute usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet (CRD). Määrusele ja direktiivile viitamisel kasutatakse sageli lühendit CRD.

EKP järelevalveotsus
EKP järelevalveotsus on õigusakt, mille EKP võtab vastu talle SSMi määrusega antud volituste ja ülesannete täitmisel. Otsus, mis ei ole üldkohaldatav õigusakt, on adresseeritud ühele või mitmele järelevalve alla kuuluvale üksusele või grupile või ühele või mitmele muule isikule.

Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA)
Euroopa Pangandusjärelevalve on 1. jaanuaril 2011 asutatud ELi sõltumatu asutus, mille ülesanne on tagada kogu ELi pangandussektoris tõhus ja ühtne usaldatavusnõuete kehtestamine ja nende täitmise järelevalve. EBA põhiülesanne on toetada pangandussektori jaoks ühtse reeglistiku loomist, et töötada kogu ELi jaoks välja ühtlustatud usaldatavusnõuded. Euroopa Pangandusjärelevalvel on ka oluline roll järelevalvetavade ühtlustamisel ELis ning ta on pädev hindama ELi pangandussektori riske ja haavatavust.

Jõustamis- ja sanktsioonide kehtestamise volitused
EKP jõustamis- ja sanktsioonide kehtestamise volituste eesmärk on vastavalt i) sundida järelevalve alla kuuluvat üksust või isikut täitma usaldatavusnõudeid (s.o jõustamine) ja ii) karistada järelevalve alla kuuluvat üksust usaldatavusnõuete täitmata jätmise eest, määrates talle rahatrahvi.

Järelevalvealane kontrolliprogramm (SEP)
Kooskõlas kapitalinõuete direktiivi artikliga 99 võtab EKP pangandusjärelevalve igal aastal enda järelevalve alla kuuluvate krediidiasutuste kohta vastu järelevalvealase kontrolliprogrammi. Programmis määratakse iga olulise krediidiasutuse puhul kindlaks peamised järelevalvetegevused, mida teostatakse riskide jälgimiseks ja nõrkuste käsitlemiseks. Selles täpsustatakse ka krediidiasutused, mille suhtes kavatsetakse rakendada põhjalikku järelevalvet. Olulist krediidiasutust puudutav SEP hõlmab pidevat järelevalvetegevust, kohapealseid kontrolle ja sisemudelitega seotud uurimisi.

Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsess (SREP)
Protsess, millest juhindutakse oluliste ja vähem oluliste krediidiasutuste järelevalves ning mille alusel tehakse (lisaks miinimumnõuetele) otsused omavahendite, teabe avaldamise või likviidsusega seotud võimalike lisanõuete kehtestamise või muude võimalike järelevalvemeetmete rakendamise kohta.

Järelevalvekäsiraamat

Järelevalvekäsiraamatusse on koondatud oluliste ja vähem oluliste krediidiasutuste järelevalve üldpõhimõtted, protsessid, menetlused ja metoodika kooskõlas ühtse järelevalvemehhanismi toimimise põhimõtetega. Käsiraamatus kirjeldatakse koostöömenetlusi nii ühtse järelevalvemehhanismi sees kui ka kolmandate asutustega.

Maksejõuetu või tõenäoliselt maksejõuetuks jääv

Maksejõuetus või tõenäoliselt maksejõuetuks jäämine on üks kolmest kumulatiivsest tingimusest, mis määravad, kas kriisilahendusasutused peaksid võtma krediidiasutuse suhtes kriisilahendusmeetmeid. Pankade finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse direktiivi artikli 32 lõikes 4 on sätestatud, millal krediidiasutust peetakse maksejõuetuks või tõenäoliselt maksejõuetuks jäävaks (selle otsuse peab tegema järelevalve- või kriisilahendusasutus).

Oluline osalus

Osalus krediidiasutuses, mis moodustab vähemalt 10% selle krediidiasutuse kapitalist või hääleõigustest või mis võimaldab avaldada olulist mõju tema juhtimisele.

Olulisus

Olulisuse kriteeriumi alusel nähakse ühtses järelevalvemehhanismis ette järelevalveülesannete jaotus EKP ja riiklike pädevate asutuste vahel. Krediidiasutuse olulisus määratakse kindlaks ühtse järelevalvemehhanismi määruses sätestatud ja ühtse järelevalvemehhanismi raammääruses täpsustatud kriteeriumite alusel.

Pangandusliit

Pangandusliit on tähtis samm majandus- ja rahaliidu väljakujundamisel. Pangandusliit on integreeritud finantsraamistik, mille raames on loodud ühtne järelevalvemehhanism, ühtne kriisilahenduskord ja ühtne reeglistik (hõlmab ka ühtlustatud hoiuste tagamise skeeme, millest võib välja kujuneda Euroopa ühine hoiuste tagamise skeem).

Riiklik pädev asutus

Riiklik pädev asutus on siseriikliku õiguse kohaselt ametlikult tunnustatud ametiasutus või organ, kellele on siseriikliku õigusega antud volitused teha asjaomase riigi järelevalvesüsteemi raames järelevalvet krediidi- ja muude asutuste üle.

Sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsess (ICAAP)

Sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsess hõlmab strateegiaid ja protsesse, mille pangad peavad kehtestama, et hinnata ja säilitada pidevalt sisemise kapitali kogusumma, liigid ja koosseis komponentide lõikes, mida nad peavad piisavaks, et katta neid ohustavate või ohustada võivate riskide laadi ja taset. Pädevad asutused hindavad ICAAPi SREPi raames.

Sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsess (ILAAP)

Sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsess hõlmab strateegiaid, põhimõtteid, protsesse ja süsteeme, mille pangad peavad kehtestama likviidsusriski

ja rahastamispositsioonide juhtimiseks ja jälgimiseks. Pädevad asutused hindavad ILAAPi SREPi raames.

Sisemudel

Sisemudel on krediidiasutusele kuuluv riski mõõtmise ja juhtimise meetod, mida rakendatakse omavahendite nõude arvutamisel ning mille kasutamiseks on vaja pädeva asutuse eelnevat luba kooskõlas kapitalinõuete määruse kolmanda osaga.

Vastuväidete mitteesitamise menetlus

Vastuväidete mitteesitamise menetlus on ühtse järelevalvemehhanismi määruses sätestatud tavapärane EKP järelevalvetegevusega seotud otsuste tegemise protsess. Järelevalvenõukogu võtab vastu otsuste eelnõud, mis esitatakse vastuvõtmiseks EKP nõukogule. Otsused loetakse vastuvõetuks, kui EKP nõukogu ei esita teatud aja (kuni kümme tööpäeva) jooksul oma vastuväiteid.

Ühine järelevalverühm

Ühine järelevalverühm on rühm, kuhu kuuluvad EKP ja riiklike pädevate asutuste töötajad, kes vastutavad järelevalve alla kuuluva olulise üksuse või olulise pangagrupi järelevalve eest.

Ühtne järelevalvemehhanism (SSM)

Ühtsesse järelevalvemehhanismi kuuluvad EKP ja osalevate liikmesriikide pädevad asutused, kes koos täidavad EKP-le antud järelevalveülesandeid. Ühtne järelevalvemehhanism moodustab osa pangandusliidust ning EKP vastutab selle tõhusa ja järjepideva toimimise eest.

Ühtne kriisilahenduskord

Ühtne kriisilahenduskord on 1. jaanuaril 2016 täielikult toimima hakanud kord, mis hõlmab pangandusliidus asutatud krediidiasutuste kriisilahendust käsitlevaid ühtseid eeskirju ja ühtset menetlust. Kriisilahenduse eesmärgil on loodud ühtne kriisilahendusnõukogu, mis tegutseb Euroopa pangandusliidu kriisilahendusasutusena ning teeb tihedat koostööd osalevate liikmesriikide kriisilahendusasutustega. Ühtse kriisilahenduskorra raames saab kriiside lahendamiseks kasutada ühtset kriisilahendusfondi.

Ühtne reeglistik

Pangandusliidu ühtne reeglistik sisaldab ühtlustatud usaldatavusnõudeid, mida peavad järgima kõik ELis tegutsevad krediidiasutused. Lisaks õigusaktidele, mille Euroopa Parlament ja ELi nõukogu töötavad välja Euroopa Komisjoni kaasabil, on ka Euroopa Pangandusjärelevalvel volitused ühtset reeglistikku pidevalt täiendada ning jälgida selle rakendamist.

Ühtse järelevalvemehhanismi määrus

Kõnealuse määrusega luuakse euroala ja potentsiaalselt ka teiste ELi liikmesriikide krediidiasutuste ühtne järelevalvemehhanism, mis kujutab endast Euroopa pangandusliidu üht põhielementi. Määrusega antakse EKP-le eriülesanded seoses krediidiasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalve poliitikaga.

Ühtse järelevalvemehhanismi raammäärus

Raammääruses sätestatakse eelkõige praktiline kord EKP ja riiklike pädevate

asutuste koostööks ühtse järelevalvemehhanismi raames, nagu on ette nähtud SSMi määruse artikliga 6.

Üleeuroopalise tegevusloa andmise menetlus

Üleeuroopalise tegevusloa andmise menetlus on seotud ühe liikmesriigi pädeva asutuse järelevalve alla kuuluva ja temalt tegevusloa saanud krediidiasutuse asutamisvabadusega ja vabadusega osutada teenuseid teistes liikmesriikides, tingimusel et tegevusluba hõlmab kõnealust tegevust (kooskõlas kapitalinõuete direktiivi artiklitega 33–46).

Lühendid

AT1	täiendavad esimese taseme omavahendid
CET1	esimese taseme põhiomavahendid
COREP	ühtne aruandlus
CRD	kapitalinõuete direktiiv
CRR	kapitalinõuete määrus
DG MS I	mikrotasandi usaldatavusjärelevalve I peadirektoraat
DG MS II	mikrotasandi usaldatavusjärelevalve II peadirektoraat
DG MS III	mikrotasandi usaldatavusjärelevalve III peadirektoraat
DG MS IV	mikrotasandi usaldatavusjärelevalve IV peadirektoraat
DG/E	majanduse peadirektoraat
DG/MF	makrotasandi usaldatavusjärelevalve poliitika ja finantsstabiilsuse peadirektoraat
DGSSB	järelevalvenõukogu sekretariaadi peadirektoraat
EBA	Euroopa Pangandusjärelevalve
EIOPA	Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve
EKP	Euroopa Keskpank
EKPS	Euroopa Keskpankade Süsteem
EL	Euroopa Liit
ESM	Euroopa Stabiilsusmehhanism
ESRN	Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu
FINREP	finantsaruandlus
FSB	finantsstabiilsuse nõukogu
ICAAP	sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsess
ILAAP	sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsess
MPCG	makrotasandi usaldatavusjärelevalve kooskõlastusrühm
P2G	teise samba soovituslikud nõuded
P2R	teise samba nõuded
SEP	järelevalvealane kontrolliprogramm
SREP	järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsess
SSM	ühtne järelevalvemehhanism
SUBA	järelevalvega seotud pangandusandmete süsteem
T2	teise taseme omavahendid

© Euroopa Keskpank, 2018

Postiaadress 60640 Frankfurt am Main, Germany
Telefon +49 69 1344 0
Veebileht www.bankingsupervision.europa.eu

Kõik õigused on kaitstud. Taasesitus õppe- ja mitteärilistel eesmärkidel on lubatud, kui viidatakse algallikale.

PDF ISBN 978-92-899-3729-0, doi:10.2866/24393, QB-04-19-099-ET-N